

DUMITRU ALMAȘ

POVESTIRI ISTORICE

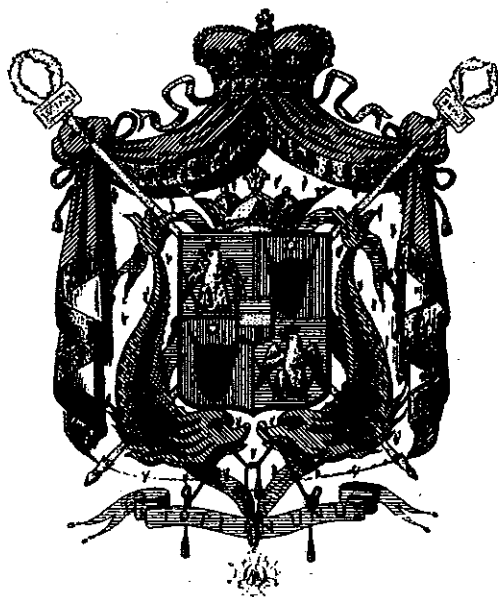
PENTRU COPII ȘI ȘCOLARI

DUMITRU ALMAȘ

POVESTIRI ISTORICE

PENTRU COPII ȘI ȘCOLARI

Ilustrații: Șerban Andreescu

Copertă: Valentin Tănase

*Lucrare apărută cu sprijinul și prin bunăvoința
doamnei Jitaru Ioana, fiica regretatului scriitor*

EDITURA NICOL

SCURTĂ LĂMURIRE

Am scris această carte anume pentru cei mici, care n-au ajuns încă în clasa a IV-a, când încep a învăța istoria patriei după manual. Mărturisesc: n-a fost o treabă ușoară. Dar m-am ostenit a o alcătui dintr-o stăruitoare poruncă lăuntrică, numită râvna de a ajuta micuții noștri preșcolari și școlari, copiii noștri dragi, să înceapă a desluși, încă din fragedă pruncie, câte ceva din adevărul istoriei și din lumina legendelor patriei. Mi-a plăcut a mă osteni scriind-o, cu gândul de a-i face să simtă, încă din anisorii când abia deschid ochii asupra lumii, că au bunici și străbunici vrednici care se cuvine a fi iubiți și respectați. Că au o patrie a lor, apărată, îmbogățită și înfru-musețată de acești moși și strămoși. Că patria aceasta, România, are o istorie de muncă, de creație, de luptă și eroism pe care datori sunt și ei a o cunoaște și a o iubi, cum se iubesc pe sine. Că dragostea de țară trebuie să fie aidoma tuturor simțămintelor cu care s-au născut și în care trebuie să crească: adâncă, serioasă, demnă, nobilă.

Dar dacă orice carte scrisă pentru elevi ne poate pune, pe noi scriitorii, oarecum în contact direct cu ei, pentru citirea acestei cărți ticluită și pentru cei foarte mici, eu am neapărată nevoie de ajutorul dumneavoastră, părinți, bunici, educatoare, învățători și învățătoare. Un ajutor de care nu mă pot lipsi. De aceea vă rog mult să colaborați cu mine, autorul acestor povestiri, citind sau povestind după cărticica aceasta, înviind, cu glasul dumneavoastră cald și părintesc, întâmplări și legende din istoria patriei. Auzite încă din copilărie, am credința că faptele strămoșilor se vor imprima în conștiința copiilor adânc și de neuitat. Că sentimentul legăturii cu strămoșii se va sădi în străfundul cugetului și va ajuta la clădirea conștiinței patriotice și

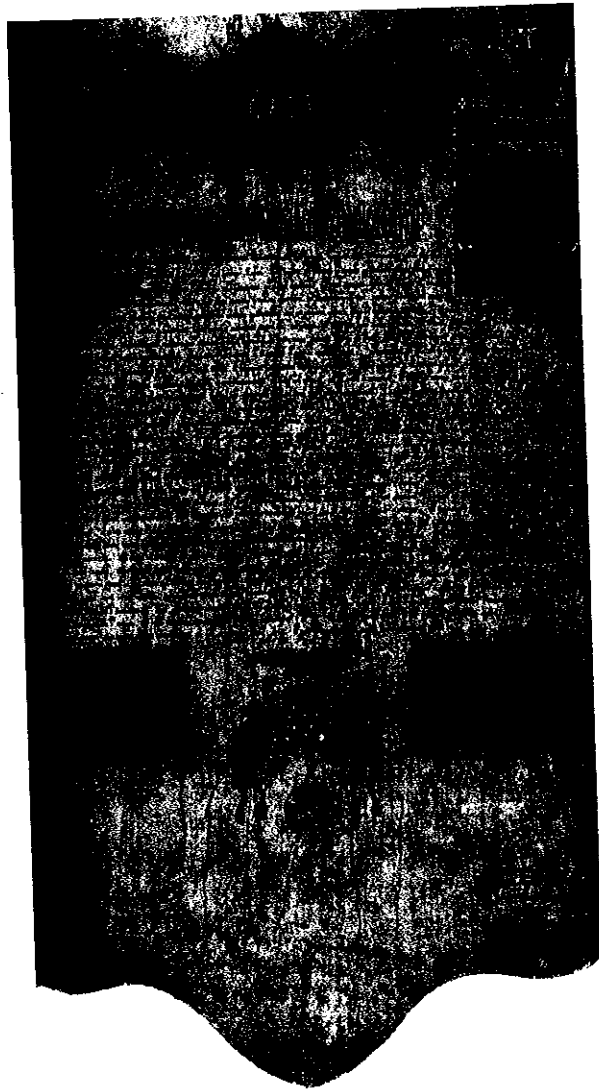
cetățenești, a conștiinței umane în genere. Istoria care nu se uită devine legendă, iar legenda este aureola care împodobește istoria și luminează cu spor de lumină dragostea de țară. Mult aș dori ca, așa după cum nu uită poveștile copilăriei, generațiile noi, să cunoască tot mai adânc și să nu uite niciodată faptele străbunilor. Să le adune și să le adăpostească în conștiință ca pe propriile lor fapte, gânduri și sentimente, integrate organic în propria lor ființă. Am credința că o conștiință îmbogățită cu datele oferite de istorie se cunună cu veșnicia. Căci, chiar dacă omul e pieritor, poporul și țara sunt eterne. Trebuie să fie eterne. Iar istoria, care nu se uită, ci se învață din generație în generație, încă din fragedă pruncie, este cel mai potrivit mod de a întreține dragostea acelei țări și a aceluia popor.

Drept aceea, n-am născocit alte întâmplări afară de cele clasice, cu un vechi stat de serviciu în istoria și legenda românească. Deci, iubiți părinți și colege educatoare, învățătoare și învățători, să nu vi se pară banale. Pentru că, după părerea mea, sunt acele date elementare pe care fiecare generație are dreptul, datoria și bucuria să le învețe și să le știe ca pe un abecedar al istoriei naționale. Ceea ce pentru noi, maturii, apare ca un fapt cunoscut și chiar arhicunoscut, pentru cei mici constituie o noutate indiscutabilă, cu care își înzestreză conștiința, fără alt efort decât cel al recepționării unor nume și întâmplări interesante, atrăgătoare, dragi. Adică e vorba de istoria învățată, desprinsă încă din epoca jocului și a poveștilor. Și dacă ne scrutăm cugetul și ne gândim bine, cele mai impresionante povești sunt cele recepționate încă din copilărie și închise în inimă ca niște neprețuite relicve, devenite adevărate comori morale. Scriind, deci, aceste povestiri am vrut doar ca micuții noștri urmași să-și amintească,

în adolescență și în maturitate, de oamenii noștri de seamă și de întâmplările mari din trecut, cum își amintesc de Făt-Frumos și de isprăvile lui, iar despre dușmanii țării să aibă imaginea pe care și-o formează despre Zmeul sau despre Balaurul cel cu șapte capete, pe care totdeauna vitejii le-au tăiat și au scăpat lumea de relele pricinuite de ei.

Dragi colege, iubiți părinți și bunici, cel mai greu lucru mi-a fost să găsesc tonul și stilul, limbajul acestor povestiri. M-am străduit să scriu cât mai simplu și cât mai pe înțelesul micilor ascultători. Am ținut socoteală că limba

românească folosită în povestire e mai accesibilă pentru narațiunea expozitivă și explicativă, precum și prin rezonanța afectivă, pe care copilul o intuește, poate instinctiv, urmărind faptele, eposul, fără prea mult efort. Totuși rolul cel mare îl aveți dumneavoastră. Rolul de a ajuta înțelegerea acestor povestiri, înfățișându-le vibrant prin intonație și prin căldura cu care-s citite. Și, vă rog să mă credeți: micuții noștri merită osteneala noastră de a ne face înțeleși pentru trezirea și întreținerea, în gingașul lor cuget, a fierbintei dragoste de țară și popor.

DESPRE NIȘTE NUME FRUMOASE DIN PATRIA NOASTRĂ DRAGĂ

Oanei îi place mult să spună cuvinte și nume frumoase. De pildă, îi place să-și spună numele ei întreg: Oana-Adriana. Dar mai ales am observat că-i strălucesc ochii, i se luminează și i se rumenesc buzele când rostește cuvântul „țară”. Ori, așa cum am învățat-o eu să spună: „Țara mea se cheamă România”.

De asemenea, se bucură Oana când poate rosti corect nume ca: „Munții Carpați” sau „Fluviul Dunărea” și chiar denumiri mai scurte, cum sunt: „Mureș”, „Olt”, „Bistrița”, „Siret”, „Argeș”, „Someș”, „Pрут”. Eu îi spun că așa se cheamă râurile țării și ea se bucură și se întrece chiar cu prietena ei Dorina și cu prietenul ei Andrei, în rostirea lor. Învăță și nume de orașe, precum: „Craiova”, „București”, „Cluj-Napoca”, „Alba Iulia”, „Iași”, „Galați”, „Brașov”, „Sibiu”, „Suceava”, „Constanța”, „Ploiești” și încă multe altele.

Ba uneori chiar se joacă „de-a râurile” ori „de-a orașele”. Și numai ce-i aud: „Eu sunt Argeș, tu Buzău, eu Tulcea” și așa mai departe.

Rostirea acestor nume le încântă urechea, le măgulește mintea și îi deprinde cu vorbirea frumoasă, dulce, românească. Și uite așa, aproape fără să bage de seamă, mai mult din joacă, Oana, Andrei și Dorina au învățat câte ceva din geografia țării noastre. Dar ce, parcă s-au mulțumit numai cu atât? Adică de ce să știe numai ei multe nume frumoase și numai ei să le spună corect? Au prins în jocul lor și pe Mihai și pe Sandu și pe Mircea și pe Anca. Adică toată grădinița. Ba, chiar au început să

se întrecă între dânșii: „Care spune mai bine, de pildă Cluj-Napoca, ori Suceava, ori Piatra Neamț, ori Oradea?” Sau alt joc: „Care știe mai multe nume de râuri? Care știe mai multe nume de orașe?” Unii o roagă chiar pe doamna educatoare să-i ajute.

Ei, ce ziceți? Nu-i așa că-i atrăgător și interesant acest joc? Și dacă jocul vă place dragi copii, dacă numele sunt frumoase, să știți că și țara aceasta care cuprinde acești munți, aceste râuri și aceste orașe și care se cheamă România, este frumoasă. Ea este țara noastră; iar oamenii, adică părinții și bunicii voștri, au făcut-o bogată și frumoasă.

– De ce se cheamă România? Întreabă Oana (Știți, ea-i mereu cu întrebarea: de ce? de ce?).

– Pentru că e locuită de noi, iar noi ne numim români. Deci țara românilor e România. E țara noastră și o iubim mult, mult de tot, pentru că aici ne-am născut, aici locuim împreună cu părinții și prietenii noștri, bunicii și străbunicii noștri. O iubim pentru că aici se află casa și grădinița noastră, ogoarele care ne dau pâinea.

Dar, după ce se satură de joacă Oana, Dorina și Andrei îmi pun și alte întrebări. De pildă: „Cum trăiau oamenii mai demult?” „Noi cunoaștem părinții și bunicii; dar cine au fost strămoșii strămoșilor noștri?”. Dorina chiar a rostit: „stră-strămoșii”. Și parcă poți să nu răspunzi la atâția „De ce?”, „Cum?”, „Când?”, „Cine?” pe care și le pun ghidușiiăștia de copii? Nu poți. Și așa m-am trezit că trebuie să le povestesc niște întâmplări vrednice de știut din istorie. Adică să le spun câte ceva despre viața strămoșilor și stră-strămoșilor noștri, trăitori mai demult, demult în România.

„HORA DE LA FRUMUȘICA“

Cu gândul de a-i ajuta pe micii mei prieteni preșcolari, începând cu Dorina, Oana și Andrei, să afle câte ceva din cele ce au fost altădată, am intrat în Muzeul de istorie.

Foarte multe lucruri am văzut noi acolo. Statui și vase, arme și costume, steaguri și cărți, chipuri de voievozi și de oameni de seamă. Am văzut și un fel de așchii de cremene, ca niște cuțitașe. Am văzut și topoare de piatră și vase de lut ars: roșii, gri sau negre, cu fel de fel de semne și înflorituri încrustate și desenate pe ele. Am văzut statuete tot din lut ars, reprezentând oameni sau animale. Apoi am văzut unelte și arme din metal. Ba am văzut și podoabe, ca de pildă brățări, inele, agrafe și salbe de metal, din argint și chiar din aur. Toate aceste lucruri stăteau frumos așezate în vitrine, sub sticlă, cu etichete scrise citeț, pe cartonașe albe. Toți le-au privit cu mare luare aminte. Și iar m-au întrebat: „Unde au fost găsite?“, „Cine le-a făcut?“, „Când?“.

Le-am spus: Au fost găsite în pământ și sunt vechi, de mii de ani. Sunt de atunci când oamenii trăiau cu totul într-alt fel de cum trăim noi azi. Adică locuiau în colibe ori în peșteri, abia învățau să semene grâul și să îmblânzească animalele și păsările: oaia, vaca și calul, găina și rața. Se hrăneau culegând fructe din copaci, pescuind pește din râuri ori lacuri sau vânând animale sălbatice: căprioare și cerbi, iepuri și porci sălbatici. La început se îmbrăcau în piei de animale; apoi au învățat să toarcă lâna și cânepa, să împletească și chiar să țeasă stoffe și pânzeturi. Acelor oameni trăitori foarte de demult, de mare ajutor le-a fost focul. I-a ajutat

să-și pregătească mai bine hrana, să se încălzească atunci când era frig, să ardă lutul ca să facă vase ori cărămizi, să topească metalele și să facă din ele unelte, arme sau podoabe.

Într-un dulăpior de sticlă, Oana a văzut o statueta din lut negru reprezentând un omuleț: Îl vedeți? am întrebat eu. Abia-i de o palmă de înalt. Stă pe un scăunaș cu patru piciorușe, asemenea celor modelate de voi din plastilină în palme. Privește în depărtare, ca omul când se odihnește dus pe gânduri, după o zi de muncă. De aceea cei care au descoperit statueta aceasta i-au zis „Gânditorul“. Ea arată cât erau de meșteri în modelarea lutului oamenii care trăiau foarte demult pe pământul României. Uitați-vă acum la această strachină de lut. E frumoasă, nu? Priviți la vasul acesta și urmăriți-i rotocoalele desenate cu alb. Vă place, nu-i așa? Ei, dar ia priviți voi aici: cu ce seamănă obiectul acesta de lut ars, roșcat?

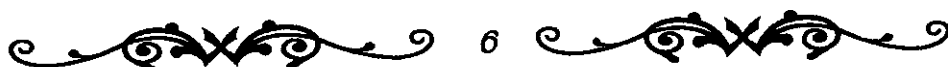
– Parcă-s niște trupuri omenești, a zis Oana.

– Și se țin cu brațele pe după gât, a adăugat Andrei.

– Adevărat, am explicat eu; deși n-a vrut să facă decât un suport pentru un vas, meșterul olar și l-a închipuit ca un grup de cinci fete, care parcă joacă hora. De aceea cei care au descoperit-o i-au zis „Hora de la Frumușica“. Și asta pentru că a fost găsită în pământ, într-un loc din țara noastră numit Frumușica.

– Bunicule, „Hora“ aceasta a făcut-o un meșter ori o meșteră? a vrut să știe Oana.

– S-ar putea s-o fi modelat-o și o meșteră, adică o fată, am căutat eu să-i țin partea, văzând că Andrei se înghesuia să spună că numai un băiat putea face ceva interesant.

Oricum desenele astea așa de gingașe, o mână de femeie le-a desenat.

Am tăcut o clipă și apoi am vorbit.

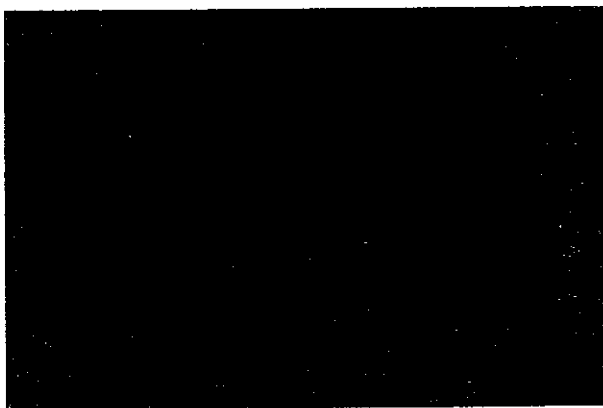
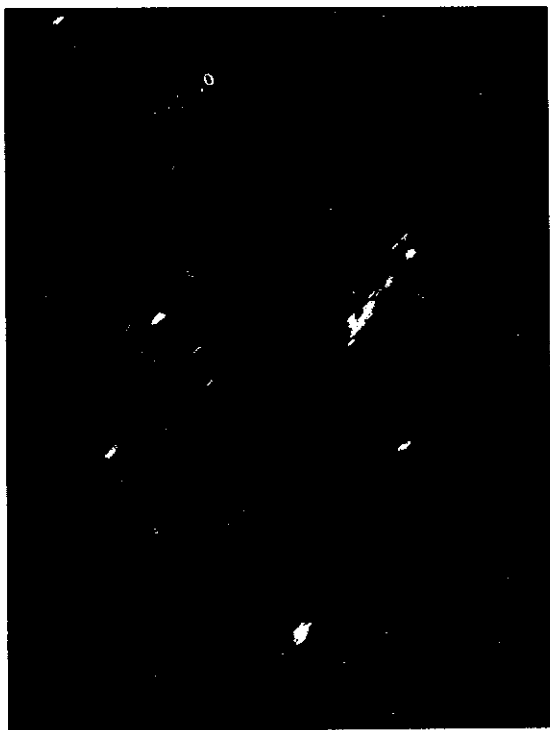
– Dar de ce nu întrebați din ce neam erau bărbații și femeile care au făurit aceste unelte, aceste vase, aceste statuete?

– Ba chiar că te întrebăm, bunicule, a zis Oana.

– Oamenii aceștia de demult, foarte de demult, se numeau daci. Ei au fost strămoșii noștri; iar țara lor se numea Dacia. Dacia s-a aflat aici, pe locul unde este acum România noastră.

După ce am ieșit din muzeu, copiii pășeau țanțoși, înaintea mea, scandând:

– Da-ci-a!... Da-ci-a!...

STRĂBUNUL STRĂBUNILOR – BUREBISTA

Într-o zi mă aflam cu nepoțica mea și cu prietenii ei în grădina publică, la plimbare. Când au obosit de alergătură și joacă, s-au așezat pe banca pe care stam eu și citeam. Oana m-a întrebat:

– Bunicule, cine a făcut... Dacia?

– Păi... poporul dacilor. Adică străbunii străbunilor noștri.

– Și pe daci, cine i-a învățat să facă... țară?

– Conducătorii lor. Adică dacii cei înțelepți și viteji. Cel mai înțelept și viteaz dintre conducătorii străbunilor noștri daci a fost regele Burebista.

– Burebista! A strigat Dorina, foarte bucuroasă că aude un nume așa de vechi și sunător, ca o bătaie într-o tobă de aramă.

– Și ce fapte a făcut... Burebista?

– Multe și mărețe, dragă Andrei. Mai întâi, Burebista a unit poporul dacilor într-o singură țară mare, numită Dacia, cum v-am mai spus. Pe el l-a ajutat un bătrân înțelep, numit Deceneu.

Ca să înțelegeți mai bine ce fel de om era Burebista, să vă povestesc cum i-a apărat el pe daci de primejdia dușmanilor din afară. Erau mulți acești dușmani și pârjoleau adesea pământul dacilor: le furau turmele, le prădau holdele, le ardeau satele și orașele. Și de câte ori vreo căpetenie a dacilor cerca să se împotrivescă dușmanilor, ușor era înfrânt, luat prizonier. Chiar și Burebista era să-și piardă viața într-o astfel de bătălie cu dușmanii.

Mare nenorocire pe capul dacilor acești vecini prădalnici.

Văzând așa, Burebista a chemat la sfat pe toate căpeteniile dacilor și le-a spus: „Dacă

vreți să avem liniște și pace, trebuie să ne unim toți. Să facem o țară mare. Să rânduim o armată puternică. Să zidim, pe malurile râurilor, pe vârfuri de dealuri și de munți cetăți tari, de piatră.” Unele căpetenii s-au învoit și au zis: „Îți urmărim sfatul, Burebista. Dar să ne conduci la biruință.” Unii s-au împotrivit, spunând: „Decât să ascultăm de un stăpân ca tine, mai bine ne înțelegem cu dușmanii. Le plătim lor să ne lase în pace.” S-a întâmplat ca, la doi ani după aceasta, dușmanii, pe cai iuți, să năvălească iar în Dacia. Auziseră ei că Burebista i-a unit pe cei mai mulți dintre daci, dar tot credeau că-i vor zdrobi în luptă și le vor prăda bogățiile. Ce a făcut Burebista? A ieșit înaintea lor cu o parte din oaste, la râul Nistru și le-a oprit înaintarea. Cu toată oastea, i-a înconjurat. Și, lovindu-i din toate părțile, i-a luat prizonieri, pe cei mai mulți. A prins și trei căpetenii dacice care trădaseră, trecând la dușmani. Văzându-i, Burebista i-a întrebat: „Ei v-ați încredințat, că dacă suntem uniți îi înfrângem pe dușmani?” „Ne-am încredințat, au zis căpeteniile; te rugăm să ne ierți.” „V-aș ierta eu, bucuros, dacă trădarea n-ar fi cea mai nelegiuită faptă. Vă dau pe seama poporului, să vă judece el.”

Burebista a iertat pe mulți dușmani, lăsându-i să plece în țara lor, după ce au jurat că nu vor mai veni niciodată cu arma, asupra Daciei.

Pe trădători, poporul i-a osândit la moarte.

Așa, cu înțelepciune, cu hotărâre, cu vitejie și cu dreptate, Burebista a întemeiat, acum două mii de ani, Dacia, vatra României de azi.

Deci nu uitați: Burebista e străbunul străbunilor noștri. Se cuvine să-i cinstim numele pentru că el a unit pe daci, a făcut Dacia, țara lor liberă. Și a apărat-o, vitejește, de orice primejdie.

DECEBAL, EROUL DACILOR

Tot într-o vizită la Muzeul de istorie, Oana, Andrei și Dorina au văzut o statuie de marmură albă. Reprezenta un bărbat înalt, cu barbă scurtă, cu fața aspră, brăzdată de multe zbârcituri, cu umerii lați, cu brațe vânjoase, cu pantaloni strânși pe picior, cu centură lată.

Oana i-a observat căciulița, cu moțul aplecat înainte. Dorina a văzut încălțăminte, asemănătoare opincilor. Ca de obicei, Andrei a admirat sabia scurtă și încovoiată, pe care o poartă bărbatul din statuie. Și m-au întrebat, toți trei odată:

– Cine-i? Cum îl cheamă pe acest bărbat falnic?

– Îl cheamă Decebal. Și a fost cel mai de seamă conducător al dacilor, după Burebista. Și el a întărit Dacia cu cetăți multe și cu ostași viteji. Mai ales că acum se ivise un dușman nou: împărăția romanilor. Mult au luptat dacii cu romanii, care voiau să cucerească Dacia și să supună poporul dac. La început au biruit dacii. Așa, de pildă, când împăratul romanilor a trimis o oaste mare împotriva lui Decebal, acesta și-a strâns ostașii și i-a ieșit în cale. A trimis soli să întrebe pe generalul roman dacă nu crede c-ar fi mai bine să se întoarcă acasă, în împărăția lui, că-i mare și bogată și nu-i bine să se năpustească asupra oamenilor care vor să trăiască slobozii, în țara lor.

Dar generalul roman a respins solia de pace a lui Decebal. S-a arătat trufaș: se credea nebiruit, căci până atunci câștigase multe victorii, în bătălii grele.

Decebal știa asta: de aceea a căutat să-l răpună nu numai cu puterea armelor, ci și cu

istețimea. Și știți ce-a făcut? S-a retras spre munți și l-a lăsat pe generalul roman să înainteze pe râul Olt în sus, cu oștirea lui multă și bine înarmată. Când a ajuns la un loc strâmt, Decebal și-a năpustit dacii săi asupra romanilor. Pe mulți i-a luat prizonieri. Văzând primejdia, generalul roman a cerut să lupte singur, cu Decebal. Acesta i-a trimis vorbă: „M-aș lupta, bucuros, căci nu mă tem de moarte și mă știu viteaz. Dar rangul mă oprește să lupt cu cineva care nu-i de rangul meu. Dacă vine împăratul tău, da, mă bat cu el, fără șovăire. Iar acum, viteazule roman, îți trimit pe cel mai vrednic general al meu, pe Duras. Luptă-te cu el. Și de-l vei birui, slobod ești să te-ntorci în împărăția ta, cu toți ai tăi.”

Trufaș, generalul roman n-a primit să se bată cu un general dac.

A strigat: „Eu sunt general roman! Nu mă lupt cu orice general...”

Văzând atâta trufie, ce s-a gândit Decebal? „Decât să pierd mai mulți soldați în bătălie, mai bine îmi calc pe inimă și mă lupt eu, deși sunt rege și el general.”

Așa a făcut. După multe lovituri de spadă, Decebal l-a doborât pe acel general viteaz, dar prea încrezător în sine. L-a învins, însă nu l-a ucis, ci i-a spus:

„Îți las viața, poruncește ostașilor tăi să se retragă din țara mea.”

S-a dus generalul roman la ai săi. Dar împăratul roman l-a primit cu mânie, l-a socotit nevrednic și l-a osândit la moarte. Apoi romanii s-au retras din Dacia.

Victoria lui Decebal l-a cam speriat pe împăratul roman. Și o vreme a renunțat la planul de a cuceri Dacia. Mai târziu, când Traian a ajuns împărat al romanilor, războiul cu dacii s-a stârnit din nou. Dar despre el o să povestim altădată.

CUM L-A ÎNFRÂNT TRAIAN PE DECEBAL

Fram tot în Muzeul de istorie și ne-am oprit în fața altei statui, așezată nu departe de cea a lui Decebal. Am întrebat-o pe Oana:

- Ce zici tu despre această statuie?
- Zic că-i a unui om vrednic.
- E Traian, împăratul romanilor.
- Adică... potrivnicul lui Decebal? și-a amintit nepoțica mea din povestea trecută.

- Da, Oana. Traian a fost un foarte priceput și dârz conducător de oști, precum și un războinic adevărat. El a venit cu mulți, foarte mulți soldați, să-l înfrângă pe Decebal și să subjuge Dacia. Dar ca să-l înfrângă a trebuit să poarte două războaie cu dacii. Două războaie grele, în care s-a vărsat mult, mult sânge. Dacii s-au apărat cu nespusă îndârjire și vitejie. Dovadă că, într-o bătălie, din rândul ostașilor romani au căzut atât de mulți răniți, încât sanitarii nu mai aveau feșe pentru legat rănile. Văzând aceasta, împăratul Traian și-a

dat cămașa s-o taie în fâșii și să facă bandaje pentru soldații răniți.

Decebal și dacii lui s-au bătut vitejește și pe câmpul de luptă și prin păduri și la asaltul cetăților. Așa, de pildă, când romanii au asaltat cetatea Sarmizegetusa, întru apărarea ei n-au luptat numai bărbații, ci și femeile: aruncau asupra asaltatorilor nu numai cu săgeți, ci și cu pietre, cu apă clocotită și chiar cu făclii de rășină, aprinse. Dar soldații romani erau mai numeroși, iar armele lor mai bune. Au surpat zidurile Sarmizegetusei cu niște mașini de război, numite berbeci. Văzând că nu mai poate rezista, Decebal a ieșit noaptea din cetate și s-a retras în munți. Dar soldații lui Traian l-au ajuns din urmă. Ca să nu cadă prizonier, mândrul Decebal și-a luat singur zilele, înfigându-și sabia în gât.

Așa a murit unul din cei mai viteji conducători pe care i-au avut strămoșii noștri, dacii.

Iar Traian a alipit Dacia la imperiul său, Imperiul roman.

POVESTEA PREAMFRUMOASEI DOCHIA

Când ne-am întâlnit din nou și i-am anunțat pe micuții mei prieteni că vreau să mai înșir o mărgică pe firul istoriei, Oana a zis, cu oarecare durere:

– Eu țin cu Decebal!

– Ba eu, cu Traian! a sărit Andrei. El a fost biruitor.

– Tu bunicule, mi-a cerut Oana ajutor, cam nedumerită, tu cu care ții?

– Cu amândoi, copiii mei, Traian a fost cel mai iscusit și mai bun dintre împărații Romei.

– Dar a fost dușmanul lui Decebal.

– Da, adevărat. Între ei s-au războit grozav. Dar aceasta s-a întâmplat demult, demult. Și timpul vindecă toate rănilile. Dacii s-au împăcat cu romanii, s-au înfrățit și ne-au zămislit pe noi, urmașii lor. Pentru că noi ne tragem din două neamuri: din daci și romani.

– Și ne numim români! A sărit, mândru, Andrei.

– Întocmai. Dar vreau să vă spun și o poveste care arată ce s-a întâmplat după cucerirea Daciei. Ascultați?

– Da! Se grăbiră toți cu răspunsul.

– Cică Decebal avea o soră numită Dochia. Era așa de tânără, de vitează și de frumoasă încât atunci când a văzut-o, împăratul Traian a prins mare dragoste pentru dânsa. I-a zis: „Te-am văzut, Dochia, cu cât curaj ți-ai apărat cetatea de la Sarmizegetusa. Acum, când eu l-am biruit pe fratele tău Decebal și am cucerit Dacia, iar războiul s-a sfârșit, vreau să vii cu mine la Roma. Vei trăi acolo în bogăție și mărire, în palatul meu cel cu pereți aurii și împodobit numai cu lucruri scumpe.” „Mulțumesc, împărate, a zis Dochia. Admir vitejia și bunătatea ta. Dar eu la Roma nu pot merge.” „De ce?” „Pentru că sunt sora lui Decebal. Iar el și-a curmat singur zilele ca să nu ajungă prizonierul tău. Oricât de frumos ar fi palatul tău, eu acolo tot o biată roabă aș fi. Și apoi sunt multe fete dace mai frumoase

ca mine; dacă vrei, însoțește-le cu romani de ai tăi, să se zămislească un nou popor, căre să aibă în firea lui dârzenia și vitejia noastră și măreția voastră. Eu însă de aici nu plec, voiesc să mă îngrop aici, în pământul sfânt al Daciei.”

Traian împăratul i-a ascultat povața. Dar când a aflat că Dochia a luat o turmă de mioare, s-a făcut păstorită și a urcat în munți, departe, s-a supărat foc. Fiind el împărat mare și puternic, a vrut ca măcar sora lui Decebal să-i fie, ca o podoabă în carul de triumf. Și-a luat câțiva ostași credincioși și a pornit în urmărirea Dochiei. A mers zile și săptămâni, peste dealuri și văi. A găsit-o abia în vârful muntelui Ceahlău: păștea oile, pe un plai înclinat către soare, cu iarbă deasă și flori multe albe, roșii și albastre.

„Dochia, a zis Traian, acum nu mai scapi: te iau cu mine!” „Nu, împărate! Mai bine mor, ca fratele meu Decebal, decât s-ajung roabă.” „Îți vreau binele, Dochia: ai să trăiești în mare bogăție!” – „Dacă-mi vrei binele, lasă-mă în țara mea, aici, în Dacia.” – „Neînduplecat! Te iau cu de-a sila. Te răpesc!” Și a făcut semn ostașilor s-o prindă.

Speriată, Dochia a ridicat mâinile spre cer și a șoptit: „Stană de piatră mă fac și rămân aici, în țara mea!,”

În adevăr, cât ai clipi din ochi, Dochia cea preafrumoasă, cu toate mioarele ei, răspândite pe pajiște, s-au prefăcut în stânci, înfipte în piatra muntelui.

Traian a încremenit și el de uimire. Când și-a venit în fire, a zis: „N-am ce face; dacii, bărbați și femei, sunt legați de țara lor ca munții și stâncile lor. Nu pot decât să ascult sfatul Dochiei și să aduc aici cât mai mulți romani.”

Și, zicând așa, Traian s-a întors la Roma. Iar pe muntele Ceahlău se vede și azi o stâncă înaltă, ca o păstorită, iar în jur câteva zeci de stânci răsfirate pe plai, ca niște oi.

Din străbuni, românii zic acelor stânci „Baba Dochia cu turma ei de mioare”.

VITEAZUL GELU ROMÂNUL

Demult, demult de tot, în partea țării noastre care se numește Transilvania, trăia un voievod vestit. Se numea Gelu. Vecinii îi spuneau Gelu Românul. Era înalt, spătos, voinic și frumos. Voievodatul lui se întindea pe valea râului Someș; iar Gelu îl conducea cu multă pricepere. De aceea românii îl iubeau ca pe un frate mai mare și ca pe un părinte... Și toți îl ajutau să gospodărească bine voievodatul, adică țara lui. Era nevoie de asemenea ajutor, căci, vă rog să mă credeți, era foarte mult de muncă. De ce? Apoi pentru că, multe sute de ani, țara fusese prădată și pârjolită cu foc de o seamă de popoare venite din pustietăți. Gelu, cu românii lui, au alungat pe acei năvălitori. S-au apucat și au arat iar pământul și l-au semănat, la vreme, cu grâu bun. Au sădit pomi cu roadă dulce. Au construit iar case și cetăți, în locul celor arse de năvălitori. Cetatea de piatră unde sta Gelu se înălța pe malul Someșului. Aici trăia liniștit, împreună cu soția și copiii, cu sfetnicii și oștenii săi.

Dar, aflând vecinii că voievodatul sau țara lui Gelu Românul ajunsese a fi bogată în roade, au venit asupra ei cu armele s-o cuprindă. Îl conducea un general de-al lor, pe nume Tuhutum. Om strașnic, războinic, iscusit și viteaz mare acest Tuhutum, dar lacom de bogății, cum rar se vede.

Ajutat de ai săi, Gelu s-a arătat cu mult curaj și îndârjire împotriva năvălitorilor. S-a aliat și

cu voievodul Menumorut, care avea țara pe Crișuri. De multe ori i-a biruit în luptă, și i-a poftit la pace: să stea fiecare în țara lui și să se ajute la nevoie, ca buni vecini și prieteni. Dar Tuhutum nu se împăca defel cu gândul înfrângerii. S-a pregătit strașnic și a năvălit iar în țara românilor, cu mulți luptători, iscând crunt război. Cădeau luptătorii, de o parte și de alta, ca holdele sub ascuțișul coaselor. Dar mai mulți au căzut dintre români. Rămas aproape singur, Gelu Românul voia ca, pe cărări numai de el știute, să ajungă în cetatea Dăbârca. Să se apere acolo, la așăpostul zidurilor.

Dar i-a ieșit în cale Tuhutum, cu un pâlcc mare de luptători. Gelu s-a bătut strașnic, răpunând pe mulți dintre potrivnici. Și văzându-se copleșit de mulțimea lor, a dat pinteni calului și a gonit cu mare repeziciune să se adăpostească în cetatea lui. Următorii au tras cu arcurile după dânsul. O săgeată s-a înfipt în trupul lui Gelu. Rănit, a căzut de pe cal. Îl ustura rana; simțea că moare; dar nu se văieta. Dimpotrivă: și-a smuls săgeata din piept, a pus-o pe coarda arcului și a tras asupra lui Tuhutum; să-l răpună cu propria săgeată. L-a lovit, dar nu prea adânc, căci Gelu pierduse mult sânge și îi secaseră puterile. Ca să nu încapă în mâna biruitorului, Gelu a rugat calul să sape, cu copita, o groapă, să-l prindă cu dinții, să-l arunce în ea și să-l acopere cu pământ.

Vedeți și voi că Gelu Românul a fost dintre acei viteji care au plătit, cu viața lor, libertatea țării. De aceea, dragii mei, se cuvine să-i cinstim fapta și numele.

UN PRIETEN AL DACILOR: APOLLODOR DIN DAMASC

Dragii mei, vreau să vă spun ceva despre un prieten al dacilor, strămoșii noștri. Îl chema Apollodor și pentru că se născuse în orașul Damasc, îi zicem Apollodor din Damasc.

El era arhitect și sculptor. Adică era mare meșter la zidirea caselor, a palatelor și a podurilor. Totodată știa să sculpteze și statui mărețe. Ca de pildă statuia lui Traian sau Decebal. Pe dânsul, pe Apollodor din Damasc, împăratul Traian l-a pus să facă un lucru foarte important, dar și foarte greu: un pod peste Dunăre, în locul numit Porțile de Fier. Pe acest pod, Traian a trecut oștirile lui peste Dunăre, când s-a luptat cu Decebal.

După cucerirea Daciei, Traian a poruncit lui Apollodor să înalțe un monument, pe care să sculpteze întâmplări din războiul romanilor cu dacii. Acest monument se numește Columna lui Traian și se află și azi în orașul Roma. Pe această Columnă, a sculptat, în marmură albă, pe Decebal, pe Traian și sute

de chipuri de daci și de romani, în nepotolită luptă. Pe ele se vede și vitejia romanilor și eroismul dacilor care-și apărau țara. A sculptat-o, credem, și pe Dochia, drept cea mai frumoasă femeie de pe Columnă.

Dar știți voi de ce Apollodor i-a sculptat cu atâta grijă și talent pe strămoșii noștri daci? Pentru că i-a admirat și chiar i-a iubit. Și cum să nu-i admire și să nu-i iubească, dacă i-a văzut cât de prețioase însușiri au?

Se spune că Apollodor din Damasc avea și un motiv deosebit să-i îndrăgească pe copiii daci. Când lucra la pod, valurile Dunării, furioase, au răsturnat barca în care sta arhitectul când supraveghea construirea podului. Înotând prin valuri, cu mare greutate a ajuns la mal. Era așa de istovit încât nu mai putea merge. Doi copii daci, aflați pe aproape, l-au urcat pe uscat, pe un tăpșan cu iarbă și, vestindu-și mamele, acestea l-au dus într-o casă, i-au dat straie uscate și l-au îngrijit până s-a înzdrăvenit. Știți voi, copii, ce dovedește asta?

– Că dacii erau oameni buni.

– Așa: buni și omenoși, cu toată lumea.

MENUMORUT CEL ÎNȚELEPT

Vă spun și vouă, dragii mei copii, că Oana și prietenii ei au vrut să știe ceva mai mult despre voievodul Menumorut, conducător al voievodatului de pe valea Crișurilor sau Crișana.

Ca și Gelu, pe Menumorut îl iubeau toți românii. Și-l iubeau mai ales pentru înțelepciunea și bunătatea lui. Ca și Gelu Românul și el a întărit, cu ziduri de piatră, pământ și lemn cetatea numită Biharia, unde se adăpostea cu familia și vitejii săi. În afară de roadele pământului, în Țara Crișurilor se găsea și mult argint și aur. Bogăția roadelor, dar mai cu seamă strălucirea aurului ispiteau pe mulți și le ațâța pofta de cucerire. O bună bucată de vreme Menumorut a oprit pe acei neprieteni la hotar.

Dar auzind că Gelu Românul a fost ucis în luptă, ce a zis Menumorut? „Văd că sfada și războiul cu vecinii nu se mai curmă. Ia să cerc eu a merge pe calea împăcării”.

În adevăr, când regele vecin l-a trimis pe un fiu al lui, numit Zoltan, să-i cucerească țara, Menumorut l-a întâmpinat la hotar, și cu spada și cu vorba bună. Lângă dânsul se afla fiul Vlad și fiica Zamfira. Zoltan i-a grăit cu trufie: „Regele, tatăl meu, îți poruncește să te supui și să ne dai nouă țara ta, s-o stăpânim”.

Voievodul Menumorut s-a uitat la dânsul și i-a grăit, cu blândețe, dar și cu hotărâre: „Zoltan, spune regelui, tatăl tău, că sunt gata să-l ajut cu pâine, cu turme de vite, cu aur chiar, ca pe un vecin bun și înțelept; dar din țara mea românească nu-i dau nici o palmă de pământ! Să fim înțeleși. Prieteni, bucuroși, cu dragă inimă; supuși, nicidecum!”

Văzând și auzind dârzenia din vorba lui Menumorut, ce să facă Zoltan? S-a întors în țara sa, la tatăl său, regele. Și, cu toată sfiala, a spus vorba răspicată a voievodului român.

Auzind, întâi regele a poruncit, furios: „smulge-i țara, prin luptă! Arde și pârjolește totul”.

Dar, la asemenea aspră poruncă, Zoltan s-a întristat.

Regele s-a răstit la el, încă și mai furios: „N-ai curaj să te bați cu românul?” „Ba am, mărite rege și părinte al meu, a răspuns Zoltan, dar nu cred că-i bine. S-a vărsat prea mult sânge între noi.” „Atunci, ce vrei să facem?” s-a mai domolit regele, văzând șovăiala feciorului. „Am văzut că voievodul Menumorut are o față isteată și foarte frumoasă. Mă duc s-o cer de soție. Înrudindu-ne, o să fie pace trainică între noi.”

Gândind mai bine, regele i-a zis: „Du-te; dar dacă nu ți-o dă de soție, a ta să fie rușinea.”

Așa s-a dus Zoltan iar la Menumorut, cu gând de împăcare și i-a cerut fiica de soție. Voievodul român știa că plătește foarte scump această împăcare. Dar era un bărbat înțelept și doritor de pace și prietenie. Și deși Zamfira, fiica lui, dorea soț pe Mihai, s-a supus voinței părintești. A plâns mult, în taină, dar l-a primit soț pe Zoltan. S-a jertfit pentru libertatea și pacea țării, a voievodatului dintre Crișuri, Crișana. Căci prin căsătoria dintre Zamfira și Zoltan s-a încheiat prietenia și pacea între vecini, pentru o vreme îndelungată. De atunci poate cântă doina tristă, izvodită de Mihai care ar fi dorit mult să fie soțul Zamfirei: „Crișule, Crișule, / Apă mergătoare, / D-ai fi vorbitoare, / Eu te-aș întreba: / N-ai văzut cândva / Dalbă de nevastă / De prin țara noastră?...”

BASARAB VOIEVOD, EROUL DE LA POSADA

Atunci, demult, demult, când românii abia își înfiripau o țară, mulți doreau să le fure pământul și să-i înrobească.

Dar iată că s-a ridicat un alt voievod îndrăzneț și chibzuit, bun orânduitor și viteaz. Se numea Basarab, voievod de la Curtea de Argeș.

Când un rege vecin, numit Carol Robert, i-a cerut să se supună, Basarab a zis, ca și Menumorut: „Vecin bun și prieten da, cu dragă inimă; dar supus, nu!”. Auzind vorba asta, regele Carol Robert a strigat, cu trufie: „Am să scot de barbă pe acest urs, din bârlogul lui!” Chipurile îl făcea urs, adică îndărătnic și netemător poruncilor lui.

Și a și pregătit oaste mare, cu cai grași și focoși, cu oșteni îmbrăcați în zale de fier, cu coifuri lucitoare, cu spade ascuțite, cu sulii lungi, cu arcuri tari și săgeți cu vârf de oțel. Le-a pregătit bine și a venit asupra românilor, cu război mare-mare.

Văzând primejdia, Basarab voievod a strâns și el oamenii săi, să-și apere țara. Pentru că avea mult mai puțini ostași și mai slab armați, ce și-a zis? „Ia să-l slăbesc eu pe dușman, înfometându-l și obosindu-l cu drum greu și lung”.

Și știți ce a făcut? A pârjolit holdele în calea dușmanului, a surpat vadurile și podurile, a ars casele, a otrăvit fântânile. Apoi s-a retras, cu grijă, din calea vitezei și numeroasei oștiri a lui Carol Robert. S-a retras în munți și în codri. Că doar codrul e frate cu românul și-l apără. Acolo l-a așteptat, la o strâmtoare cu pereții foarte înalți și așa de îngustă, că abia încăpeau zece-doisprezece călăreți alături.

Acelui loc i-a zis Posada. Voievodul a poruncit ostașilor lui să se urce pe munți, deasupra acelei strâmtoare, și să pândească apropierea dușmanului.

Foarte dornic să-l prindă pe Basarab, ca pe un urs în culcușul lui, precum zisese, Carol Robert a înaintat semeț și încrezător că nimeni nu-l poate birui. Așa a vârat oastea în strâmtoarea de la Posada.

Dar iată că, tocmai când nici gândea, de sus, din munte, din piscuri, din vârfuri de brazi, au început să cadă, ca un potop: stânci, butuci, bolovani, sulii și săgeți. Și toate, în capul mândrilor oșteni ai lui Carol Robert. Săgețile îi răneau. Sulilele îi străpungeau. Butucii și bolovanii îi turteau. Stâncile îi striveau. Părea că toți munții se prăbușesc asupra lor, potopindu-i. Armurile sunau, cum ai lovi cu ciocane uriașe în niște tingiri cât toate zilele de mari. N-aveau cum să se apere. Cum să urce pe stânca dreaptă ca un perete și înaltă până la cer? Nici în lături nu puteau fugi. Nici înapoi nu se mai puteau întoarce.

Așa, în strâmtoarea de la Posada, mulți cavaleri înzăuați în zale de fier au pierit. Carol Robert însuși n-ăr mai fi scăpat de acolo, dacă nu schimba straietele cu un slujitor al său. Judecând după îmbrăcămintele, românii l-au luat pe acela prizonier. Astfel regele cel trufaș abia a scăpat cu fuga; iar țara voievodului Basarab a rămas liberă.

Dar dacă acea foarte însemnată biruință de la Posada, românii au câștigat-o sub povața și cu lupta lui Basarab, cum credeți voi, Oana, Dorina și Andrei, c-ar fi bine să-i mai spunem noi acestui voievod român?

Micii mei prieteni s-au gândit un minut, s-au sfătuit între dânșii și mi-au spus:

— „Basarab voievod, eroul de la Posada.”

— Le-am mulțumit și am pus povestirii chiar acest titlu.

DRAGOȘ CEL MÂNDRU CA SOARELE

Acum, dragii mei, după ce ați auzit povestiri cu vreo trei voievozi: Gelu Românul de pe Someș, Menumorut din Crișana și Basarab de la Argeș, din Țara Românească, ce ați zice dacă v-aș povesti și de un al patrulea voievod? Vreți s-auziți?

– Vrem! Vrem! au strigat Oana și Andrei, iar Dorina, mai curioasă a și întrebat:

– Cum îl chema și ce isprăvi a făcut acel voievod?

– Tocmai asta voiesc a vă spune: îl chema Dragoș, și trăia în acea parte din România care se numește Maramureș. Era bun gospodar și cârmuitor dibaci, dar și meșter vânător. Îi plăcea tare mult să vâneze zimbri, urși, cerbi, căprioare, mistreți și lupi vineți la păr.

Povestea spune că, umblând el la vânătoare, a auzit că frații lui, românii de la răsărit de munții Carpați, de pe valea râurilor Siret și Prut, sufereau mult, din pricina că-i jefuiau și-i ucideau tătarii. Aceștia erau, pe atunci, un neam de oameni care trăiau numai din războaie și ceea ce luau de la alții. Se știa că nu-i întrecea nimeni la călărie. Năvăleau pe cai iuți ca vântul. Loveau cu niște săbii curbate numite iatagane. Iar săgețile repezite din arcurile lor țâșneau, ca gândul, și nimereau drept la țintă. Pe cap purtau căciuli mari, din blană de oaie, iar de apărut se apărau cu scuturi rotunde, de fier. Conducătorul tătarilor se numea Han sau han-tătar.

Cu vitejii lui din Maramureș, Dragoș a trecut munții, la răsărit, ca să-i ajute în lupta cu tătarii. Prin munți, în calea lui Dragoș și a vitejilor săi, a ieșit un bour sau zimbru, mai

mare ca un taur, cu coarne țepoase, cu grumaz gros, cu copite tari, cu păr lung negru, cu ochi holbați, fioroși, cu nări largi.

Întâi l-a simțit cățelandra lui Dragoș, numită Molda. Și, simțindu-l a alergat după el, lătrând ascuțit. Dar oricât de furios era acel bour, Dragoș tot l-a ochit cu săgeata și l-a înțepat cu sulița. Rănită, plină de sânge, aceea fiară a mai fugit încă mult prin pădurea cu arbori înalți. Ba, a trecut și un râu cu apă mare: Molda, după dânsa, gonea, gonea din răspuțeri, s-o prindă. Dar râul fiind adânc și valurile lui rezezi, biata cățelandră Molda s-a înecat.

Călări, Dragoș cu vitejii lui au trecut râul, au lovit zimbrul drept între coarne și, în sfârșit, l-au doborât. Foarte mult s-a bucurat Dragoș de această biruință, dar mult i-a părut rău de pierderea cățelandrei. În amintirea ei a numit acel râu Moldova.

Apoi, Dragoș a trecut încă mai departe și a ajutat pe românii din această parte a țării să-i alunge pe tătarii cei răufăcători. Când s-a întors din luptă, biruitor, românii l-au ales voievod și l-au pofțit să conducă această parte din țară, pe care au numit-o tot Moldova, de la numele râului.

Pentru că i-a scăpat de primejdia tătară, românii i-au făcut acelui voievod un cântec, care începe așa:

„Dragoș, mândru ca un soare
A plecat la vânătoare,
Ghioaga și săgeata lui
Fac pustiul codrului“...

Dragii copii, Oana, Andrei și Dorina au învățat repede aceste versuri din cântecul lui Dragoș voievod. Dacă vă plac, învățați-le și voi.

O POVESTE CU UN STUP DE ALBINE

Micuții mei prieteni, am zis eu într-o zi către Oana, Andrei și Dorina, vreți să mai auziți povestiri de demult, din istorie?

– De bună seamă că vrem! a răspuns răspicat Andrei.

– După acel Dragoș voievod, care a ucis bourul și i-a alungat pe tătarii cei prădalnici, la conducerea Moldovei s-a ridicat un alt voievod numit Bogdan. El avea mare dorință să zidească în țară case, hanuri și alte clădiri mari și frumoase, să sporească numărul satelor și al orașelor. Sfătuia oamenii să cultive cât mai bine ogoarele, ca să dea roadă bogată și tot omul să trăiască îmbelșugat.

Dar iată că han-tătarul a trimis pe fratele său Mîrza, în solie la Bogdan vodă. Acesta s-a înfățișat și a grăit cu trufie: „Fratele meu, hanul, este stăpânul lumii. Supune-i-te, fără cârtire, și dă-i tot ce-ți cere: harabele cu grâne, turme de oi, cirezi de vite, sute de robi, mii de putini cu miere și ceară”.

Bogdan voievod l-a privit cu mirare și mâhnire și a întreat: „Cu ce drept vrea han-tătarul să ne robească și să ne fure hrana?”

„Cu dreptul celui mai tare! Dacă nu te supui, dacă nu dai, te luăm rob și pe tine, iar țara ți-o pîrjolim cu totul.” „Nu te temi că noi ne vom împotrivi și că vă vom răpune?” „Noi, stăpânii lumii, să ne temem de un popor mic, ca al vostru?” „Hm... a zâmbit Bogdan voievod. Ai cerut să vă dăm și miere?” „Da, am cerut.” a răcnit tătarul. „Dar voi știți cine adună mierea din flori?” „cum să nu știm?...

Dar nouă nu ne place să muncim, să îngrijim stupii; ne place numai mierea, că-i dulce.”

Bogdan voievod s-a uitat lung la acel tătar îngâmfat și a zis, cu blândețe, dar și cu hotărâre: „Albinele nu știu numai să adune miere din flori, ci știu să-și apere și stupul de trântori și de prădători.” „nu te cred!” s-a grozăvit prințul tătar. „Atunci hai în prisacă, să te încredințezi.”

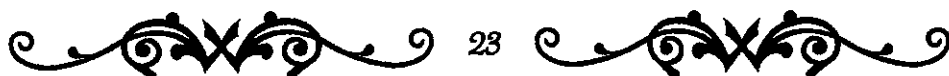
Au mers în prisaca din fața casei voievodului. Mîrza nu prea avea chef de pilde: dar deocamdată, sol fiind, trebuia să se poarte cum îi cerea gazda. În prisacă, Bogdan voievod a cerut prisăcarului să ridice un stup, sub care se afla un șoarece mort, învelit în ceară, ca într-un giulgiu.

„Vezi, hanule? a strigat Bogdan, șoarecele acesta e de o sută de ori mai mare decât o albină. A venit, cu semeție, ca un tâlhar, să șterpelească miere din stup și să se ghiftuiască cu dulceața ei. Albinele, deși micuțe, nu s-au înfricoșat. S-au unit între ele și au tăbărât asupra hoțului; l-au înțepat cu acele lor și au vârat în el atâta venin încât l-au ucis. Iar acum, ca să nu miroase a hoit și să otrăvească stupul, l-au acoperit cu un strat de ceară. Vezi?” „Mda... văd”, a mormăit Mîrza tătarul. „Dacă vezi, află că noi am învățat de la albine să ne apărăm țara de hoji. Spune, rogu-te fratelui tău, han-tătarul, pilda aceasta. Și dacă va mai avea poftă să vină asupra-ne, să vină. Îl vom îmbrăca în giulgiu, ca pe șoarecele din stup.”

Fratele hanului a plecat privirile în jos, a tăcut și a plecat.

– Și... hanul a mai năvălit în țară? a vrut să știe Oana.

– Cât a domnit Bogdan voievod, nu.

CONDEIELE LUI VODĂ

Am zâmbit către micii mei prieteni, Oana, Andrei și Dorina și le-am zis: Iaca, dragii mei, iar voiesc să vă povestesc ceva din istorie.

– Ceva adevărat?

– Da, Andrei. Ceva care s-a întâmplat demult, demult, când țara era amenințată de puterea cea mare a sultanului, adică a împăratului turcilor. El cucerise multe țări și râvnea să supună și țara noastră.

– Cum se numea acel sultan?

– Se numea Baiazid. Și pentru că năvălea ca o vijelie, lumea l-a poreclit Fulgerul. În vremea aceea, voievod în Țara Românească era Mircea, căruia noi îi zicem Mircea cel Bătrân.

Când a auzit că sultanul Baiazid Fulgerul se apropie de Dunăre, gata să năvălească în țară, Mircea vodă a dat poruncă: „Toți bărbații să se gătească de oaste! Fiecare să aibă cal, tolbă plină cu săgeți, sulită, ghioagă și scut. Care au topoare și săbii, să vină cu ele la locul de adunare a oștirii. Că asupra țării vine mare primejdie turcească!”

Oamenii, ce să facă? Au lăsat toate celelalte treburi și s-au pregătit de luptă. Fierarii au făurit săbii; lemnarii au încordat arcuri și au strujit suliiți din lemn tare; ba, le-au și pârlit în foc, anume ca să fie și mai tari. Dar dacă suliiți, săbii, scuturi, arcuri, topoare ori săbii trebuiau câte unul sau câte una de fiecare oștean, săgeți trebuiau multe, de două-trei ori mai multe decât soldații avea Baiazid sultan. De aceea toți românii, care aveau cât de cât îndemănare la cioplit, s-au apucat, în grabă, să facă săgeți. Băieții și fetele, flăcăii și bătrânii, toți ciopleau cu cuțitele, mii și mii de săgeți.

Acu, Mircea vodă cel Bătrân umbla prin țară, să vadă cum împlinesc oamenii porunca și cum se pregătesc să-și apere țara. Ca să nu-l cunoască lumea, îmbrăcase strai țărănesc, ca un drumeț oarecare.

Așa ajunse într-un sat, Boiștea. În mijlocul lui, pe pajiște, zeci și zeci de săteni, ce făceau? Jucau hora? Nu: ciopleau săgeți și, din când în când, aruncau câte o glumă, ca să se înveselească și să li se pară munca mai ușoară.

Mircea vodă se bucură văzând hărnicia și voia bună a oamenilor lui. Întrebă pe un băiețandru: „Ce faci aici, flăcăoașule?”

„Păi, ce să fac? Condeie!” „Condeie?... Parcă seamănă cu săgețile.” „Noi le spunem condeiele lui vodă.” „De ce le spuneți așa?” „Pentru că, la porunca lui vodă, cu ele vom scrie pe spatele dușmanilor vrerea noastră de libertate.” „frumos, flăcăoașule”, l-a lăudat mânia sa. „Dar... cerneală aveți?” Băiețandrul s-a gândit o clipă și a zis, răspicat: „Avem: dragostea de țară care izvorăște în călimara inimii noastre.”

Mult s-a bucurat Mircea vodă de asemenea vorbă: l-a sărutat pe acel flăcăoaș și l-a întrebat: „Cum te cheamă?” „Mă cheamă Stroe... dar domia ta cine ești și de unde vii?” „Ai să afli tu, când vom porni la luptă”, a surâs voievodul cu bunătate. Apoi a luat cuțitul din mâna băiețandrului și a încrustat pe o săgeară litera „S”, iar pe alta „M”. I l-a pus în tolbă și a zis: „Pe astea să le folosești numai la mare primejdie. L-a țintit cu privirea pe Stroe, a zâmbit, a urat tuturor „spor la treabă” și a plecat.

Înțelegeți: nu voia să știe satul că el, vodă însuși, a venit în cercetare.

Rămas între ai săi, Stroe a privit cu luare aminte săgețile încrustate cu litere și le-a așezat în tolbă, să le folosească așa cum a zis acel drumeț tainic.

LA ROVINE, ÎN CÂMPIE

Vă mai aduceți aminte, dragii mei, de băiețandru care cioplea săgeți și ...

– Și le numea „condeiele lui vodă”? m-a întrerupt Andrei, cu întrebarea.

– Întocmai. Dar cum îl chema, vă mai amintiți?

– S-a făcut tăcere. Sprâncenele micilor mei prieteni s-au curbat a mirare, ochii li s-au mărit, obraji li s-au îmbujorat; nu-și aduceau aminte. Sau poate că mințile știau acel nume, dar limba nu putea să-l rostească.

– E bine să vi-l amintiți, pentru că, de numele lui, și-a amintit și Mircea cel Bătrân.

Am mai așteptat câteva clipe, până când umblând prin mintea ei, Oana a tresărit, bucuroasă:

– Stroe!

– Așa-i! Stroe se numea. Când a năvălit Baiazid sultan Fulgerul în țară, cu potop de soldățești, călări și pedestri, cu iatagane, sulii, arcuri și săgeți, Mircea vodă, cu oastea lui, l-a așteptat la Rovine, în câmpii, în preajma unor mlaștini, înconjurate de copaci bătrâni și stufoși. Iar când s-a apropiat armia dușmană, voievodul a sunat din bucium. Atunci, românii, adăpostiți după copaci, au slobozit o grindină de săgeți. Săgețile au răpus mulți dușmani.

Printre arcașii români se afla și Stroe, cel cu „condeiele lui vodă”. Urcat într-un stejar stufos, trăgea săgeată după săgeată. Scria și el pe trupul neprietenilor dorința de libertate. Dar bătălia era nespus de grea. Dușmanii, de zece ori mai mulți decât românii. Mulți și

puternici și viteji și pricepuți la război. Că doar asta le era meseria: războiul și prada. S-a întunecat cerul de mulțimea săgeților, iar apa și pământul s-au înroșit de sângele curs din răni.

Deși, cum am spus, românii trebuiau să lupte unul contra zece, totuși nu s-au lăsat. Au prăbușit mulți dușmani în mlaștini, scufundându-i cu cai cu tot. Pe alții i-au pus pe fugă, copleșindu-i cu săgețile, sulitele, săbiile ori topoarele. Stroe, de acolo, din stejarul lui, a ochit și a doborât numeroși potrivnici. De multe ori l-a văzut pe Mircea vodă însuși aruncându-se în luptă, în locurile unde era greul mai greu.

Spre înserare, Stroe mai rămăsese doar cu două săgeți: cea cu litera „S” și cea cu litera „M”, încrustate de drumetu necunoscut care-i vizitase, în sat. Nu i s-a părut că a fost un ceas așa de primejdios, încât să le folosească. Deci le păstra în tolbă, la locul lor.

Când pe câmpul de bătălie mai rămăseseră doar câte un pâlă răzleț de turci, voievodul și-a oprit calul, să se odihnească, drept sub stejarul în care se afla Stroe. Băiețandru nu știa ce să facă: să coboare ori să mai aștepte? Dar, deodată, văzu cum un turc, aflat mai încolo, într-un grup de răniți, apucă o sulită și se pregătea s-o înfigă în spatele voievodului. Cu o repeziciune deznădăjduită, Stroe trase o săgeată din tolbă și o trimise în pieptul celui care era gata-gata să-lucidă pe vodă. Și cum încă un dușman se ridicase în genunchi și încordând arcul, îl ochea pe Mircea voievod, Stroe i-o luă înainte și-l doborî și pe acesta, cu cealaltă săgeată.

Văjăitul ascuțit al săgeților, răcnetul celor doi dușmani răpuși îl făcură pe Mircea vodă să cerceteze de unde i-a venit salvarea. Văzându-l pe Stroe în stejar, îi porunci să coboare. „Parcă te cunosc, tinere“, a zis mânia sa. „Și mie mi se pare că... se minună Stroe. „Tu ești cel care a numit săgețile cu nume frumos: «Condeiele lui vodă». Nu-i așa?”

„Așa-i, mânia-ta...” l-a cunoscut acum și Stroe pe voievod. „Și ce-ai făcut cu cele două săgeți pe care am încrustat câte o slovă?”

„Le-am folosit, acum, împotriva celor doi dușmani care voiau să te ucidă, mânia ta.”

În adevăr, scoțând săgețile din trupurile celor doi dușmani, au văzut că pe una se afla crestată litera „M”, de la numele „Mircea”, iar pe alta „S”, de la „Stroe”. Deci două săgeți, ca două peceți.

Foarte bucuros că țara are tineri așa de viteji, Mircea cel Bătrân, biruitorul de la Rovine în câmpii, l-a luat pe Stroe pe lângă sine, dându-i rang de căpitan, cel mai tânăr căpitan din oștirea română din vremea aceea.

ILEANA COSÂNZEANA DIN ȚARA HAȚEGULUI

In acea parte din țara noastră numită Hațeg se înălța, puternică și mândră, Cetatea Colțului. A construit-o cneazul Cîndea, bărbat iubit de țărani de pa valea Streiului. Și-l iubeau pentru că-i conducea cu pricepere și-i ajuta să se apere de primejdii. Dealtfel acesta și era rostul Cetății Colțului: apărarea de multele primejdii, prea des stârnite pe acele vremuri. Cîndea, stăpânul cetății, era prieten cu Mircea cel Bătrân, voivodul din Țara Românească. Se întâlneau adesea la vânat urși și cerbi, prin munți. Se sfătuiau cum să gospodărească mai bine țara și să se ajute în lupta împotriva năvălitorilor turci.

Soția lui Cîndea, țarancă din Pădureni, se numea Ileana. Tânără, minunat de frumoasă și de harnică, bine se pricepea la toate treburile casei. Ea, ca soție, a împodobit încăperile castelului cu covoare, cu draperii, cu perdele, cu policandre, cu mobilă, cu tablouri și cu fel de fel de cusături meșterite de mâinile ei agere și dibace. Torcea fire de borangic și de aur și cosea cu ele flori de trandafir și de crin, așa de frumoase și de vii, că parcă răspândeau chiar miresme. Dar nu numai la treburile de migală ale gospodăriei se pricepea Ileana, ci învățase să tragă și cu arcul, să mânuiască praștia și chiar lancea. Mergea adesea la vânătoare împreună cu soțul ei și pălea, curajoasă, fiarele sălbatice: vulpi, râși și chiar lupi și urși, doborându-le. Pentru toate acestea, lumea-i spunea „Ileana Cosânzeana din Cetatea Colțului, din Țara Hațegului”.

Cîndea, soțul ei, l-a ajutat pe Mircea voievod în bătălia de la Rovine, dovedindu-se viteaz neîntrecut. De asemenea, s-a bătut și cu alți dușmani care voiau să-l supună, să-i prade cetatea ori să-i răpească soția, pe Ileana cea necuvântat de mândră.

Într-una din aceste lupte, Cîndea a fost rănit de săgeată și dintr-asta, i s-a tras și moartea.

Mult a plâns Ileana pierderea soțului. Rămânea singură, în Cetatea Colțului; să îngrijească și să apere nu numai pe cei trei copilași pe care-i avea, ci să ocârmuiască și satele din jur.

Auzind de asemenea nenorocire, Mircea voievod i-a trimis o ceată de doisprezece oșteni să întărească straja cetății. Ileana însă i-a rugat să se întoarcă la Curtea de Argeș: „Mulțumesc din inimă măriei sale Mircea voievod pentru grija ce mi-o poartă, a zis ea. Dar mi-am păstrat străjile pregătite de cinstitul meu soț, Cîndea. Și chiar le-am sporit. Căci oamenii din Țara Hațegului țin la mine și, dacă-i conduc bine, mă apără chiar cu prețul vieții lor. Voi, deci, plecați la măriia sa, dragi stăjeri, că are mare nevoie de voi în lupta cu sultanul Baiazid.”

Văzând o femeie așa de curajoasă, străjerii s-au bucurat și s-au întors la Curtea de Argeș.

Peste doi ani, Mircea vodă a trebuit să sară iar cu oastea la hotar, că năvăleau din nou armatele sultanului. Primejdia era mare. Turcii pârjoleau totul în cale. Și știți voi cine a venit să-l sprijine în luptă? Însăși Ileana din Hațeg, cu o sută de români. Și-a lăsat copiii în seama doicii și, călare pe un cal roib, s-a înfățișat pe câmpul de bătaie, ca un oștean adevărat. Mircea vodă n-a lăsat-o să intre în toiul luptei. Dar cu arcul și cu praștia ea tot a tras asupra dușmanilor, așa cum trăgea și asupra fiarelor sălbatice.

Întorcându-se în Cetatea Colțului, Ileana a trăit până la adânci bătrânețe, crescându-și nepoții și strănepoții, și țesând ori cosând șervete și perdele cu fir de borangic și de aur. Și măcar că, de la o vreme, n-a mai fost așa de mândră ca în tinerețe, lumea tot îi spunea: „Ileana Cosânzeana din Cetatea Colțului, din Țara Hațegului”.

CONDREA ȘI TĂTARUL

După Bogdan vodă, dragii mei, a trăit și a ocârmuit țara un voievod numit Alexandru. Vreme de treizeci și doi de ani, el s-a îngrijit foarte mult ca Moldova să aibă de toate. Să trăiască oamenii bine, mulțumiți, în liniște și pace. Între multe altele, se străduia ca toate judecățile lui să fie fără greș: drepte și blânde. Se ferea ca de foc a osândi pe cineva pe nedrept. Iar când se întâmpla să greșească, repede îndrepta strâmbătatea și da dreptate numai celui drept. De aceea poporul îi spunea: Alexandru vodă cel Bun. Și cu acest nume a intrat în istoria noastră.

Dar, odată a venit la judecata domniei un țăran și un boier mare. Pe țăran îl chema Neagu. Pe boier Bogrea. Așa cum se făcea judecata pe atunci, Bogrea a înfățișat înaintea lui vodă vreo cinci martori, aleși numai dintre boieri. Și, cum le-a fost înțelegera, au susținut că ogorul țăranului ar fi loc boieresc.

Ascultând pe cei cinci martori, toți într-un cuvânt, vodă a dat dreptate boierului. Mai ales că Neagu, știind că apără dreptul lui în fața unui voievod înțelept și bun, nu avea nici un martor. Iacă așa s-a întâmplat, că vodă Alexandru a fost înșelat de niște martori mincinoși, iar bietului țăran boierul i-a luat ogorul. De mâhnire a căzut la pat, bolnav. Se văita într-una: „Cum să mă nedreptățească măria sa tocmai pe mine? El care a judecat totdeauna cu milă și dreptate?”

Dar Neagu avea un fecior, flăcău de douăzeci de ani, voinic și neînfricat. El a spus: „Tată, eu mă duc la măria sa, să-i cer dreptate. Ogorul e al nostru din moși-strămoși. Și dacă vodă-i om drept și bun, cum se zice, trebuie să ni-l dea îndărăt.”

„Du-te, Condrea (așa îl chema pe flăcău), arată măriei sale că boierul a adus martori mincinoși și roagă-l să mai judece o dată pricina noastră.”

Auzind că Alexandru vodă se afla la vânătoare prin pădurile din apropiere, Condrea s-a dus acolo. A ajuns în preajma cortului măriei sale, păzit de străjer. A zis în sinea lui: „O să aștept până sfârșește vodă vânătoarea și o să-l rog ...” S-a ferit deci mai încolo, într-o poiană, și s-a așezat într-o așteptare lângă tulpina unui stejar bătrân. Auzi boncăluit de bour lovit de suliță și muget dureros de cerb străpuns de săgeată; apoi deodată, în partea cealaltă a poienii, s-a ivit însuși vodă Alexandru. Condrea l-a cunoscut după barba căruntă și statura înaltă și dreaptă. N-avea la dânsul nici arc, nici spadă. Îl întovărășea doar un câine mare, roșcat.

Gândind să-l întâmpine cu plecăciune și cu ruga lui pentru dreptate, Condrea se ridică în picioare.

Dar, în clipa aceea, de după tulpina altui stejar de la marginea poienii, zării un tătar; încorda arcul să-l țintească pe voievod și să-lucidă.

Într-o clipită, flăcăul nostru azvârli cu o cracă asupra tătarului, lovindu-i arcul și silindu-l să greșească ținta: săgeata a vâjâit pe la urechea voievodului. Câinele începu să latre a spaimă și a nedumerire. Ci, văzând că tătarul trăgea din tolbă altă săgeată, iar măria sa sta uimit, neînțelegând ce se petrece și de unde vine primejdia, Condrea se repezi asupra tătarului și, cu o putere pe care însuși nu și-o bănuia, îi smulse acrul și-l brânci în poiană; mai la larg. Cum n-avea nici un fel de armă la el, îl prinse la trântă ciobănească.

Era nespus de vânjos tătarul; dar nici Condrea nu se da bătut. De mai multe ori a răsturnat la pământ pe român și de tot atâtea ori a fost doborât și el, tătarul, cu capul în

iarba deasă. Lui vodă i se părea ceva de poveste: lupta lui Făt-Frumos cu Zmeul.

Zădărât de lupta celor doi, câinele a lătrat și mai furios. Înțelegând primejdia, vânătorii au sunat din corn și s-au adunat, grabnic, în poiană. Privind lupta, se minunau de îndrăzneala și vînjoșia românului, ca și de puterea urieșească și dibăcia la trântă a tătarului: drept Făt-Frumos în luptă cu Zmeul.

Stăteau gata să intervină; dar prinzând meșteșugul luptei, Condrea își adună toate puterile și-l răpuse pe tatar. Și când i-a pus genunchiul în piept, acela s-a rugat de iertare. Întrebându-l tălmăciul, a mărturisit: „M-a trimis măritul han, cu o ceată mare, anume ca să-l prindem pe Alexandru vodă și să prădăm Moldova...”

Repede, la porunca măriei sale, străjerii și vânătorii au scotocit pădurea și au prins toată ceata tătară.

„Cu ce să te răsplătesc, flăcăule, că mi-ai salvat viața?” a întrebat voievodul. „Să dai dreptate părintelui meu, Neagu, căruia boierul Bogrea i-a luat pe nedrept ogorul.” „Cum... pe nedrept? Bogrea a adus martori că acel pământ e al lui”, s-a mirat vodă. „Martori mincinoși, măria ta.”

Înceind vânătoarea, Alexandru vodă a mers la casa lui Neagu. Și acolo, în ogradă, a chemat sfatul și a judecat din nou pricina. Dovedind adevărul, a dat țaranului ogorul lui, înapoi; iar pe Bogrea l-a închis trei ani într-o mănăstire, împreună cu cei cinci martori mincinoși: să se vindece de năravul de a-l mai minți pe vodă. Nu l-a uitat nici pe Condrea: l-a luat slujitor la Curtea domnească din Suceava și l-a pus într-o slujbă de mare credință, aceea de a-l însoți, totdeauna la vânătoare și de a da în vileag martorii mincinoși.

DE CE S-A NUMIT CORVIN?

Azi, dragii mei Oana, Andrei și Dorina, vreau să vă istorisesc o întâmplare care seamănă a poveste.

– Spune-o, bunicule!... Spune-o, te rog.

– Un bărbat numit Voicu a plecat din Curtea de Argeș peste munți, la Hunedoara. Mergea pe jos, împreună cu soția sa Voica și copilul lor lancu, care să tot fi avut vreo opt-nouă ani. Nu ducea cu dânsul decât arc, tolbă cu săgeți, o sabie și un cuțit mare, să se apere de fiarele sălbatice. Voica purta o traistă cu merinde, iar lancu un arc micuț și o tolbă pe puterile lui.

Într-o zi de-amiază, s-au oprit într-o poiană, să se odihnească. Fiind foarte cald, Voicu s-a descins și și-a lăsat chimirul pe iarbă, deși în el ținea cel mai de preț lucru ce-l avea: un inel cu nestemate, dat de ruda lui, voievodul de la Curtea de Argeș. I-l dăruise să-i fie de folos: să-l arate voievodului din Transilvania, ca semn că-i om de neam mare.

Voica a scos merindea din traistă: pâine, caș și pastramă de berbec.

lancu a adus, cu plosca, apă rece din izvorul de la marginea poienii. Și au ospătat, toți trei. După ce și-au astâmpărat foamea și setea, s-au întins la umbră, pe iarba moale, plăcut mirositoare a cimbrisor, a ochiul bouului și a sânziană.

La fel a făcut și lancu. Dar când să ațipească, a auzit fâlfâit de aripi: un corb mare și negru, negru ca smoala, s-a rotit de câteva ori deasupra poienii. A croncănit răgușit și aspru, cum croncănesc numai corbii cei mari și bătrâni. Apoi s-a așezat pe o cracă, în fagul de deasupra drumeților. Lui lancu i-a fugit somnul. Se gândea: „Nu cumva, mama Voica a lăsat pastrama de berbec pe șervet și i-a mirosit păsării a carne?” dar, cercetând cu

privirea, a observat că răpitoarea se uita în altă parte. Încotro? Spre chimirul lui Voicu, răsturnat pe iarbă. Și iar și-a zis: „Că n-o fi nebun corbul să înhațe chimirul! Dar dac-o fi un corb năzdrăvan?” Și ridicându-se într-un cot, se uită mai bine, și la corb și la chimir. Deodată zări, pe o frunză mare de pătlagină, chiar lângă chimir, ceva așa de strălucitor că-i lua ochii. Însă n-apucă să strige: „Inelul” ... că pasărea se și repezi, ca un fulger negru, înhăță giuvaerul în cioc, cum ar fi prins un cărăbuș, se roti de câteva ori deasupra poienii și se așeză într-un alt fag, mai încolo.

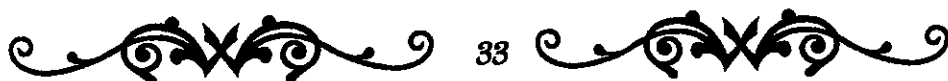
Cu spaimă și îngrijorare mare, lancu se uită în jur. Părinții dormeau. Se temu că, până-i trezește, corbul zboară, cine știe unde, înghite inelul ori îl leapădă în vreun desiș de pădure, de nu-l mai găsește nimeni, niciodată. Judecând repede, băiatul înșfăcă arcul, se târî tiptil, mai aproape de copac, ochi cu calm corbul hoț și slobozi săgeata. Nimerită drept în gușă, pasărea căzu jos, fâlfâind de câteva ori din aripi și, de durere, țipă croncănit de răsună poiana. Jos, în iarbă, se zbatu de câteva ori, apoi muri, fără a lăsa să-i cadă inelul din plisc.

Țipătul corbului îi trezi din somn pe Voicu și Voica. Smulseră inelul din ciocul păsării și lăudară mult isprava băiatului.

Când a ajuns mare: căpitan de oaste, cavaler, voievod al Transilvaniei și apoi loctiitor al regelui Ungariei, lancu a pus pe stema lui un corb negru cu un inel în cioc și și-a zis lancu Corvin de Hunedoara. Această stemă a moștenit-o și fiul său Matei care pentru vrednicia și deșteptăciunea lui, a fost ales rege al Ungariei, țară vecină cu a noastră. Iar în istorie e cunoscut cu numele de Matei Corvin.

– De ce nu s-a numit Corbin? a întebat Andrei.

– Pentru că a luat numele de la Corvus, cum se zice în limba latină la corb.

PRIZONIERII DIN CASTELUL DE LA HUNEDOARA

Dragii mei, eu aş mai avea ceva de povestit despre lancu Corvin de Hunedoara, așa că vă poftesc să mă ascultați.

Ajuns voievod al Transilvaniei și fiind el mare comandant de oști, lancu Corvin s-a făcut cunoscut în toată lumea, pentru victoriile câștigate împotriva turcilor, care-l aveau atunci ca sultan pe Mahomed Cuceritorul.

În Transilvania, la Hunedoara, Voicu a construit un castel, sus, pe o stâncă. lancu l-a mărit, l-a întărit și înfrumusețat. Mare, cu ziduri groase, acel castel greu putea fi cucerit de dușmani. Avea însă un mare neajuns: înlăuntrul lui nu exista apă. De multe ori fântânarii au încercat să sape o fântână. Dar cum să scoată apă din piatră seacă?

Într-o zi de vară, lancu Corvin i-a biruit pe turci în bătălia de pe râul Ialomița. La sfârșitul luptei, el a cercetat prizonierii turci. Erau mulți, iar unii tare furioși. Și pe când îi împărțea care și unde să fie duși, trei prinși s-au năpustit deodată, asupra lui lancu, să-l sugrume. Noroc că voievodul era voinic și mânua spada mai bine ca oricine. Ba i-au venit în ajutor și doi slujitori. „Duceți-i în castelul de la Hunedoara și dați-i fiarelor, să-i sfâșie!” a poruncit el, cu mare mânie.

În castel, văzându-i soția lui lancu, ce tineri erau acei prizonieri turci, a cuprins-o mila. Le-a zis: „Dacă săpați o fântână aici, în curtea castelului, o fântână cu apă bună de băut, vă iert și vă las slobozi.”

Trei ani au săpat cei trei prizonieri în strâncă. O muncă mai grea decât aceea greu se putea închipui. Dar ei, cu nădejdea că-și vor câștiga libertatea, și-au înzecit puterile și au săpat adânc, adânc, până au dat de apă.

Când prizonierii s-au înfățișat cu cel dintâi pocal de apă din acea fântână, s-a nimerit să fie în castel și lancu Corvin. I-a plăcut mult apa: rece, cristalină.

Amintindu-și făgăduiala, soția voievodului s-a rugat: „Să-i iertăm mânia ta, ne-au dat apă în castel.”

lancu însă nu s-a înduplecat: „Le mulțumesc pentru fântână, dar, porunca-i poruncă: în groapa cu fiare sălbatice și flămânde să fie aruncați.”

Auzind care le va fi sfârșitul, prizonierii au cerut îngăduială trei zile, până vor săpa niște slove turcești pe ghizdurile fântânii. „Să scrie, dacă asta vor”, a îngăduit lancu.

Peste trei zile, a venit la fântână și-a întrebat: „Ce ați scris acolo?” „Apă ai, inimă na-i”, a talmăcit, cu îndrăzneală, unul din prizonieri. „Voi îmi cereți mie inimă? Le-a strigat lancu. Îmi cotropiți țara și-mi ucideți vitejii, vă năpustiți asupra-mi să mă ucideți, și vreți să mai am milă pentru voi? Cum de nu v-au sfâșiat fiarele, acum trei ani?” „Soția ta, voievoade ne-a făgăduit libertatea, dacă săpăm fântână în stâncă și aducem apă în castel”, a lămurit altul dintre prizonierii turci. „Ai făgăduit tu asta?” și-a întrebat voievodul soția. „Da”, a răspuns doamna. „Atunci să fie slobozi! Făgăduiala dată e datorie curată. Și, acolo unde veți merge spuneți că stăpânul Castelului Hunedoara are și apă în castel și milă omenească în inimă.”

DREPTATEA LUI VLAD VODĂ ȚEPEȘ

Si iaca așa, dragii mei, tot povestind întâmplări din istorie, am ajuns la vremea lui Vlad vodă, poreclit Țepeș. De ce i s-a zis așa? Ei, și asta merită a fi știută.

Țepeș e un nume ori o poreclă cumplită, pentru că vine de la cuvântul țeapă. Ca să înțelegeți de ce i s-a zis așa, vă spun că, după domnia bunului și înțeleptului Mircea cel Bătrân, au urmat niște voievozi mai slabi ori răuvoitori. Turcii loveau tot mai cu putere hotarul. În țară se încuibase multă neorânduială. Se iviseră mulți mincinoși, mulți hoți, trădători, ucigași și alți răufăcători. Era greu de trăit, că acești tâlhari și ucigași numai pozne, necazuri și rele săvârșeau; iar țara se părăginea.

Îndată ce a ajuns domn, Vlad vodă a luat o hotărâre strașnică: orice tâlhărie, orice neregulă sau nelegiuire s-o pedepsească prin țeapă. Afla că unul e leneș? Îl poftea în țeapă. Preindea un hoț? În țeapă cu el. Se ivea vreun trădător? Țeapa îi știa de nume. Ce să mai spun de ucigași? Că tot în țeapă își dădeau duhul. Chiar și pe mulți tătari și turci, prinși la pradă, i-a tras în țeapă.

Se dusesse vestea în lumea largă de osândeale lui Vlad vodă. Și așa i-au zis Țepeș.

Vi s-a făcut teamă, dragii mei auzind de un cârmuitor așa de aspru? Nu? Sigur că nu: pentru că Vlad vodă era aspru, foarte aspru, dar drept. Îi ura pe cei ticăloși și iubea pe cei buni și cinstiți, pe cei harnici și gospodari. Ținea partea celor care-și apărau țara cu vrednicie. În vremea lui, cinstea și buna rânduială au domnit în țară. Că dacă lăsai o

pungă, plină cu bani, la răscruce de drumuri, nimeni nu s-atingea de ea.

Dar se spune că, odată, a venit la Vlad vodă un negustor și s-a jeluț: „Măria ta, hoții mi-au furat punga cu bani!” „Tot mai sunt hoți?” a întrebat vodă cu mânie. „Se vede că mai sunt, măria ta.” „Și câți bani aveai în acea pungă?” a întrebat Vlad vodă. „O sută de galbeni de aur, a mărturisit negustorul. O sută în cap!” „Îmi pare rău, negustorul, că au apărut tâlhari în țara mea. Dar iată ce-ți poruncesc: te duci la han și aștepți trei zile. Apoi vino iar la domnia mea. Că, între timp oamenii mei au să prindă, de bună seamă, hoțul. Dacă nu l-or prinde, ți-oi da galbenii din visteria țării.”

Negustroul a plecat, frecându-și mâinile de bucurie că-și va putea căpăta punga cu bani.

Dar lui vodă nu i-a plăcut cum arăta acel negustor: vorba și purtarea lui cam miroseau a minciună. De aceea s-a gândit să-l pună la încercare.

A treia zi când a venit să întrebe de banii furati, Vlad vodă a scos din sipet o pungă și i-a arătat-o: „Asta-i?” „A... asta-i, măria ta” au sticlit ochii negustorului, ca la vulpe, când pândește puii de găină. „Numără, vezi, dacă toți galbenii sunt acolo”, i-a poruncit vodă, neslăbindu-l din ochi.

Negustorul se grăbi să numere. Când termină, vodă îl întreabă: „Sunt toți?” „Toți, măria ta!” „Nu lipsește nici unul?” „Nu măria ta.” „Mai numără-i o dată.” „Nu mărite, i-am numărat bine.” „Nu-i nici unul în plus?” „Nu, măria ta o sută în cap!” „Da?” atunci dă punga încoace, să-i număr și eu. „Nu-i nevoie, măria ta... o sută-n cap!”

Dar vodă nu se lăsă: știa el ce știa. „Poruncesc să-mi dai punga, să număr și eu galbenii.”

Negustorul o sfeclise: se făcu vânăt și roșu de spaimă. Vodă-i luă punga și numără galbenii în fața lui, făcând zece grămăjoare de câte zece. Un galben rămase stingher. „Ce-i cu asta?” întrebă, cu asprime măria sa. „Nu... nu știu... eu...” „Ai avut o sută de galbeni în pungă, da?” „Da, o sută.” Și când i-ai numărat ai găsit tot o sută, nu? „Tot o sută...” „Și vezi că, totuși, e unul mai mult?” „Văd...” „De ce ai mințit? De ce ai încercat să mă furi?... Ești și hoț și

mincinos. Am aflat că nu ți s-a furat nici o pungă, pentru că nici nu ești negustor și n-ai avut niciodată o sută de galbeni. Ești un tâlhar care a cutezat să-l prade chiar pe voievod.”

Presupusul neguțător a amuțit. Prins cu mâța-n sac, știa ce-l așteaptă...

Ce ziceți voi: cum l-a pedepsit vodă pe acel tâlhar, îmbrăcat ca negustor?

– L-a tras în țeapă! strigară într-un glas cei trei prieteni ai mei.

O NOAPTE DE POMINĂ

În vremea lui Vlad Țepeș, ca și în timpul lui Mircea cel Bătrân, asupra Țării Românești a venit cu armată multă, puhoi nu alta, un sultan vestit numit Mahomed Cuceritorul.

– De ce-i zicea așa?

– Pentru că, dragă Oana, cucerise multe țări și înrobise numeroase popoare.

– Înseamnă că era foarte viteaz, observă Andrei.

– Era. Și a venit și asupra lui Vlad Țepeș, să-l alunge și să-i ia țara.

– De ce? se miră Dorina.

– Așa sunt unii conducători: lacomi și nesătui de putere. Sultanul Mahomed era supărat pe Vlad pentru că trăsesese în țeapă pe un general de al lui, trimis să-i ceară bir și supunere.

Și cum a intrat în țară, cu mii și mii de soldați grozavi la înfățișare și bine armați, Mahomed a pustiit, a prădat averile, a luat pâinea, vitele, a robit oamenii și mai ales fetele și copiii întâlniți în cale. Vlad vodă avea oaste mică, dar curajoasă: toți oștenii lui vroiau mai degrabă să moară, decât să lase dușmanii să le fure țara și libertatea.

După un drum lung, în zile de vară călduroase, Mahomed sultan Cuceritorul și-a oprit oastea pentru odihnă. A făcut tabără cu mii de corturi din piele colorată, cu stâlpi auriți și cu covoare moi pe jos. În mijlocul taberei au așezat cortul sultanului, mai mare și mai strălucitor ca toate. În vârful stâlpului din mijlocul lui strălucea semnul puterii sultanului: o semilună mare, toată de aur. Tabăra turcească se întindea pe kilometri și era

păzită, zi și noapte, de multe și neadormite străji, că nu se putea apropia nici pasărea fără a fi simțită.

Aflând despre năvala turcilor, ce s-a gândit Vlad Țepeș? Dacă sultanul și soldații lui sunt așa de făloși și de grozavi, ia să încerc eu să le fac de petrecanie. Deci și-a luat o sută de ostași, aleși din cei mai neînfricați și mai dibaci în luptă. I-a îmbrăcat în haine turcești. Le-a dat sulite și iatagane turcești. I-a înzestrat cu făclii unse cu păcură. Și așa, pe la miezul unei nopți întunecoase, cu furtună grozavă, când toată armia turcească dormea fără griji, oamenii lui Vlad au aprins făcliile și s-au năpustit asupra taberei sultanului Mahomed.

Au nimicit străjile, înainte de a da de veste.

Au dat foc la zeci și zeci de corturi.

Au răscolit toată tabăra.

Au răpus mulți turci, care, buimăciți de somn, nu mai știau ce-i cu ei. Vlad Țepeș însuși a țintit drept spre cortul sultanului, să-lucidă, ca să scape țara de cel mai cumplit dușman. A pătruns în cort și a străpuns cu iataganul pe toți cei aflați acolo. Apoi, făcând încă mai mare zgomot și răscolire prin toată tabăra, a ieșit împreună cu toți ai lui, în cealaltă parte a taberei.

Se spune că, zăpăciți de năvala românilor, înspăimântați de câtă moarte a apărut, pe neașteptate, între dânșii, în învălmășeală și întuneric, crezând că au de a face cu românii, turcii s-au bătut toată noaptea, omorându-se între ei.

Aceasta a fost isprava lui Vlad Țepeș și a celor o sută de ostași viteji ai lui.

– Și Vlad Țepeș l-a ucis pe sultan? a întrebat Andrei.

– Nu, copii; la acel ceas sultanul se afla în alt cort, la sfat cu generalii lui. A avut noroc și a scăpat.

POVESTEA DESPRE ÎNTEMEIEREA BUCUREȘTIULUI

La temelie începuturilor multor fapte mai de seamă, a multor clădiri mai mari, a multor sate ori orașe mai frumoase stă o poveste. Așa, de pildă, vreți voi să știți de ce cel mai mare oraș al României, capitala țării, se numește București?

– Vrem! a ridicat Dorina din sprâncene, cum face ea ori de câte ori se miră sau dorește ceva.

– Atunci, ce să vă spun... am urmat eu cu vorba. Cică, demult, demult, pe vremea aceea tulbure când năvăleau feluriti oameni răi și prădalnici, cum au fost tătarii, prin luncile Dîmboviței, prin pădurile și poienile din acea parte a țării, pe acolo pe unde acum se întinde Bucureștiul, în vremea aceea umbra un cioban cu turma lui. Îl chema Bucur. Avea oi multe: și albe și negre și brumării. Avea de asemenea câini voinici, care nu se temeau nici de lup, nici de urși, nici de vulturii cei mari care, mai ales primăvara, se repezeau din văzduh, ca săgeata, și înhățau în gheare mieii cei tineri și jucăuși, și le sfășiau blănița moale cu clonțul lor asucțit și tare ca oțelul. Mai avea ciobanul Bucur și vreo doisprezece măgari, pentru purtat poverile ciobanilor și vreo zece cai grași și frumoși, numai buni de alergătură la drum lung. Om cumsecade era Bucur ciobanul; iar la târla lui de oi ținea mulți ucenici și ciobani, toți zdraveni și meșteri la închegat cașul, la tuns oile și la pregătit pieile pentru bundițe și cojoace. Și trebuia să fie zdraveni, pentru că nu numai de fiare trebuia să apere turma, ci și de cete prădalnice de oameni răi, care, cum am spus, mișunau pretutindeni, în acele vremuri tulburi și pline de primejdie.

De multe ori tătarii au furat oi, berbeci, mieii și măgari din turma lui Bucur. De multe ori au dat foc stânilor lui. Ba, chiar i-au ucis doi câini, din cei mai credincioși; iar pe unul dintre ciobani, unul mai tinerel, l-au prins cu lațul, l-au luat rob și l-au dus în țara lor.

Se vede însă că acei oameni ai jafului se înădăiseră la rele, pentru că, în iarnă, au răpit și pe fata baciului Bucur, pe Anca. Frumoasă fată! Cu păr ca borangicul, cu ochi ca floarea de cicoare și cu trup mlădios de căprioară. Tot cu lațul au prins-o când, singură în stână, torcea lână pentru sumanele ciobanilor. S-a zbatut ea, cât a putut; dar răii s-au dovedit mai puternici.

Aflând de asemenea răpire, Bucur Ciobanul s-a aprins de durere și de mânie. A încălecat în graba mare și, împreună cu încă doi fărtați, a galopat în urma tătarilor. Și au galopat, au galopat, zile și nopți în șir. Nu i-au ajuns decât la o apă mare, numită Nistru. Cum era iarnă, apa înghețase.

Simțindu-se urmăriți, tătarii s-au avântat să treacă râul cel mare pe gheață, ca pe pod. Dar se vede că gheața nu era prea groasă că, iaca, a pârâit, s-a crăpat și acei tătari, huștiuluc! în bulboana adâncă, așa cum se aflau: ci cai și cu pradă cu tot. Unii au scăpat pentru că armăsarii lor știau să înoate; alții s-au înecat.

– Dar Anca? mă întreabă, cu îngrijorare Oana.

– Anca știa să înoate, iar părintele său, Bucur, și fărtații lui au sărit s-o ajute a ieși dintre sloiurile de gheață.

Așa s-au întors, toți patru la stâna de pe malul Dîmboviței.

Aici, pe un dâmb, și-au clădit o casă mare și au împrejmuit-o cu gard înalt din butuci groși, ca un adevărat zid de cetate. Apoi, când Anca s-a măritat și a avut copii, deci familia baciului Bucur a sporit, au construit o bisericuță, care se vede și azi, și se cheamă chiar „Biserica lui Bucur”.

Cu anii, s-au adunat aici tot mai mulți români. Iaca așa, în jurul casei lui Bucur, după sute și sute de ani, s-a format un oraș, căruia oamenii i-au zis București, iar azi este frumoasa capitală a României.

ȘTEFAN CEL MARE, BIRUITOR ÎN LUPTA DE LA VASLUI

Stefan voievod a fost domnul Moldovei, dar și unul dintre cei mai vrednici voievozi ai tuturor românilor. Înțelept, iubitor de popor și de fapte mari, el și-a închinat toată viața libertății poporului și înfrumusețării țării. El a susținut multe și grele lupte cu turcii, cu tătarii și cu alți dușmani ai românilor.

Una din cele mai mari bătălii a dat-o Ștefan vodă la Vaslui. Era vreme de iarnă, când sultanul turcilor a trimis o mare armată asupra țării noastre. O conducea un general iscusit, mare războinic, numit Soliman pașa. El credea că-i va înfrânge pe români și țara lor o va supune repede.

Ștefan vodă avea o oștire de trei ori mai mică. Dar oștenii români își apărau țara. Și de aceea se băteau până la moarte. Iar voievodul Ștefan s-a dovedit foarte priceput la conducerea oștirii și foarte viteaz în luptă.

Cum am spus, era iarnă. Auzind că vine mare primejdie dușmană, Ștefan și-a adunat oastea în mijlocul țării la Vaslui. Apoi, în calea lui Soliman a pustiit totul: sate, orașe, a surpat podurile, a ars clăile de fân, a ascuns grânele. Oamenii s-au tras spre munte, la adăpost. Astfel, armata lui Soliman a înaintat foarte greu. Soldații lui au suferit de foame și de frig. Mulți cai au murit din lipsă de hrană.

În preajma Vasluiului, Ștefan voievod și-a așezat oastea pe malul unui râu mocirlos, în lungul căruia se afla drumul, pe care aveau să treacă dușmanii. Așa cum a poruncit voievodul, oștenii s-au ascuns în păduri și după dealuri. De acolo, au pândit apropierea năvălitorilor.

În ziua când armata lui Soliman pașa a ajuns în dreptul românilor, pe valea râului s-a lăsat o ceață deasă. Ștefan vodă a zis către căpitanii săi: „Punem buciumașii mult înaintea să sune, la porunca mea. Dușmanul va crede că noi suntem acolo și va înainta pe valea asta cu mocirlă în dezgheț. Iar noi îl vom lovi din dreapta și din stânga și-l vom strivi.” „Bine-ai chibzuit măriă ta” au zis căpitanii.

Soliman a intrat cu toată oastea în valea râului. Dar, din pricina ceții, abia vedea la câțiva pași. Înainta orbește.

Și, deodată, buciumele românilor au răsunat prelung. Tunurile au început să bubuie. Iar din adăposturile lor, românii au tăbărât asupra dușmanilor. Pe mulți i-au ucis. Pe alții i-au împotmolit în mlaștina cu sloiuri de gheață. În vârtejul luptei, Ștefan voievod însuși s-a bătut, drept ca un Făt Frumos cu zmeii. Și conducea bătălia și se lupta în fruntea ostașilor săi. Mulți dușmani fosta-au zdrobiți de buzduganul lui. Dar, înaintând mult în mulțimea turcilor, unul a repezit sulița asupra lui. Sărind cu calul, a scăpat neatins și a continuat să dea cu spada în dreapta și în stânga. Zărindu-l prin ceață, mai mulți turci s-au năpustit asupra-i. Ștefan i-a răpus. Dar, deodată, un turc a înfipt sulița în calul voievodului, drept în piept. A săltat cu deznădejde bietul armăsar și repede s-a prăbușit, cu călăreț cu tot. Vreo zece turci s-au repezit atunci asupra voievodului, să-l străpungă cu sulițele, ori iataganele.

Dar oștenii din straja domnească l-au apărat cu toată vitejia, doborând vrăjmașii toți.

Printre cei care loveau cu ghioaga în turcime s-a aflat și oșteanul Șoiman al lui

Burcel. El a fost cel care l-a ajutat pe vodă să încalce pe un cal adus, în graba mare, de un slujitor.

Dar când se depărta de voievod, un turc a ieșit cu iataganul pe la spate și a tăiat brațul drept al lui Șoiman. Și l-ar fi ucis dacă în acel moment n-ar fi sosit un pâlc mare de români care au respins pe turci și au salvat viața lui

Șoiman al lui Burcel. Brațul lui drept a rămas însă acolo, pe locul bătăliei, printre cadavrele dușmane, în zăpada înroșită de sânge.

Bătălia de la Vaslui a fost o strălucită biruință românească. Soliman pașa cu armata, câtă i-a mai rămas, s-a întors în țara lui. Asemenea rușinoasă înfrângere nu mai suferise, până atunci, nici un alt mare general turc.

MOVILA LUI ȘOIMAN AL LUI BURCEL

Într-o altă zi, aflându-mă iar la plimbare cu micii mei prieteni, a venit vorba despre Ștefan cel Mare. Cum i-am rostit numele, Oana m-a și întrebat:

– De ce-i spune „cel Mare“?

– Pentru că a fost cel mai viteaz, mai drept, mai măreț, mai bun și mai iubit voievod al acestei părți din țara noastră care se cheamă Moldova. V-am povestit despre lupta de la Vaslui. Acum să vă povestesc o altă întâmplare cu Ștefan vodă cel Mare.

Într-o zi de sărbătoare, domnul Ștefan cel vestit, domnul cel nebiruit, umbla prin țară să vadă cum trăiesc oamenii. Pe un deal a întâlnit un om. Ara, cu un plug tras de un singur bou. Mirat, vodă s-a apropiat de dânsul și l-a întrebat: „Cum te cheamă, omule?“ „Șoiman, măria ta, Șoiman al lui Burcel.“ „De ce ari în zi de sărbătoare, când toată lumea se odihnește ori se veselește, cu cântece, la horă?“ „Sunt om sărac, măria ta, și invalid.“ „Da?... se miră iar voievodul, văzând că, în adevăr, Șoiman nu avea mâna dreaptă. Unde-ai pierdut mâna?“ „Apoi, în focul luptei la Vaslui, măria ta, mi-a căzut ghioaga din mână de o sabie păgână; dar n-a căzut numai ea, a căzut și mâna mea cu turcu-alătura. Ciung fiind, nu pot munci ca lumea. De aceea am ajuns sărac: n-am nici boi, nici plug. M-am rugat de cei bogați, dar n-au vrut să-mi împrumute un plug. Atunci, așa ciung cum mă vezi măria ta, am prins un bou dintr-o cireadă furată de tătari, iar un om bun la inimă mi-a împrumutat plugul. Mi l-a dat însă numai

pentru ziua asta, de sărbătoare, când el se odihnește. De aceea, măria ta, îmi ar ogorașul acum, în zi de sărbătoare.“

Ștefan vodă a ascultat povestea lui Șoiman și, cum era om drept și iubitor de popor, a grăit: „Șoimane, ia punga aceasta și cumpără-ți plug cu șase boi, iar dealul acesta ți-l dăruiesc ție tot, ca să-l ai de plugărie.“ „Mulțumesc, măria ta, s-a închinat Șoiman în fața lui vodă, punând genunchiul la pământ; ești bun și darnic. Mulțumesc și mă bucur că voi avea de unde să-mi scot pâinea cea de toate zilele. Rău îmi pare însă că nu pot merge la război. Numai cu stânga nu pot trage cu arcul. Și nici ghioaga n-o mai pot mânui, cu vârtute.“

Când a rostit cuvântul război, voievodul Ștefan și-a amintit că-l cunoștea pe Șoiman din bătălia de la Vaslui. L-a îmbrățișat și i-a zis: „De folos țării tot poți fi, Șoimane. Pentru că eu ți-am dat în stăpânire acest deal, ca în vârful să te-așezi ca stejar să priveghezi, și dușmanii de-i vedea, c-au intrat în țara mea, tu să strigi cât ai putea: Săi Ștefane la hotară, c-a intrat sabia-n țară! Atunci eu te-oi auzi, ca un zmeu m-oi repezi și nici urmă-a rămânea de dușman în țara mea.“

Și în adevăr, deși invalid, Șoiman Burcel a fost de mare folos țării. Pe atunci semnalele de primejdie se dădeau prin focuri mari aprinse pe vârfuri de movile și dealuri. Iar Șoiman a vegheat cu strășnicie, în vârful dealului unde-și avea acum ogorul. De câte ori a zărit focurile aprinse pe dealurile dinspre hotare a aprins și el foc, făcând ca vestea despre primejdia dușmană să ajungă repede la Suceava, la curtea domenască. Să afle Ștefan vodă și să sară cu oastea la hotare să apere țara.

BRAȘOVENII ȘI ȘTEFAN CEL MARE

Voi știți dragii mei, că în țara noastră există un oraș numit Brașov. Da?

– Da, da! Știm, au răspuns în cor Oana, Dorina și Andrei.

– Mai mult, el a fost un oraș-cetate, înconjurat cu ziduri groase și cu turnuri înalte, de apărare. În cetatea Brașovului trăiau pe atunci, pe lângă români și sași. Ei erau meșteri dibaci în felurite meserii. Aveau ateliere mari, unde făureau, cu multă iscusință, unelte, arme, mobilă frumoasă, încălțăminte, șei, hamuri, stofe, bijuterii scumpe. Deci erau: fierari, armurieri, tâmplari, cizmari, croitori, jocari, bijutieri. Mărfurile, adică obiectele lucrate în ateliere, sașii le vindeau, împreună cu negustorii români, în multe orașe și sate din țara noastră. Putem spune că meșterii sași din Brașov, ca și cei din alte cetăți-orașe ca Sibiu, Bistrița, Sighișoara, Cluj, erau oameni bogați. Harnici și buni gospodari, brașovenii și-au întărit orașul cu ziduri groase de piatră și cu multe turnuri înalte, numai bune pentru apărarea împotriva oricărui primejdii. Înăuntrul cetății, pe lângă ateliere și prăvălii, au zidit case solide, primăria și o biserică mare și foarte înaltă, numită Biserica Neagră.

Bine-i să știți că meșterii brașoveni au vândut mărfurile lor și multor voievozi români. Le-au vândut mai ales arme: săbii, paloșe, arcuri, halebarde, platoșe, coifuri, sulite, scuturi. Așa că, în lupta lor împotriva turcilor ori a tătarilor, voievozii noștri au fost ajutați și de meșterii sași. De pildă Ștefan cel Mare a avut mulți prieteni printre brașoveni. Le trimitea grâu sau turme de vite și aducea din Brașov arme, haine frumoase, podoabe de aur și argint.

Când au auzit că asupra Moldovei s-a năpustit sultanul Mahomed Cuceritorul, cu un puhoi de soldați, trei tineri brașoveni: Petru, Hans și Herman, au încărcat douăsprezece căruțe mari cu arme: arcuri, paloșe, scuturi. Și, în grabă, au trecut în Moldova, pe la Oituz. Pe drum au întâlnit o ceată de turci prădalnici, care au sărit să le ia căruțele cu arme. Dar cei trei tineri s-au bătut strașnic, până le-a venit în ajutor un pâlci de români și i-au alungat pe acei turci prădalnici. Sosind înaintea lui Ștefan vodă, cei trei tineri au îngenunchiat, iar Hans a grăit: „Meșterii brașoveni au aflat de năvala armatei turcești și ei știu că oastea măriei tale are mare nevoie de arme.” „Adevărat”, a spus voievodul. „De aceea noi am grăbit la măria ta, cu aceste douăsprezece căruțe încărcate cu scule de război” a adăugat Hans. „Vă mulțumesc, meșterilor!” a zămbit Ștefan vodă. Dar, în ceasul acesta greu când țara ni-i pârjolită, nu am cu ce vi le plăti.” „Nu-i bai, măria ta, a zis Petru. Noi socotim că luptând pentru libertatea Moldovei, măria ta luptă pentru apărarea Transilvaniei și deci și pentru apărarea noastră, a brașovenilor. Conducătorii noștri spun că mare noroc am avut noi, cei din cetatea Brașovului, că pe acest pământ românesc s-au născut conducători viteji ca măria ta. Ești un adevărat scut pentru noi toți cei doritori de libertate. De aceea îți dăruim aceste arme. Și dacă mai ai nevoie, mai aducem. Iar atunci când va fi pace și țara se va întrema, ne vom socoti noi asupra prețului.”

În adevăr, Ștefan vodă a mai cerut încă pe atâtea căruțe cu felurite arme. Iar după ce turcii au fost alungați și pacea s-a așezat în țară, voievodul a trimis meșterilor brașoveni turme de vite, putini cu miere și multe roți de ceară.

Așa se ajutau între dânșii oamenii din acea vreme, ca să-și poată apăra țara și libertatea, să trăiască și muncească în liniște, în prietenie.

POVESTEA MĂTUȘII FLOAREA DIN VRANCEA

În altă zi, a venit iar vorba despre Ștefan cel Mare și am zis:

În vara aceea cumplită, Moldova fusese prădată și arsă de armia lui Mahomed Cuceritorul. Ștefan vodă pierduse floarea oștirii în bătălia de la Războieni. Cu mare durere în inimă, a pornit prin țară, de la Cetatea Neamțului la a Sucevei, din munte în șes, să adune alți ostași: feciori de boieri, păstori, orășeni, țărani. Cu ei și-a încropit oaste nouă, ca să-l alunge pe sultanul Mahomed din țară.

Deci, umblând așa prin Moldova, Ștefan voievod a ajuns și în acea parte a țării numită Vrancea. Aici a întâlnit mulți flăcăi doritori să ia arma și să sară la luptă întru apărarea țării.

Printre flăcăi, s-a înfățișat însă și o femeie mai în vârstă. Ea a vorbit așa:

„Măria ta, pe mine mă cheamă Floarea. Oamenii îmi spun Vrâncioaia, pentru că, de când mă știu, cutreier cu turma de oi acești munți ai Vrancei. Nu mai am bărbat; a pierit săracul, în lupta cu tătarii, precum vei fi aflat și măria ta.”

„Am aflat, mătușă Floarea, și l-am cinstit după cuviință, ca pe un viteaz.” „Mulțumesc, măria ta. Dar nemaivând bărbat m-am făcut eu băciță.” „Îți laud vrednicia, Floareo. Și spune ce dorință ai, ca să te mângâi de pierderea soțului?” „Doresc, măria ta, să iei la oaste și fecorii mei.” „Câți ai?” „Șapte. Toți ciobani voinici: mezinul a împlinit șaptesprezece ani, cel mai mare treizeci. În

întâlnirile cu fiarele care atacă turma, toți au învățat să se bată. Ia-i, măria ta, că ți-or fi de folos în înfruntarea cu Mahomed sultan.” „Dar unde ți-s flăcăii, mătușă Floare?” „În munte, la stână. Sun din bucium și pogoară, îndată.” „Bine, mătușă: cheamă-i”, a surâs, bucuros Ștefan vodă.

Mătușă Floarea Vrâncioaia a dus buciumul la gură și a suflat tare, scoțând sunet înalt și turuit, când dulce, când aspru, când legănat, când repezit. Îndată i-a răspuns un bucium de pe un pisc de munte; i-a răspuns cu alt glas și cu alt fel de turuituri, înțelese de mătușă Floarea, care a și lămurit: „El e mezinul. Pogoară îndată.”

Ștefan vodă a așteptat până au sosit în sat cei șapte feciori vrânceni. A lăudat voinicia, frumusețea lor bărbătească, blândețea și mai ales dorința lor de a lupta pentru libertatea țării. Și pe când mătușă Floarea urca în munte, la stână, să păzească ea oile, voievodul, cu cei șapte feciori, adăugați la miile de oșteni veniți din toate părțile țării, și-au urmat calea întru întâmpinarea lui Mahomed sultan. L-a ajuns la Dunăre și l-a lovit cu toată puterea, alungându-l din țară. Feciorii Vrâncioaiei s-au luptat vitejește, doborând în luptă mulți dușmani.

După biruință, Ștefan cel Mare a venit iar în Vrancea, și a mulțumit încă o dată mătușii Floarea pentru ajutorul dat. Apoi i-a răsplătit, precum se cuvenea, pe cei șapte feciori, fiecăruia i-a dat câte un munte, să-l stăpânească, să-și pască turmele prin poienile lui și să-l apere în ceas de primejdie, împreună cu întreaga țară.

BĂTĂLIA DIN CODRII COSMINULUI

Vai, câte întâmplări minunate s-au petrecut în istorie! o auzii într-o zi pe Oana.

Când o să le aflu oare pe toate? Că eu pe toate vreau să le știu.

Dorința asta m-a îndemnat să mai istorisesc încă o întâmplare de pe vremea lui Ștefan vodă cel Mare. Și am început:

– Măi copii, după ce i-a cumițit pe tătari, pe turci și pe alți dușmani care cutezaseră a lovi țara, Ștefan vodă avea liniște la hotare. Toți vecinii îi erau prieteni. Așa că se odihnea, tihnit, în casa lui domnească din Suceava. Se bucura de belșugul țării și de pace. Dar iată că într-o zi, spre toamnă, vine o veste rea: regele polonilor, numit Ian Albert, trece hotarul de la miazănoapte, cu oaste mare. Ștefan vodă repede trimite sol, înaintea lui, pe logofătul Tăutu să-l întrebe: „Unde te duci cu oastea, mărite rege?”

Iar acel rege Ian Albert răspunde, cu glas mieros și cam prefăcut: „Să mă bat și eu cu sultanul turcilor. Spunei lui Ștefan vodă să-mi dea voie a trece prin țara lui, că nimica n-o să-i stric și nici o pagubă n-o să-i fac.” Atunci, logofătul Tăutu a zis, cu dojană: „Era mai bine, mărite rege, să ceri voie de a trece hotarul. Că aici nu-i țară pustie, ci țară românească, apărată de viteji.”

Așa a vorbit solul. Dar acel rege trufaș l-a pedepsit pe Tăutu, punându-l în lanțuri.

Auzind de asemenea purtare, Ștefan vodă s-a supărat foarte tare: „Dacă n-ar fi îngâmfat și ne-ar fi spus că vrea să se bată cu sultanul, îl ajutam și noi, bucușii. Că sultanul are, demult, gând rău asupra noastră. Iar dacă ne-a arestat solul, pe logofătul Tăutu, înseamnă că nu vine ca prieten asupra noastră. Deci du-te și tu, vornice Boldur, sol la Ian Albert, și

întreabă-l: „Cum îți îngădui să treci prin Moldova așa, ca prin țara nimănu! Cum de cutezi să-mi arestezi solul, când solia este un lucru sfânt! Te povățuim să te întorci în țara ta. Că dacă vii cu gânduri mișele, îți le-om scoate noi din cap, cu ascuțiș de spadă...”

Boldur s-a dus sol la Ian Albert, iar Ștefan vodă a poruncit oștenilor să fie gata de luptă.

Dar, în loc să asculte sfatul și să se întoarcă acasă ori să se ducă spre împărăția turcului, cum spusese, acest rege trufaș a înconjurat cetatea Sucevei și a început să o asalteze. De ce? Pentru că vroia să-l alunge pe Ștefan vodă și să pună stăpân în Moldova pe un frate al lui. Ticăloasă socoteală!

Dar românii, în frunte cu Ștefan vodă, s-au apărat bine în Suceava. După câteva săptămâni regele Albert a văzut că pierde prea mulți soldați în luptă. Dar, mai ales, când a înțeles că oastea românilor îl împresoară, el s-a înspăimântat. A trimis vorbă, lui Ștefan, zicând: „Mă întorc în țara mea, dacă nu mă ataci pe drum.”

„Nu vei fi atacat, a zis Ștefan dacă juri că te vei întoarce tot pe drumul pe care ai venit. Să nu te abați nici un pas. Să nu mai pustiești și alte părți ale țării.”

De voie, de nevoie, regele Ian Albert a jurat.

De jurământ însă nu s-a ținut. A luat-o pe alt drum. Ba, a dat voie soldaților să facă jafuri și nelegiuiri mari, mari de tot.

„Așa îți-i vorba? A zis atunci Ștefan vodă. Te-nvățăm noi minte, îngâmfatule și călcătorule de jurămintel!... Vornice Boldur, pedepsește-l cum te pricepi mai aspru.

„Lasă-l în seama mea, mărite voievoade! Ceea ce o pății cu nimeni n-o împărți.”

În vremea aceasta regele Ian Albert se bucura că se apropie de hotar teafăr și cu pradă multă.

Ci, iată că, după ce a pătruns adânc într-o pădure, numită Codrul Cosminului, stejarii, fagii și brazii cei înalți au prins a se prăbuși peste oastea lui, ca un potop. Fiecare arbore prăbușit strivea zeci de oșteni de-ai năvălitorului.

Cum se întâmpla minunea așa?

De ce se prăbușeau copacii?

Păi, încă dinainte de apropierea oștirii îngâmfatului rege, ostașii români, tăiaseră tulpinile copacilor; dar nu de tot. Îi lăsaseră așa, numai înțăânați. Și când vornicul Boldur a dat semn de bucium, au ieșit din frunzare și au prăbușit toți copacii peste acei doritori de a prăda și cucerii țări străine.

Vai, vai, ce mai prăpăd a fost acolo! Mii de ostași și de căpitani de cei mai mari au fost nimiciți de tulpini și ramuri. Și s-a făcut o vâlmășeală și o zăpăceală, că nimeni nu-i mai

dădea de cap. Mulți din cei scăpați cu viață au căzut prizonieri în mâinile românilor.

Cu mare greutate regele Ian Albert a scăpat cu fuga. Fugind ca un fricos se vede că s-a tămăduit de îngâmfare.

„Ce facem cu prizonierii, vornice Boldur?” a întrebat un căpitan. „Eu zic să-i pui la plug, să ari cu ei locul unde a fost codrul, să sameni ghindă ca să crească la loc arborii doborâți din pricina lor.”

Căpitanul a împlinit porunca vornicului Boldur. Pe locul arat de foștii oșteni ai regelui Ian Albert, a crescut un stejăriș falnic, căruia oamenii i-au zis Dumbrava Roșie, în amintirea sângelui vărsat în bătălia de la Codrii Cosminului.

Iacă așa a știut Ștefan vodă și românii lui să pedepsească pe cei prădalnici, pe cei îngâmfăți și călcători cuvântului dat.

PAVEL, CNEAZUL CEL URIAȘ

Pe vremea lui Ștefan vodă cel Mare au trăit mai mulți români de ispravă. Ei au săvârșit mari vitejii în lupta cu dușmanii. Unul dintre aceștia a fost Pavel Cneazul. El s-a născut și a crescut în acea parte a țării noastre care se numește Banat, care, pe atunci, era stăpânit de regele Ungariei. Părintele lui Pavel era cneaz, adică un fel de judecător și conducător al mai multor sate. S-a bătut de mai multe ori cu turcii năvălitori în țara noastră. Turcii prădalnici l-au sărăcit: i-au ars casa, i-au luat vitele. Așa că Pavel a copilărit muncind din greu. Munca l-a făcut și mai voinic. A ajuns un flăcău înalt și vânjos, cu brațe ca de oțel, mai puternic decât zece bărbați de rând. Ca să aibă din ce trăi, s-a făcut morar. I-a rămas însă numele de cneaz. Se spunea: „La moară la Pavel Cneazul”. Și toți din sat și satele din jur știaau că avea atâta putere, încât ridica piatra de moară și o purta ca pe o tavă de lemn.

Odată, s-au oprit la moara lui Pavel Cneazul doi căpitani de ai lui Matei Corvin, regele Ungariei. Le-a plăcut cum arăta moara: mare, bine orânduită, curată; iar măcinașul mărunț și plăcut mirositor. Dar, mai ales, i-a bucurat înfățișarea voinică a flăcăului. Au spus: „Morarule, nouă ni-i cam foame.” Pavel le-a frământat la repezeală pâine din făină albă ca omătul. Și până să se coacă, a aruncat crâsnicul în gărla morii, a prins vreo doisprezece crâpceni, i-a curățat, i-a presărat cu sare și i-a fript pe jăratec. Apoi, împreună cu pâinea caldă și cu o scăfiță de mujdei, i-a adus în fața oaspeților, pe masa de scândură groasă.

„Bravo, morarule; ești harnic, omenos și darnic. Te laudăm și-ți mulțumim pentru

ospete. Te rugăm însă să ne dai și câte o cană de apă rece.” „Îndată!” a zis Pavel. Și-ntr-un minut a și venit cu două căni pline cu apă, așezate pe o piatră de moară, pe care o purta ușurel, ca pe o tavă de aramă.

Văzând atâta putere, cei doi s-au crucit: „Măi, măi... așa ceva nu s-a mai văzut...” Pe urmă, după ce s-au vorbit între ei, l-au sfătuit: „Lasă moara în seama altcuiva, flăcăule, și hai cu noi la oștire; să luptăm împotriva turcilor. Că de voinici ca tine are mare nevoie oștirea noastră.” După ce a chibzuit bine, Pavel le-a urmat sfatul. Mai cu seamă că avea el o răfuială veche cu acești dușmani prădalnici. În oștire s-a făcut repede cunoscut prin îndrăzneala, puterea și vitejia lui. Despre isprăvile lui în luptă a auzit și regele Matei Corvin. L-a chemat la dânsul. S-a minunat de înfățișarea și de purtările lui. L-a făcut căpitan de oaste. Iar el și-a adunat ostași, mai ales dintre românii din Banat și Transilvania.

Când asupra țării a năvălit o mare armată turcească, Pavel Cneazul, cu oastea lui de români, i-a ieșit înaintea, la locul numit Câmpul Pâinii. Deși turcii erau de cinci ori mai mulți, Pavel n-a dat înapoi. Cu puterea lui uriașă lupta și cu două spade: în fiecare mână câte una. Dușmanii care scăpau de spada din dreapta, cădeau răpuși de cea din stânga. Văzând atâta putere și îndemănare, turcii s-au îngrozit și au luat-o la fugă, ascunzându-se care pe unde putea.

La sfârșitul acelei bătălii, ostașii lui Pavel Cneazul au încins un mare ospăț. Se zice că, în toiul veseliei, Pavel ar fi jucat bătuta, împovărat cu trei turci: pe unul îl ținea la subsoara stângă, pe altul sub cea dreaptă, iar pe al treilea în dinți.

Foarte bucuros că are un oștean atât de strașnic, regele Matei Corvin l-a făcut voievod al Banatului și l-a socotit ca pe unul din cei mai vrednici și mai apropiați sfetnici ai săi.

UN VOIEVOD CĂRTURAR, CTITOR LA CURTEA DE ARGEȘ

Mulți dintre cei care au condus țara noastră s-au îngrijit, dragii mei, ca meșterii cei mari să construiască cetăți, case și alte zidiri mărețe. Adică s-au îngrijit să împodobească țara și să facă viața oamenilor mai ușoară și mai plăcută.

Acum vreau să vă povestesc despre un voievod care a înălțat una din cele mai minunate zidiri din țara noastră și chiar din alte țări: mănăstirea din Curtea de Argeș.

Acest voievod s-a numit Neagoe Basarab. El a fost voievod bun și un mare înțelept.

Povestea spune că mănăstirea Curtea de Argeș a zidit-o meșterul Manole și cu prietenii săi, cei nouă meșteri mari calfe și zidari. Voievodul a dorit ca această zidire să nu aibă pereche în lume. Adică să n-o întrecă nici una în măreție, bogăție și frumusețe. Fiind foarte, foarte talentați, meșterii s-au străduit din răpuzeri și i-au împlinit dorința. Au înălțat-o din cărămidă și piatră albă, minunat sculptată. Sculptură cu figuri și flori, ca o broderie. I-au făcut turle înalte, elegante, din care două sunt răsucite, ca într-un fel de dans, cum nu se mai află nicăieri. Au încins-o cu un brâu de

piatră albă, împletit cu trei vițe, brâu pe care l-au poleit cu aur. Ferestrele le-au încadrat cu rame minunate sculptate. Sub streșină au pus zeci de păsărele de bronz, cu câte un clopoțel în cioc; iar când adie vântul acei clopoței sună dulce, că parcă păsărelele ar fi vii și ar ciripi. În interior au înălțat coloane drepte, înflorate, cu frunze și flori de felurite culori. Pe dinăuntru au zugrăvit-o cu chipuri și desene măiestrite, iar pe dinafară multe părți le-au poleit cu aur. Văzând-o, lumea se minuna de atâta bogăție și strălucire.

Că în adevăr strălucea atât de tare încât, cum se zice în povești, la soare te puteai uita, dar la această zidire, ba.

Dar ca s-o poată termina, se spune că Neagoe Basarab și-a cheltuit toți banii, iar soția sa, doamna Despina, a trebuit să-și vândă giuvaericelele, adică salbele, inelele, cerceii, brățările pe care le purta ca doamnă a țării.

Vedeți voi, copiii mei, cum acest voievod Neagoe Basarab și doamna Despina au făcut tot ce au putut ca să înfrumusețeze țara. Ei știau că atunci când privesc lucruri frumoase, mărețe, oamenii simt mare plăcere, li se încălzește inima și se fac ei înșiși mai vrednici, mai buni și mai frumoși.

ÎMPĂCAREA DINTRE PETRU RAREȘ ȘI SULTANUL SOLIMAN CEL MĂREȚ

În vremurile de demult țara noastră a fost condusă și de un voievod numit Petru Rareș. Trebuie să știți, dragii mei, că era fiul lui Ștefan cel Mare. Moștenise de la părintele său vitejia, bărbăția în luptă și înțelepciunea în ocârmuire. Toți se minunau de frumusețea și de vorba lui iscusită. De asemenea, inima lui bătea cu mare dragoste pentru țară. A cârmuit poporul bine și cu dreptate. În războaiele purtate cu dușmanii, a câștigat strălucite victorii. Dar când asupra țării a venit, cu armată multă, sultanul Soliman cel Măreț, boierii l-au trădat pe vodă Rareș. Ei au deschis porțile cetății Suceava și l-au primit pe Soliman. Acesta a pus domnitor peste țară pe unul din boierii trădători, cu scopul de a-l prinde pe Petru Rareș și a-l ucide. Ce-a făcut Rareș, în asemenea primejdie? S-a adăpostit într-o cetate din munți, numită Ciceu. Dușmanii l-au urmărit îndeaproape. Dar el a închis porțile cetății și, cu straja credincioasă lui și doamnei Elena, s-a apărât acolo mai bine de un an. În acest timp a aflat că domnitorul pe care sultanul Soliman cel Măreț, în înțelegere cu trădătorii, îl lăsase în Suceava, jefuia și batjocorea țara și se purta foarte rău cu poporul. Și atunci ce a făcut Petru Rareș? S-a sfătuit cu doamna Elena, care i-a zis: „Altă scăpare pentru țară nu-i, măria ta, decât să te împaci cu sultanul.” „Așa gândesc și eu; dar pentru asta trebuie să mă duc la el, în palatul lui.” „E cu primejdie, măria ta: ca și cum te-ai băga, de bună voie, în gura leului. Știi doar că sultanul a jurat să te strivească în copitele calului...” „N-am încotro, doamnă. Trebuie să mă duc!...”

Și lăsându-o pe Elena doamna să conducă apărarea Ciceului, Rareș s-a

îmbrăcat ca slujitor, a luat cu el multe pungi cu galbeni, a ieșit pe ascuns din cetate și, cu nume schimbat, a călătorit până în Istanbul, la palatul sultanului.

Pe drum a trecut prin multe peripeții. Și de multe ori era să-și piardă viața. Dar îndrăzneala și dibăcia l-au scos la liman.

Când a ajuns la palatul sultanului, s-a îmbrăcat în straie domnești și s-a arătat unui slujitor, zicând: „Sunt Petru vodă Rareș de la Moldova și doresc a vorbi cu măritul sultan.”

Slujitorului turc nu-i venea să creadă: „De unde vii? Ai căzut din senin? Te vâr la închisoare...”

După multă târguială, după ce a primit o pungă cu galbeni, acel slujitor turc l-a înfățișat sultanului pe vodă Rareș.

„Cum ai ajuns aici? se arată uimit și furios sultanul. N-ai auzit de jurământul meu?” „Am auzit, a spus Petru Rareș. Dar mai știu că măria ta ești nu numai viteaz, ci și foarte înțelept. Nu cred că ai să mă strivești în copitele armăsarului, înainte de a-mi asculta păsul, pentru care am venit la măria ta.” În adevăr, văzându-i înfățișarea plăcută, frumoasă, ținuta demnă, bărbătească, auzindu-i vorba meșteșugită, înțeleaptă, Soliman sultan și-a înfrânt furia și l-a ascultat.

Petru vodă a vorbit despre nevrednicia domnitorului pus la Suceava, despre mișeliile lui cele multe și păgubitoare norodului, despre suferințele țării. Și a încheiat vorbirea cam așa: „Mai multe foloase ai avea, mărite sultan, din prietenia mea și pacea cu țara mea, decât din uciderea mea și din jefuirea norodului român. Eu mă dăruiesc acestei împăcări și prietenii; îngăduie-mi să mă întorc în țara mea, s-o conduc spre folosul norodului și al luminației tale.”

Cucerit de puterea și adevărul vorbelor lui vodă Rareș, Soliman sultan a simțit că i se înmoaie inima și-i dă dreptate, în sinea lui. Dar, deodată, și-a amintit că a jurat să-l calce în copitele armăsarului. „Îmi pare rău, dar trebuie să-mi țin jurământul!”, a zis el, cu oarecare părere de rău. „Îl ții, măria ta”, l-a încredințat Petru Rareș. „Dar cum crezi că mai scapi cu viață de sub copitele armăsarului meu?” a întrebat sultanul cu îndurare. „Scap, mărite, dacă faci cum te povățuiesc eu!”. „Cum?” „Eu intru sub podul cel de marmură din curtea palatului; măria ta încaleci armăsarul cel focos cu care mergi la războaie și treci, pe pod. Eu aud copitele calului deasupra mea și-mi tem zilele. Așa se

cheamă că măria ta împlinești jurământul, iar eu nu pier strivit în copite de armăsar împărătesc: mă apără podul.”

Tare s-a minunat sultanul de istețimea voievodului român. S-a bucurat, a râs, a încălecat armăsatul și a trecut de șapte ori, în galop, pe podul sub care intrase Rareș.

Apoi, decălecând, i-a zis: „Ești teafăr și slobod. Du-te la Suceava și stăpânește țara cu înțelepciune; iar mie prieten să-mi fii.”

Astfel, spre marea uimire a trădătorilor, Petru Rareș a venit iar domnitor în Moldova. Aici a săvârșit multe lucruri bune și de laudă. Ca și părintele său, Ștefan cel Mare, a înălțat zidiri frumoase care se păstrează până în ziua de azi.

PÎRVU, CĂPITANUL LUI RADU VODĂ DE LA AFUMAȚI

A fost, dragii mei, un voievod care se numea Radu de la Afumați. Soția lui s-a numit Ruxandra și era fiica lui Neagoe Basarab, despre care am vorbit noi. Acest Radu s-a arătat a fi mare viteaz, iubitor de țară și libertate.

Deși a condus țara numai vreo șapte ani, a dat multe lupte. Cu cine? Cu Mehmet beg, un turc foarte ambițios, viteaz și el, care voia să stăpânească Țara Românească și s-o turcească.

Una din aceste lupte a dat-o în apropiere de satul Grumazi. Dușmanul a venit cu mulți soldați, îndârjiți și hotărâți să-l biruie pe Radu voievod. Deși avea mult mai puțini ostași, voievodul român a știut să-i însuflețească în bătălie, ca să nu se lase răpuși.

Bătălia a început în zori, cu o ploaie de săgeți, trase dintr-o parte în alta. Oștenii s-au apărat cu scuturile, dar destul de mulți au fost răniți, iar vreo sută au pierit de săgeată turcească.

Printre cei răniți s-a aflat și căpitanul Pîrvu, om de mare încredere al voievodului. Lovit de săgeată, a căzut de pe cal și neputându-se ridica de jos, într-un iureș vijelios, turcii l-au prins și l-au dus în fața lui Mehmet beg, dușmanul lui Radu voievod. „Căpitane, i-a zis turcul, dacă vrei să scapi cu viață, treci la legea turcească.”

Căpitanul Pîrvu s-a uitat lung la dușmanul său și al țării, apoi a întrebat: „Cu ce mă aleg dacă trec la legea voastră?”

A grăit Mehmet beg: „Te fac pașă, adică general în oastea mea, să luptăm împreună împotriva lui Radu voievod. Căci biruindu-l, îi iau și tronul și viața.”

Căpitanul Pîrvu l-a măsurat pe Mehmet beg, din cap până-n picioare, și a zis: „Eu îmi iubesc voievodul și țara mea, românească, iar în cuvântul dușmanilor nu mă încred.”

Atunci Mehmet beg a rânjit și a zis, cu mare trufie: „Vrei să știi ceva? Și eu am fost

român.” „Cum adică?” a întrebat Pîrvu cu uimire. „Am fost fiu de domn, văr cu Radu voievod. M-au răpit oamenii sultanului, de când eram mic, și m-au făcut ienicer. Pentru că eram mai deștept ca alții, am ajuns repede căpitan și beg, comandant al cetății Nicopole. Iar acum, după ce-l birui, căci am să-l fac bucățele pe Radu, înțeleptul sultan Soliman Mărețul mă pune pașă, adică stăpân peste Țara Românească. Și pașă fiind eu, fac țara pașalâc.”

Asemenea vorbe cumplite nu l-au speriat pe căpitanul Pîrvu. „Mehmet beg, a zis el, de ce ne privești cu atâta ură?” „Pentru că așa m-au învățat trei dascăli: cel de religie, cel de călărie și cel de luptă cu iataganul. Ei mi-au sădit în suflet ura împotriva neamului meu și patima puterii. Vreau să ajung stăpânul Țării Românești. Ai înțeles, căpitane Pîrvu?” „Am înțeles, Mehmet beg, dar rău îmi pare că îți sufletul înnegrit de ură. Totuși te povățuiesc să aștepti sfârșitul acestei bătălii. Că, uite, tu mă judeci pe mine aici, pe acest dâmb, iar jos, pe vale, Radu și vitejii lui se bat de zor.”

Vorba asta l-a cam încurcat pe Mehmet beg. Mai ales că românii îi izbeau pe turci cu înverșunată putere. Îngrijorat, turcul a sărit pe cal, ca să se repeadă în luptă. Dar, în clipa când a dat pinteni calului, căpitanul Pîrvu, deși se afla jos, rănit și plin de sânge, a înșfăcat o sulită și a vărât-o între picioarele calului. Acesta s-a împiedicat, s-a răsturnat, iar pe Mehmet beg l-a aruncat cât colo, în niște măracini. Până se se ridice de jos, să-și oprească sângele din zgârieturile de pe față, până să i se aducă alt cal, Radu vodă cu oastea lui a înaintat multe sute de pași, a rupt șirurile dușmane și a ajuns aproape de movila unde se afla Pîrvu. Văzându-se în primejdie, Mehmet a zbughit-o la fugă: „Stai, begule, să ne luptăm!... Unde fugi?”

Dar Mehmet galopa de sfârâiau potcoavele calului, lăsând biruința în mâna lui Radu vodă de la Afumați.

CURAJUL ȘI PUTEREA LUI ION VODĂ

Poate n-aș fi povestit nimic despre Ion vodă, dacă Andrei, prietenul Oanei și al Dorinei, nu m-ar fi întrebat:

– Bunicule, toți voievozii noștri au fost oameni voinici și viteji?

– Nu, Andrei, am răspuns eu. Cei mai mulți, la înfățișare, au arătat ca noi toți, doar poate mintea le era mai ageră. Unii însă au fost și foarte voinici. De pildă Ion vodă, domn în Moldova. Se spune că avea atâta putere, încât frângea potcoava în mâini. Pentru că a pedepsit cu moartea câțiva boieri trădători, unii i-au zis Ion vodă cel Cumplit. Dar istoria îl laudă și-i zice Viteaz, pentru că a încercat, încă o dată, să scape țara de sub stăpânirea sultanului. Cu puțini oșteni, dar îndrăzneți ca și dânsul, a cucerit două victorii împotriva unor armate turcești, trimise de sultan în Moldova, să-l răpună și să-l alunge de la cârma țării.

În bătălia de la Jiliște, un oștean a spus: „Ne batem cu dușmanii fără cârtire, măria ta, dar am vrea să știm cât sunt de mulți.” „Îi vom număra în luptă!” i-a răspuns voievodul.

În toiul bătăliei, unul din cele cinci tunuri din oștirea lui era gata să cadă în mâinile dușmanilor. Tunul era așa de greu, că nici zece oșteni nu-l puteau urni din loc. Dar încă să-l mai urce la deal, acolo unde era poruncă. Văzând așa, Ion vodă a înșfăcat funiile ce legau tunul și l-a târât, singur, până sus, pe un deal, unde tunarii l-au și așezat în bătaie,

au tras bombă după bombă și au făcut mare prăpăd în rândurile dușmanilor.

În altă bătălie armata turcească, foarte numeroasă, a înconjurat cu totul oastea lui Ion vodă. Văzând așa, românii au săpat șanțuri și s-au apărat în ele multe zile, nimicind numeroși dușmani. Dar, fiind vară și secetă mare, n-au mai avut nici hrană nici apă. Și dacă de foame mai puteau răbda, setea îi istovea. Ajunseseră așa că întindeau cămășile noaptea pe pământ să le umezească roua, iar dimineața o sorbeau cu buzele arse de sete.

Când a înțeles că nu mai este nici o scăpare, Ion vodă s-a predat. A cerut doar ca el să fie dus în fața sultanului, iar vitejii lui oșteni să fie lăsați slobozi să meargă fiecare la casa lui. Dorind să încheie cât mai repede o bătaie care-i secera și lui mulți ieniceri, pașa turc a jurat că va face așa cum a cerut voievodul român. Dar când l-au văzut cât de mândru și voinic arăta, turcii s-au cam înfiorat de frică, iar pașa și-a călcat jurământul. A făcut anume semn unor slujitori, care l-au prins și i-au legat mâinile și picioarele de cozile a patru cămile. Lovite cu biciul, aceste animale puternice au tras în patru direcții, sfâșiindu-l pe Ion vodă, de viu, în patru bucăți. Nu se putea închipui o pedeapsă mai cumplită și mai nedreaptă.

Pentru că a luptat, îndrăzneț, cu un dușman care asuprea țara, și nu s-a temut nici de moarte, istoria îi spune Ion vodă cel Viteaz și-l cinstește ca pe unul din cei mai străluciți eroi ai poporului nostru.

O POVESTE CU UN PREA FRUMOS MĂRGĂRITAR

Dragi copii, pe oamenii cei buni, vrednici, viteji, pe cei care au apărat țara, cum au fost Mircea cel Batrân, Vlad Țepeș ori Ștefan cel Mare, poporul nu-i uită și le pomenește numele cu mândrie. Despre acești oameni mari s-au păstrat zeci de povestiri, din care, unele, vi le-am istorisit și eu. Acum vreau să va povestesc ceva despre alt român vrednic, despre domnitorul Mihai voievod Viteazul. O poveste frumoasă, ca orice poveste, chiar dacă nu-i întru totul adevărată.

Se zice că tatăl lui Mihai era domn și se numea Pătrașcu cel Bun. Mama era o crâșmăriță, foarte frumoasă și vrednică femeie. O chema Teodora. Când a murit părintele său, Mihai avea doar 10 ani: un copilandru. Vazându-i deosebita deșteptăciune și îndrăzneală, boierii cei mari s-au temut să nu ajungă el domn în locul unuia cam nevrednic, dar preferat de ei. De aceea pe Mihai l-au alungat de acasă, în păduri și în munți. Gândeau că o să-l sfășie fiarele sălbatice.

Acolo, în singurătate și pustiu, Mihai nu s-a pierdut. S-a hrănit cu zmeură și alune. S-a apărat de fiarele sălbatice urcându-se în copacii batrâni. De altfel pe ramurile lor groase se și odihnea noaptea. Dintr-o piatră ascuțită și-a făcut un fel de cuțit, cu care și-a cioplit o ghioagă, pe care o mânua cu stânga, că era stângaci de felul său. Așa că n-a murit nici de foame, nici de frică, nici nu l-au sfășiat fiarele sălbatice.

Dar într-o zi, umblând după alune, Mihai aude într-o poieniță un fel de geamăt și de suier fioros. Se apropie și se uită cu luare aminte. Vede un fel de ghem de spumă, albă și mare cât o căpiță de fân. În acea spumă se vânzoleau și se încolăceau mulți șerpi lungi, puternici, înspăimântători. Dar se vede că erau niște șerpi deosebiți. Căci din multă

spumă albă ca omătul, amestecată cu venin din gura lor, acei șerpi făureau un mărgăritar. Adică un fel de mărgea rotundă, foarte frumoasă și strălucitoare.

Mihai aflase de la maică-sa, Teodora, că acela care are asemenea mărgăritar își poate împlini toate dorințele. Și, deci, râvnea mult să-l aibă.

Dar cum să intre între șerpi, să le ia mărgăritarul acela minunat?

Sta și se gândea.

Și, deodată, vede un șoim: zbură rotit deasupra poienitei cercetând locurile. Apoi, fâl-fâl, se apropie și i se așază pe umăr, ca și cum l-ar cunoaște de mult. Îl privește iscoditor, cu ochi de pasăre năzdrăvană ca să-i citească gândurile. Și deodată, ca și cum ar fi înțeles că vrea Mihai, vâjijt! se repede în mijlocul șerpilor, prinde mărgăritarul în clonț și zboară, iarăși, rotit în jurul poienii.

O clipă, Mihai rămâne buimac: îl durea că pasărea i-a luat acea piatră scumpă. Dar șoimul țipă ascuțit, ca o chemare. Țipă de trei ori; apoi o porni, în zbor, spre miazăzi. Mihai, fuga după dânsul. Șoimul zbură, iar băiețandru alerga cât îl țineau picioarele. Când obosea, pasărea năzdrăvană se oprea și ea, și-l aștepta să se odihnească. Și așa a mers Mihai, călăuzit de șoim, șapte zile și șapte nopți, până a ajuns la zidurile Țaringradului.

Aici, șoimul a coborât din văzduh și a lăsat mărgăritarul jos, la picioarele băiețandruului. Din priviri parcă-l lăuda că-l urmărise, cu dârzenie și încredere, fără să se vaiete de greutatea unui drum așa de lung și de obositor. S-a mai rotit iar de trei ori deasupra lui Mihai, ca și cum și-ar fi luat rămas bun și apoi s-a dus, pierzându-se în înaltul cerului.

Îndată după aceasta, pe acolo a trecut sultanul, călare pe un cal roib, împodobit cu șa, căpăstru și frâu cu nasturi mari de aur.

Deși se minuna de bogăția straielor și de măreția împăratului, Mihai nu s-a închinat, cu fruntea la pământ, cum era datina la turci. Ci a privit drept, fără sfială.

Sultanului i-a plăcut înfățișarea băiețandrului și, aflând că-i român, l-a luat la palatul său. Zicea să-l facă ienicer, adică soldat turc. Singur și neștiutor, Mihai ce s-a gândit: „Să mă supun că am multe de învățat de la neprieteni.”

Astfel a crescut printre ieniceri, ca un flăcău voinic și foarte frumos. Și nimeni nu-l întrecea nici la călărie nici în luptă cu sabia, cu buzduganul, cu barda și cu sulita. Pentru că mânua armele cu stânga, turcii i-au zis „Stângaciul”. De asemenea, cât a stat în armata sultanului, Mihai a învățat bine meșteșugul conducerii oștirilor. Totodată a înțeles mai bine asprimea, nedreptatea și sălbăticia cu care turcii jefuiau poporul și țara românilor. De aceea n-a primit să rămână

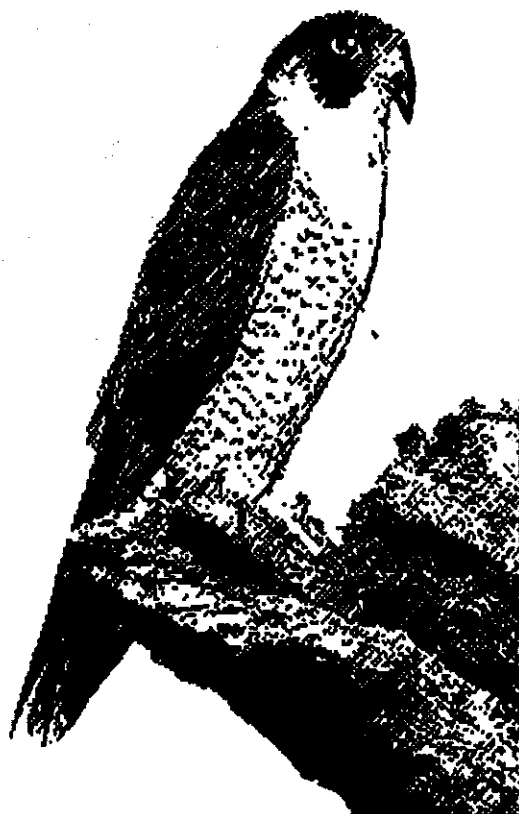
ienicer. Gândul lui statornic nu era să-l ajute pe sultan, ci urmărea să învețe cum să oprească năvălirile turcilor în țara sa.

De altfel, cu cât creștea cu atât dorul de țară îi ardea inima mai tare ca focul. Ținea mărgăritarul în sân și mereu aștepta ceasul când va putea pleca în Țara Românească.

Și iată, într-o bună zi, după ce făcuse isprăvi vitejești într-o mare bătălie, sultanul l-a lăsat două ceasuri slobod. A încălecat pe calul său, care se vede că era cam năzdrăvan și, galop-galop, până în țară.

Aici, deștept, îndrăzneț, harnic, plăcut la înfățișare și dornic de fapte mari, a ajuns, repede, mare dregător: ban al Craiovei. A strâns în juru-i mulți prieteni și s-a pregătit pentru lupta cu dușmanii dinăuntru și din afara țării.

Ei, dar ca să-și poată împlini aceste gânduri înalte, trebuia să ajungă domn, adică să fie conducătorul țării.

BANUL MIHAI ȘI CĂLĂUL

Î

ntr-o zi copiii au întrebat:
– Bunicule, care a fost cel mai viteaz
voievod român?

Am rămas câteva clipe pe gânduri. Pe
urmă am spus:

– Păi, care să fie? Gelu Românul?
Basarab I? Mircea cel Batrân? Vlad Țepeș?
Iancu de Hunedoara? Ștefan cel Mare? Radu
de la Afumați, căruia istoricii îi spun și Radu
cel Viteaz? Ion Vodă? Deci, vedeți voi, cel
puțin șapte voievozi merită numele de viteaz.
Dar cel mai vrednic de acest nume este Mihai
vodă Viteazul. Este vorba de acel Mihai
despre care povestea spune că un șoim
năzdrăvan i-a lăsat la picioare un mărgăritar
strălucitor.

Spuneam atunci că, după întoarcerea în
țară, Mihai a împlinit slujba de ban al Craiovei.
Adică era conducător al părții din țara noastră
numită Oltenia. În scurt timp, el s-a dovedit a
fi bărbat energetic, bun gospodar, înțelept și
doritor de bine pentru țară și popor. Mai întâi
s-a îngrijit ca Oltenia să ajungă bogată și
frumoasă ca o grădină. Aceasta bucura mult
pe toți locuitorii, iar faima banului Mihai se
răspândea în întreaga țară. Toți românii îl
iubeau, afară de domnitorul din acea vreme,
numit Alexandru vodă.

Ca să înspăimânte lumea, acest voievod
pe mulți dregători, vinovați ori nevinovați, i-a
dat pe mâna călăului, să-i ucidă. Săvârșea
cele mai mari nelegiuiri numai ca să-și
păstreze tronul. Adică să fie el domn și nu

altul. Se spune că ținea pe lângă dânsul mai
mulți călăi decât sfinți și prieteni. De aceea,
poporul l-a poreclit Alexandru cel Rău.

Aflând el de faima lui Mihai, banul
Craiovei, i-a poruncit să vină la București.
Chipurile pentru sfaturi. Când l-a întâlnit, i-a
arătat o prietenie vicleană. Ba l-a poftit chiar
la masa domnească.

Dar cum a intrat pe ușă și a atârnat sabia
în cui, zece slujitori plătiți l-au pus în lanțuri și
l-au suit pe un fel de pod dinăuntru curții
domnești, numit eșafod. Călăul, un vlăjgan
mare și gros, cu umeri lați de șapte palme,
cu grumaz ca de taur, cu pumnii cât niște
ciocane, cu obraji umflați ca niște dovleci roșii,
cu buze groase, cu frunte îngustă, cu ochii
bulbucăți, fioroși, ce mai! cel mai de temut
dintre toți groznicii călăi ai lui Alexandru cel
Rău, avea poruncă să taie numaidecât capul
banului Mihai. Așa de cumplit era acel călău
încât condamnații numai cât îl vedeau și
amuțeau, gâtuiți de spaimă.

Acum, aflând ce bărbat vestit aduceau
slujitorii la butucul lui, pe eșafod, călăul se
bucura mult, în răutatea lui fioroasă. A scuipat
în palme. A răsucit barda. I-a sticlit ascuțișul
la soare, anume ca să izvodească groaza de
moarte în inima osânditului. I-a zis în
bațjocură:

„Vin la neica, flăcăule, să-ți iau capul, că
prea-i frumos!”

Dar, când s-a apropiat Mihai de el, în loc
să lovească furios, călăul a înlemnit. Căci
banul Mihai era un bărbat înalt, vânos, drept,
mândru, frumos, cu barba tușinată scurt, cu

ochi care răspândeau bunătate și lumină, dar împroșcau și mânie în momente de primejdie.

După clipele de încremenire, călăul a început să tremure. Și cât era el de groaznic și de puternic, deodată s-a simțit slab și nevolnic. În loc să-i strige ca de obicei:

„Pune gâtul pe butuc, să-l tai!” a suspinat, cuprins de milă amestecată cu spaimă:

„Nu pot! Nu pot ucide un bărbat falnic și frumos ca acesta.”

A aruncat securea și a fugit de pe eșafod. Așa a scăpat Mihai, banul Craiovei de moartea la care-l osândise Alexandru cel Rău.

A încălecat pe cal și a galopat până la Craiova.

Acolo, și-a strâns prietenii și s-a pregătit să ia el domnia țării, ca s-o scoată din mâinile unui conducător nevrednic, cum era acel Alexandru vodă.

Și domnia lui a fost, întradevăr, ca o zi de lumină strălucitoare în istoria țării noastre.

MIHAI VITEAZUL CÂȘTIGĂ VICTORIA DE LA CĂLUGĂRENI ȘI NUMELE DE VITEAZ

După ce a scăpat de securea călăului, Mihai, banul Craiovei, l-a alungat pe Alexandru cel Rău și a luat el conducerea țării. Așa că, spre norocul poporului, în locul unui conducător rău și nevrednic, a venit un voievod viteaz și doritor de libertate.

Cel dintâi gând al lui Mihai voievod a fost să scoată țara de sub asuprirea sultanului. La început a încercat să se înțeleagă cu vorbă bună: a cerut sultanului să nu mai ceară atâta bir și să nu-i mai umilească pe români. Dar turcul, trufaș, n-a vrut cu nici un chip. Atunci Mihai voievod a zis:

„Dacă sultanul numai de sabie ascultă, n-avem încotro, ne pregătim de luptă!”

Auzind una ca asta, sultanul a trimis asupra Țării Românești pe Sinan Pașa, cu oaste foarte numeroasă. L-a trimis cu poruncă s-o subjuge și mai tare și s-o pună la bir și mai greu. Credea că va îndeplini ușor porunca, pentru că Sinan Pașa era un bătrân și foarte vestit general, temut de toți pentru priceperea sa în conducerea armatelor și câștigarea războaielor.

Dar cu toate că oastea lui era de zece ori mai mică, Mihai vodă nu s-a speriat. L-a întâmpinat pe dușmani la satul Călugăreni pe râul Neajlov.

De la început toți românii au luptat cu dăruire, cu îndrăzneală mare și vitejie. Se băteau doar pentru țara lor scumpă, pentru viața și libertatea lor. În frunte s-a aflat, tot timpul, Mihai vodă, călare pe un cal negru; cu barda în mâna stângă, izbea fără milă. Cu putere de uriaș și cu mânie de trăsnet doboră tot ce întâlnea în cale.

Dar puhoiul cel mare al turcimii venea și iar venea ca dintr-un izvor fără sfârșit.

Năpustindu-se, înghesuindu-se, lovind năprasnic în români, au trecut podul peste apa Neajlovului și au umplut locul, ca niște haite de lupi și turme de mistreți.

Au luat cea mai mare parte a tunurilor românești.

Sinan Pașa se credea biruitor și urla de fericire, îndemnându-și soldații să izbească mereu, tot mai cu tărie.

Momentul era nespus de greu pentru români. Cum să țină piept unul contra zece? Ba unii boieri, speriați, se gândeau pe unde să fugă.

Pe la amiază, se părea că românii au pierdut bătălia. Mulți erau răniți; gemeau de durere, dar din luptă nu se retrăgeau. Se strângeau în jurul lui Mihai vodă și se băteau până la ultima zădărnire de viață. Așteptau minunea salvării. O așteptau de la voievodul lor, aflat tot în frunte, nebiruit.

În adevăr, în clipele acelea grele și amare, Mihai vodă, ajutat de căpitanul Stroe Buzescu, a izbit cu barda în pașă, doborându-l de pe cal. Turcii s-au oprit, un moment, nedumeriți. Vodă le-a simțit șovăiala și a strigat unui căpitan:

„Atacă pe dușman dinspre stânga!”. Iar altuia: „Atacă spre dreapta!”

Poruncile măriei sale au fost împlinite fulgerător de repede.

Minuni de vitejie au săvârșit atunci toți căpitanii și ostașii lui Mihai vodă.

Dar mai ales el, voievodul, a condus lupta cu dibăcie și a izbit, cu putere și cu mânie, acolo unde era primejdia mai mare. Se spune că patru generali turci ar fi căzut sub barda lui cea ascuțită și cu măiestrie mânărită.

De la o vreme, loviți tot mai necruțător, turcii au început să dea îndărăt. Să se retragă. Și cum nu mai încăpeau pe pod, mulți au intrat în mlaștină. Împinși de români, din spate, se

înfundau, cu cai cu tot, în apă și în mocirlă și nu mai puteau ieși.

Văzând așa, Sinan Pașa a strigat: „Aduceți în față steagul cel sfânt!”

Era vorba de un steag mare, verde pe care turcii îl scoteau numai în ceas de mare primejdie. Îl arătau soldaților care, crezându-l sfânt, se îmbărbătau în bătălie și se luptau până câștigau victoria.

Venind în fața șirurilor de bătaie, stegarul a fluturat sus, deasupra soldaților, mărețul steag verde, cu semilună de aur. Îl flutura și urla îndemnuri la luptă: „Nu vă lăsați!... Luptați pentru sultan!... Luptați pentru marea noastră împărăție!”

Dar zadarnic: înaintarea românilor nu mai putea fi stăvilită.

Și nici retragerea puhoiului turcesc nu se mai putea opri.

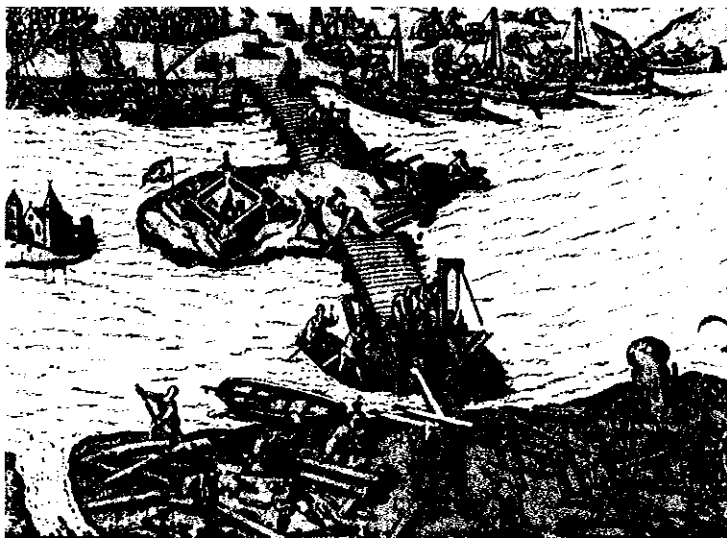
Printre luptătorii de la Călugăreni s-a aflat și o fată: Maria din Butoieni. Îmbrăcată ostășește, călare pe un cal murg, cu o sabie ușoară și cu scut tare, ea s-a aflat în pâlcul de ostași români care l-au prăbușit pe însuși Sinan Pașa în mlaștina de sub podul de pe Neajlov.

Se zice că, prăbușindu-se în apă, teribilul general și-a pierdut și ultimii doi dinți pe care-i mai avea în gură. Și, ar fi pierit acolo, înecat în mocirlă, dacă n-ar fi sărit un slujitor de-al lui, să-l scoată.

În lupta de la pod, românii au doborât și pe stegarul turc și i-au luat steagul cel verde, mare și sfânt. Maria a fost cea care a dus steagul și l-a așternut la picioarele lui Mihai vodă, vestind totodată că Sinan Pașa, mânjit și rușinat cum era, a poruncit trufașei lui armate să înceteze lupta și, înfrântă, să se retragă spre miazăzi, în tabără.

Văzând că și fetele știau să lupte pentru țară, voievodul a lăudat-o mult pe Maria, iar după terminarea războiului a numit-o căpitan în straja doamnei Stanca și i-a dăruit o grădină în satul Butoieni, precum și bani să-și înalțe o casă, pe care să o apere de orice cotropire dușmană, ca să poată trăi acolo în tihnă.

Bătălia de la Călugăreni a fost, dragii mei, o însemnată biruință românească, pe care turcii n-au uitat-o niciodată. Marele erou al acestei victorii a fost Mihai vodă, căruia istoria i-a zis, pe drept cuvânt, Viteazul.

MIHAI VODĂ ȘI HASAN PAȘA

V-am povestit, dragii mei, despre lupta de la Călugăreni. Dar eu gândesc că voi ați vrea să știți mai mult, despre Mihai voievod și de ce a meritat el numele de Viteazul.

V-am spus că Mihai era stângaci, iar în luptă folosea mai ales o bardă cu două tăișuri. O mânua cu o iuțea de fulger și cu neîntrecută dibăcie. Avea în el atâta agerime, putere și mânie, încât orice dușman îi apărea în față, oricât de puternic ar fi fost, tot nu i se putea împotrivi: cădea trăznit de barda lui cu două tăișuri.

La sfârșitul bătăliei de la Călugăreni, după ce Sinan Pașa, scos din mocirla în care căzuse, a dat poruncă de retragere, s-a aflat un pașă, adică un general turc, mai viteaz decât toți, care nu voia să creadă că ai lui puteau fi înfrânți. Se numea Hasan și era vestit de puternic și iscusit în luptă. Cu fală se lăuda:

„Eu sunt cel mai mare viteaz al împărăției!”
Și lauda nu era deșartă. Biruise mulți potrivnici de-ai lui, în multe războaie. Îi doborâse la pământ ca pe nimica.

Acum, la Călugăreni, cum am zis, n-a ascultat porunca lui Sinan Pașa ci, cu ceata lui, s-a năpustit, furios și groaznic, asupra românilor, să-i nimicească.

Dar ai noștri, cu Mihai vodă în frunte, nu s-au clintit din loc.

Atunci, arzând de mânie, Hasan Pașa a sărit, cu iataganul, direct asupra voievodului.

Mihai s-a ferit și a dat să-l pălească-n creștet cu barda. Dar nu l-a nimerit, că pașa era foarte iute în mișcări și mlădios ca lama de oțel. S-au mai ciocnit, de câteva ori, iataganul lui Hasan cu barda voievodului

scăpărând scânteii. Din mai multe încercări de acest fel, Mihai i-a prins meșteșugul în luptă: s-a repezit, cu toată puterea asupra-i, să-l răpună.

Înțelegând că românul e mai iscusit în luptă ca dânsul, Hasan Pașa s-a răsucit cu cal cu tot, și a împușcat-o la goană pe lângă marginea pădurii.

Mihai, după dânsul.

Dar fugea pașa de mânca pământul. Nu-l putea ajunge.

„Stai pașă!... strigă voievodul. Stai, să ne batem în luptă dreaptă!... nu fugii ca un iepure fricos.”

Dar, cuprins de groază, Hasan silea calul să galopeze nebunește. Și a galopat, și a galopat până când, călcând într-o groapă, bietul armăsar și-a frânt un picior și a căzut, aruncându-l pe pașa cât colo, într-un mărăciniș ghimpos. Zgâriat pe față, dar mai cu seamă înfricoșat că-l prindea Mihai vodă din urmă, s-a furișat mai adânc între mărăcini, să scape cu viață.

Voievodul a frânat calul. L-a căutat pe turc cu privirea și, zărindu-l tupilat între crengi și frunze, i-a strigat iar:

„Ieși, pașă, la lumină, nu te piti, în chip rușinos, ca un laș!”

Neavând încotro, Hasan Pașa s-a ridicat din ascunzătoare și, cu capul plecat, s-a înfățișat lui Mihai:

„Ghiaurule, până în clipa asta eu am fost cel mai mare viteaz din împărăția turcească. Acum nu mai sunt. Tu mi-ai stins această faimă grozavă. Așa că nu mai cutez a lupta cu tine.”

Pe Mihai vodă îl bucurau vorbele pașei. Și-i muiau inima.

„Ți-i dragă viața Hasane?” l-a întrebat, cu liniște și împăcare, netezind cu palma grumazul fierbinte al calului său.

„Mi-i dragă, ghiaurule!”

„Atunci ți-o las, pașă Hasan. Cu o condiție, să juri că n-ai să mai vii niciodată cu arma împotriva țării mele. Și, pe deasupra, să dai, pentru visteria mea, zece pungi de galbeni.”

„Jur și dau”, a strigat pașa nespus de bucuros.

Și s-a ținut de cuvânt. Întâmplarea aceasta arată că Mihai vodă era nu numai viteaz, ci și înțelept și mărinimos cu cei înfrânți.

La apusul soarelui, lupta de la Călugăreni sfârșise. Mihai vodă descăleca din șa și porunca căpitanilor să se adune la sfat, iar

slujitorilor să ridice răniții și să-i îngrijească. Iar pe cei morți să-i îngroape cu cinste.

Se zice că după ce a dat aceste porunci un șoim mare s-a rotit de trei ori pe cerul învăpăiat de lumina apusului. A coborât până aproape de voievod și i-a lăsat la picioare un mărgăritar asemănător celui cules din bătălia șerpilor. Mihai s-a aplecat, l-a luat, l-a netezit cu degetele, i-a privit strălucirea și a zis:

„Semn bun prieteni!”

Și a pus mărgăritarul în chimir, lângă cel dăruit de șoim, demult, în copilărie.

NOVAC, GRUIA ȘI CORBUL NĂZDRĂVAN

Jubiții mei, este o poveste din vremea lui Mihai Viteazul care începe așa:

„Fost-a cică un Novac,
Un Novac, Baba Novac,
Un viteaz de-al lui Mihai
Ce sărea pe șapte cai
De striga Stanbulul, vai!”

Deci e vorba de unul dintre vestiții căpitani ai voievodului Mihai, care a săvârșit neuitate isprăvi în bătăliile purtate de români în acea vreme. Deși împlinise șaptezeci de ani, era încă puternic și greu de întrecut în luptă.

De pildă, în bătălia de la Șelimbăr, când a văzut că o parte din oștirea română se clatină și dă îndărăt în fața potrivnicului, Baba Novac a ieșit în fruntea oștenilor, i-a îmbărbătat și, măcar că l-a rănit un dușman cu sabia la umărul stâng, el s-a prefăcut că nici nu-i pasă și a continuat lupta, până la biruință. De aceea, Mihai voievod îl iubea ca pe un părinte al său și-i asculta totdeauna sfaturile cele bine chibzuite. Lăudat și răsplătit pentru vitejia lui, Baba Novac l-a însoțit pe voievod la intrarea triumfală în Alba Iulia, în acel măreț ceas când Mihai Viteazul a unit Transilvania și Moldova cu Țara Românească.

Se mai spune că Baba Novac avea un fecior pe care-l chema Gruia: Gruia lui Novac.

Pentru că și el era un bun luptător, Mihai vodă i-a dat gradul de căpitan. Știind bine limba turcească, l-a trimis, de mai multe ori, pe ascuns, iscoadă în împărăția sultanului: să afle, cu un ceas mai devreme, dacă nu cumva pregătește vreun război împotriva românilor. Multe vești folositoare a adus Gruia

din Istanbul, unde se afla palatul sultanului. Iar acele vești au slujit voievodului în pregătirea oștirii și apărarea țării de năvălirile turcești.

Dar, iată că, într-o zi, slujitorii sultanului l-au prins pe ulițele Istanbulului și l-au vârat în închisoarea cumplită de la Șapte Turnuri. Sta Gruia Novac după zăbrelele de fier și jelea de dorul țării și al libertății. Vorba cântecului:

„Dar cumplit inima-i seacă,
Plâns de jale mi-l îneacă.
Cârduri, cârduri de cocoare,
Călătoare, zburătoare
Și de el nepăsătoare.”

Văzând Baba Novac că feciorul nu i se mai întoarce din împărăția turcească, mult s-a întristat.

„De bună seamă, zicea, mi-am pierdut feciorul.”

Dar iată că, dintre atâtea păsări câte treceau pe deasupra închisorii celor Șapte Turnuri, una, un corb mare, negru și năzdrăvan, s-a oprit la fereastra zăbreliată unde jelea Gruia. Năzdrăvan fiind, a înțeles suferința și dorința arzătoare a prizonierului: a luat în plisc inelul dat de Gruia și a zburat în Țara Românească, la curțile novăcești. A poposit chiar în nucul sub care dormea Baba Novac. S-a chitit câteva clipe, apoi a deschis pliscul și a dat drumul inelului în așa fel ca să cadă drept în barba lui Novac și să-l trezească din somn.

Cunoscând inelul, Baba Novac a înțeles că dragul lui fecior era în primejdie de moarte. A mulțumit corbului, dându-i o bucată de carne. A îmbrăcat, repede, strai călugăresc. A pus paloș și un buzdugan în desagă, împreună cu câteva pungi cu aur. Apoi a încălecat voinicește

și a purces, vulturește spre Istanbul. Ajungând acolo, s-a dus de-a dreptul la închisoarea unde zăcea Gruia și a zis paznicilor:

„Iaca, plătesc în aur libertatea fiului meu.“

Și a deșertat pungile pe jos, împrăștiind galbenii ca pietrele. Văzând aurul,

Turcii toți năvală dau
Și pe jos se tăvăleau
Unul pe altul se-mpingeau...

Novac atâta a așteptat: a scos iute
buzduganul din desagă, a rupt zăvorul

închisorii, l-a eliberat pe Gruia și i-a dat paloșul strigându-i:

„La luptă băiete!“

Bătându-se voinicește, au doborât toți paznicii, au încălecat pe cai, și-n goană mare au alergat până în Țara Românească, la curțile novăcești.

Iar de atunci corbul a rămas o pasăre ocrotită de oameni: pasărea care l-a salvat de la moarte pe Gruia lui Novac.

MIHAI VITEAZUL, VOIEVOD AL TUTUROR ROMÂNILOR

Să știți voi copii, de ce lăudăm și slăvim mereu, din toată inima, numele lui Mihai Viteazul? Să vă spun. Pentru că a condus oștirea română cu mare pricepere și a câștigat mari victorii împotriva multor dușmani. Pentru că, în momentele cele mai grele ale bătăliilor s-a avântat în luptă, ca un leu, doborând mulți dușmani și insuflând curaj ostașilor. Pentru că, deși rănit în luptă, nu se lăsa răpus de durere și se bătea până când alunga dușmanii din țară. Toate aceste fapte arată că merită să i se zică Viteazul.

Dar, dragii mei, cinstim numele lui Mihai și-l iubim mai ales pentru că el a fost cel dintâi voievod care a unit toți românii într-o singură țară, sub aceeași ocârmuire.

Ca să unească la un loc cele trei țări române, adică Țara Românească, Transilvania și Moldova, Mihai Viteazul a trebuit să înfrângă pe mulți împotriviți.

Auzind că mânia sa pregătește oștirea pentru luptă, un băiețuș din satul Rucăr a venit în tabără. Un căpitan, pe nume Costea, l-a întrebat:

„Cum te cheamă, băiețuș?”

„Pătrașcu”, a răspuns băiețușul.

„Unde stai?”

„Nicăieri. Casa de la Rucăr au ars-o tătarii.”

„Și părinții?”

„Robi la tătarii... M-a crescut o mătușă, de când aveam un an.”

„Te văd isteț: ia adapă-mi calul și țesală-l.”

Băiatul a împlinit porunca, repede și cu pricepere.

Când oastea lui Mihai vodă a pornit peste munți, căpitanul l-a luat cu dânsul. Mergea

când pe jos, când călare, când în căruță. De la căpitan, Pătrașcu a înțeles că mânia sa Mihai Vodă trecea cu oștire mare în Transilvania ca să alunge stăpânii străini și s-o unească cu Țara Românească. Îndată ce au trecut munții, mulți români din Transilvania s-au alăturat oștirii lui Mihai vodă. Între cei mulți, a venit și un țăran din satul Drăguș și a cerut să fie primit în oastea românească. Nimerind tocmai la căpitanul Costea, a zis:

„Te rog, căpitane, să îngădui și copilei mele Anuța să meargă cu oastea. N-am cu cine-o lăsa acasă! Ajută și ea la strâns fân, la adăpat caii...”

Și iată așa, Pătrașcu din Rucăr și Anuța din Drăguș au mers în urma oștirii lui Mihai vodă până la Șelimbăr. Aici s-au urcat într-un stejar stufos și au privit marea bătălie ce se da între români și stăpânii străini ai Transilvaniei. S-au minunat de vitejia lui Baba Novac, a fraților Buzești, dar mai ales a lui Mihai vodă. Și s-au bucurat mult când dușmanii au fost înfrânți și au fugit care-ncotro. Bucuria lor a fost și mai mare când l-au însoțit pe Mihai vodă în cetatea Alba Iulia, unde românii l-au primit cu mare slavă, mulțumindu-i că izbutea să unească poporul nostru într-o singură țară.

Nici n-au știut cei doi copii când a trecut iarna; erau acum ca niște adevărați ostași, ajutoare ale căpitanului Costea. Și se pregăteau și ei de luptă.

În primăvară, Mihai vodă a și pornit cu oastea spre răsărit și a trecut munții, ca fulgerul. Pătrașcu se afla printre ostași. Făcând scurt popas, într-un sat de pe râul Oituz, Pătrașcu a întâlnit un băiețuș de seama lui. Păzea șase găște, pe malul râului. Au intrat în vorbă și a povestit că oastea lui Mihai vodă e „Oastea Unirii”:

„Cu ea mergem să unim Moldova cu celelalte țări române.”

Băiețașul moldovean s-a luminat la față:

„Adică noi românii, să facem o țară mare?”

„Da, o țară mare și liberă. Așa spune căpitanul Costea. Și eu cred ce spune căpitanul Costea”

„Dacă-l înduplec pe fratele meu mai mare să intre în „oastea Unirii”, merg și eu cu voi.” A dus găștele în ogradă, a vorbit cu fratele lui, iar a doua zi, tăind-o de-a dreptul peste dealuri, au ajuns oastea lui Mihai vodă. Când i-a văzut, căpitanul Costea a râs:

„Ce au acești copii de trag tot la mine, parcar fi ai mei? Cum te cheamă moldovene?”

„Îmi zice Ștefăniță.”

„Bine, Ștefăniță băiete, treci la cai: fân, apă și țesălat!”

Pe drum Pătrașcu și Ștefăniță au văzut cum mulți din oștenii moldoveni, trimiși să întâmpine pe Mihai vodă cu arma, puneau căciulile în vârful sulitelor și strigau din rășputeri:

„Trăiască Mihai vodă, care ne scapă de turci și ne unește într-o țară mare!” „Trăiască Mihai vodă, domnul tuturor românilor!” Strigau și treceau de partea lui.

Așa „Oastea Unirii” a ajuns biruitoare la Suceava. Asemenea faptă de mare ispravă nu mai săvârșise nici un voievod până atunci.

Când s-a întors biruitor la Alba Iulia, poporul l-a întâmpinat pe Mihai Viteazul cu steaguri și flori, cu cântece și hore. Răsuna

cetatea de bucurie mare și veselie multă, de glasuri omenești, de tulnice și cimpoaie, de fluier și viori. Toate, în cinstea voievodului Mihai și a faptei lui: Unirea țărilor române.

Anuța, împreună cu Pătrașcu din Rucăr și Ștefăniță din Moldova au însoțit pe bătrânul țăran transilvănean care, pe o tavă acoperită cu un prosop de borangic, înfățișa mării sale pâinea și sarea, cu urarea de bun sosit în cetatea Alba Iulia. Apoi un căpitan tânăr și mândru i-a dat cheia cetății.

În clipa aceea au izbucnit chiote și urale:

„Trăiască măriia sa, Mihai vodă, domnul tuturor românilor!”

De pe zidul cetății zeci de tulnicari și tulnicărese au prins să sune, cu putere, de s-auzea până-n cer. Muzicile și oamenii au zis cântece de slavă, iar stegarii au fluturat steagurile, ca bucuria să fie și mai deplină și mai luminoasă.

Până atunci românii nu trăiseră un moment mai mare, mai înălțător, mai de neuitat.

Se zice că, în acele minute, pe cerul de deasupra cetății Alba Iulia, a apărut iar un șoim mare. S-a roit de câteva ori, apoi s-a coborât și a lăsat un al treilea mărgăritar și mai strălucitor. Măriia sa voievodul s-a aplecat, l-a ridicat, l-a privit zâmbind, l-a pus în chimir, lângă celelalte două și a zis:

„Semn bun, s-a împlinit visul meu și al poporului!”

ÎNTÂMPLĂRI DE POMINĂ VĂZUTE DIN TURNUL CHINDIEI

În orașul Târgoviște, în vechea Curte domnească, se află un turn înalt rotund, cu marginile de sus crestate sau crenelate. Se numește turnul Chindiei. A fost zidit în vremea lui Vlad Țepeș și durează și azi, mândru și puternic.

Să vă spun acum o întâmplare petrecută în acest turn. După moartea lui Mihai Viteazul, mulți dușmani au pornit iar să prade țara. Mai ales hanul tătar a năvălit cu oaste multă asupra românilor. O ceată mare din această oaste a atacat Curtea domnească din Târgoviște și a jefuit-o.

Ca să scape de răul jefuitoarelor, două femei: Sima, soția lui Stroe Buzescu, căpitan vestit al lui Mihai, și Maria din Butoieni, s-au adăpostit în turnul Chindiei, zăvorând porțile. S-au apărat, aruncând din vârful turnului cu pietre, cu săgeți, cu apă clocotită și chiar cu cărbuni aprinși. Foarte furioși, acei tătari au vrut să dea foc Curții domnești. Dar Sima și Maria au tras cu arcul și, cu săgeți bine ochite, au doborât pe tătarii care se apropiau cu făclile să le arunce pe acoperișul Curții.

Văzând atâta îndârjire tătarii s-au retras. N-au ajuns prea departe, căci i-a întâmpinat căpitanul Stroe Buzescu, cu ceata lui de viteji, și i-a spulberat ca pe niște frunze în vânt.

După această ispravă, Stroe Buzescu și ceata lui s-au alăturat la oștirea voievodului Șerban Basarab, aflat în luptă cu tătarii. S-a bucurat mult acel voievod român că un vestit căpitan al lui Mihai Viteazul vine să-l sprijine în bătălie.

Și, în adevăr, i-a fost de cel mai mare ajutor. Trei zile s-au bătut românii cu tătarii. Le cădeau armele din mână de oboseală, dar nu vroiau nici unii nici alții să se lase învinși.

Ci, văzând atâta sânge vărsat și pierdere zadarnică de vieți omenești, han-tătarul a trimis vorbă în tabăra românilor: „poate ar fi mai nimerit, a zis el, să se aleagă un oștean, cel mai puternic. Eu îl trimit pe nepotul meu, voinicul voinicilor și viteazul vitejilor.” Căpitanii români se uitară unul la altul, neștiind ce răspuns să dea.

„M-aș duce eu, a zis căpitanul Radu Buzescu, dar dacă nu-l pot birui pe tătar, înseamnă că am pierdut războiul. Nu pot să iau asupra-mi asemenea grea răspundere.”

Văzând șovăiala fratelui său, Stroe Buzescu a ieșit în față:

„Mă duc eu, măria ta.”

„Du-te Stroe, și apără-te vitejește” l-au îndemnat domnul și ceilalți căpitani.

La un semn, oștile otomane și tătarii au încetat lupta și au făcut roată, lăsând la mijloc loc celor doi luptători: Stroe și nepotul han-tătarului.

Văzându-l pe tătar cât de voinic și de groaznic era, românii au amuțit.

În schimb tătarii și „viteazul vitejilor” încercară pe ai noștri în fel și chip. Le strigau cuvinte urâte, ca să-i umilească și să le strecoare spaima-n inimi.

Românii tăceau și priveau cu îngrijorare așteptând sfârșitul cumplitei încăierări.

La început, cei doi luptători s-au bătut cu buzduganele. Apoi s-au alergat cu caii și s-au izbit în scuturi. S-au lovit cu săbiile, cu iataganele și cu paloșele. De câteva ori s-a părut că Stroe cade răpus. Mai ales că tătarii

a atins cu vârful iataganului obrazul românului Stroe, iar sângele a început să-i curgă șiroi.

Dar tocmai când toată tătarimea răcnea, turbată de bucurie, că omul lor biruia, iar românii așteptau, cu sufletul la gură, ca Stroe să se prăbușească la pământ, acesta s-a răsucit și, cu o însuțită putere, fulgerător, a împlântat paloșul în trupul mare al tătarului, prăbușindu-l de pe cal.

În clipa aceea, toți tătarii au încremenit. Nu le venea a crede că „voinicul voinicilor și viteazul vitejilor” zăcea la pământ, în ghearele morții.

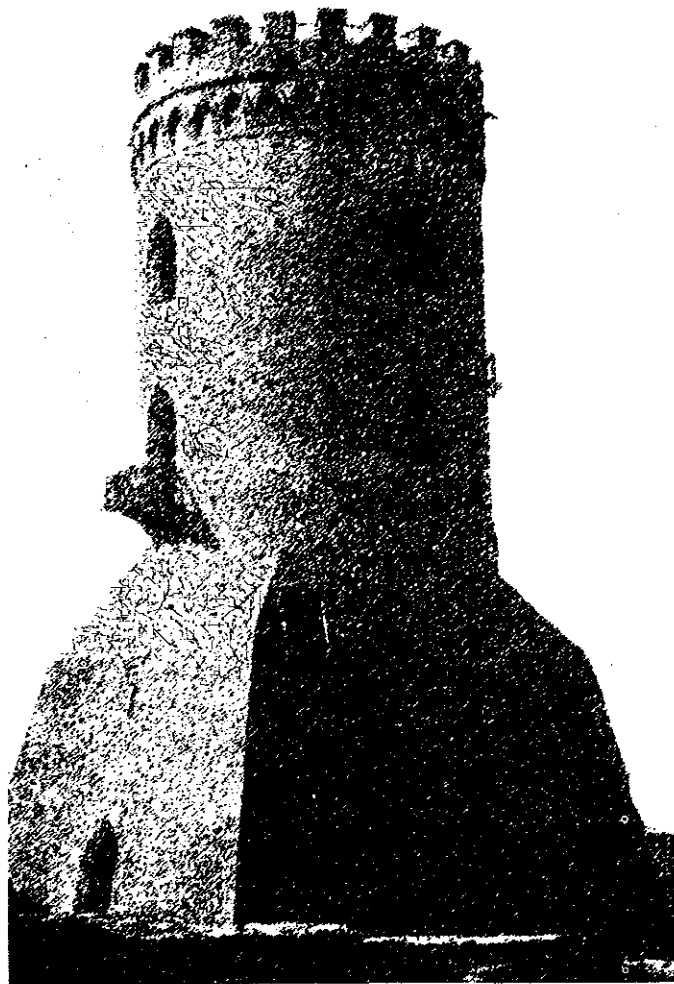
Sosise rândul legământului, han-tătarul a poruncit hoardei lui să se retragă, lăsând victoria la români.

Se spune că Sima, soția lui Stroe Buzescu stând sus, între crenelurile Turnului Chindiei,

ar fi văzut așa, cu ochii minții, aceea nemaipomenită luptă și biruință a soțului ei. Cu bucurie, dar și cu îngrijorare în inimă, a coborât, repede a încălecat și a alergat până la locul luptei. Găsi pe români bucuroși că i-au răzbit pe tătari, dar, în același timp, mârniți că obrazul rănit al lui Stroe se înroșea și se umfla tot mai tare.

Sima și-a dus soțul în grabă, la doctorii din Brașov. Aceștia au constatat că tătarul n-a luptat cinstit: își muiase vârful iataganului în venin de viperă. Așa că în a douăsprezecea zi după eroica luptă, Stroe a murit otrăvit.

Sima l-a înmormântat cu multă cinste; apoi a pus un meșter pietrar să sculpteze, pe lespede mormântului său, înversunata luptă a lui Stroe cu tătarul.

MATEI VODĂ BASARAB ȘI CĂPITANUL DIN STRAJA CURȚII DOMNEȘTI

S-a întâmplat ca azi, în cartea pe care o citeam, Oana și prietenii ei să vadă fotografia unui voievod bătrân, cu căciula de catifea împodobită cu pană și cu broșă scumpă.

– Cine-i acest bătrân, bunicule? m-a întrebat ea.

– Este un voievod de demult, am răspuns eu. Se numea Matei Basarab. A fost dintre cei mai harnici și pricepuți în treburile conducerii. El a mărit și a înfrumusețat mult Curtea domnească din Târgoviște și din București, așa cum a pus să se clădească multe case mari și trainice în toată țara.

Totodată, Matei Basarab s-a străduit, din toate puterile sale, ca în țară să fie pace, oamenii să trăiască în bună înțelegere și să aibă de toate. S-a îngrijit ca toți să muncească și să nu se înșele unii pe alții, adică să trăiască în cinste și cu dreptate.

E adevărat că și românii îl ascultau și făceau așa fel ca treburile să meargă tot mai bine. Când se mai afla câte unul nemernic ori necinstit, înșela ori lua mită, îl dojenea aspru și căuta a-l pune pe calea cea bună.

Așa, de pildă, la intrarea în Curtea domnească, s-a aflat odată un căpitan de strajă care nu lăsa pe nimeni să intre la voievod, cu vreo plângere sau vreo treabă, dacă nu-i plătea și lui ceva, ca un fel de bir. Sau, dacă omul acela, fie boier ori slujitor, primea vreun dar de la voievod, căpitanul necinstit cerea să împartă cu dânsul. Mulți credeau că are poruncă de la voievod să se poarte așa.

Dar iată că, într-o zi, Matei Basarab a chemat la curte un tânăr dregător, pentru sfat. Crezând că vodă vrea să-i dea vreun dar bogat și scump, căpitanul de strajă a zis către acel dregător:

„Îți dau voie să intri la măria sa, numai dacă făgăduiești că împarți cu mine jumătate din ceea ce vei primi.”

A stat dregătorul, câteva clipe, și s-a gândit. Apoi a zis:

„Dacă așa-i acum obiceiul și altfel nu se poate, vom împărți.” „Bine, poftește înăuntru.”

Dregătorul a intrat în curte; s-a sfătuit cu voievodul. La plecare însă a zis:

„Măria ta, te rog, dă-mi patru palme; dar, știi zdravene.”

„Patru palme?” s-a crucit Matei vodă Basarab de asemenea rugă. „De ce?”

„Am eu o socotelă cu cineva, a zâmbit dregătorul. Te rog nu mă refuza: pălmuește-mă, măria-ta.”

Deși nu-i convenea, vodă i-a împlinit ruga: i-a dat două palme. Și cu totul nedumerit, s-a oprit zicând:

„Auzi comedie! Un dregător să te roage să-l pălmuești... De ce?”

Dregătorul a zis:

„Nu pot să spun, dar am nevoie, măria ta de aceste palme.”

„Mulțumește-te cu două.”

„Bine, măria-ta, și a plecat.”

Foarte mirat în sine, vodă s-a uitat pe fereastră după acel dregător: doar va pricepe de ce i-a făcut asemenea năstrușnică rugămintă. Și ce-a văzut? Ce-a auzit?

A văzut că, la poarta cetății, căpitanul de strajă l-a oprit pe tânărul dregător și i-a zis răstit:

„Ei? Împărțim pe din două, cum ne-a fost vorba?”

„Bucuros! a răs dregătorul.

Și i-a și cârpit o palmă așa de tare că l-a izbit pe căpitan cu capul de perete, de a văzut stele verzi. Apoi a adăugat, întru lămurire:

„Eu am primit două! Dacă primeam patru, îți mai dam una. Dar măria sa s-a arătat cam zgârcit.“

A pălmui un căpitan din gardă era un lucru foarte grav. De aceea s-a făcut zarvă mare între străjieri. Mulți au sărit să-și apere căpitanul.

A coborât și voievodul și a întrebat cu supărare:

„Cum îți îngădui, dregătorule, să-mi pălmuiești căpitanul străjii?“

„Măria ta, a răspuns acela, ca să-mi îngăduie intrarea în curte, dumnealui,

căpitanul, mi-a cerut să împart cu dânsul jumătate din ce voi primi de la măria ta. Am primit două palme? Una i-am dat-o lui; împărțeală dreaptă, cum ne-am învoit.“

Auzind, voievodul s-a luminat la față și a zis, râzând:

„Ei, dacă-i vorba de învoială și împărțeală... dreaptă, nu mă amestec. Dar căpitan ca acesta nu-i vrednic a sta strajă de încredere la poarta curții mele domnești. Locul lui este în ștreang. Că tot înșelând, s-ar putea să-i vină în minte a-l vinde și pe voievod dușmanilor.“

Și uite așa s-a descotorosit Matei Basarab de un slujitor, setos de îmbogățire pe căi necinstite.

PLĂIEȘII DIN CETATEA NEAMȚULUI

dânsul
ta. Am
at-o lui;
nit."
față și a

ială și
tec. Dar
la strajă
omnești.
ând, s-ar
voievod

Basarab
pe căi

V-am istorisit multe, dragii mei, Oana, Dorina și Andrei, despre voievozi vrednici și viteji. Să vă povestesc acum o întâmplare cu niște plăieși, adică niște străjeri, paznici ai Cetății Neamțului. Această istorioară am citit-o într-o carte scrisă demult, dar eu v-o povestesc mai pe scurt.

Regele Poloniei, Ian Sobieski, a dus război cu turcii, prin părțile Moldovei. Dar s-a întâmplat așa că n-a prea avut izbândă.

Și când se întorcea în țara lui, mâhnit și supărat, cu oștirea înjumătățită, a trecut și pe lângă Cetatea Neamțului. Văzând acea mândră cetate, cocoțată pe o stâncă sură, ce s-a gândit:

„Ia să pun eu stăpânire pe ea; să nu mă întorc acasă chiar așa, cu mâna goală.”

A pus crainicul să strige către cei din cetate:

„Marele rege Ian Sobieski vă poruncește să întindeți podurile și să deschideți porțile!”

Din turn, un bătrân, starostele cetății, a întrebat:

„Cu ce gând vrea măritul rege Ian Sobieski să intre în cetate?”

„Ca s-o stăpânească!” a răspuns crainicul.

„Ca prieten, îl primim bucuroși și împărțim merindea noastră cu dânsul, a zis starostele. Dar de supus, nu ne supunem de bună voie. Noi plăieșii, suntem puși aici să păzim cetatea, nu s-o predăm.”

Auzind asemenea împotrivire, regele s-a infuriat foarte tare: „Dacă nu deschideți porțile, vă trec pe toți pe sub ascuțișul spadei!”

„Ruga noastră este să ne lași în pace, mărite rege, și să-ți vezi de cale.”

„Așa? V-arăt eu vouă!” amenință ambițiosul rege.

Dar un general de-al său, mai chibzuit și mai grijuliu de soarta soldaților, l-a sfătuit pe rege să-și vadă de drum:

„Cetatea aceasta e așezată pe înălțime și n-avem destule bombe să-i sfărâmăm zidurile. Iar praful de pușcă e pe terminate.”

Dar regele n-a ascultat povața, ci s-a răstit la ai săi:

„La nevoie o dărâăm cu buzduganele!”

Și încă mai furios, a poruncit tunarilor să tragă în cetate, iar pedestrilor s-o asalteze. Bombele grele de fier izbeau zidurile cu mare putere, dar zidurile rezistau.

Plăieșii îi primeau pe asaltatori cu plumbi ori săgeți, cu pâliture de paloș, doborându-i în prăpastie, ca pe niște saci cu rumeguș. Totuși lupta era grea: regele Sobieski avea mii de ostași, dornici de isprăvi vitejești. Mulți dintre plăieși au fost loviți de plumbii și de bombele atacatorilor, totuși ei au rezistat cinci zile. Numai atunci când au isprăvit plumbii, săgețile și merindea și când mai mult de jumătate căzuseră în luptă, starostele cetății a ridicat steag alb de închinare, cu condiția ca regele să nu facă nici un rău plăieșilor, ci să-i lase slobozi a merge la casele lor.

„Bine!” a făgăduit regele.

Iar generalii au rânduit oștirea, să vadă toți cum arătau vitejii care s-au apărat, cu atâta dârzenie, cinci zile, nimicind sumedenie dintre atacatori. Toți își închipuiau că, pe porțile cetății, vor ieși sute de voinici cât bradul.

Când colo, spre uimirea tuturor, pe porțile deschise au pășit doar patru plăieși; fiecare purta pe umeri câte un rănit.

„Unde sunt ceilalți?” a întrebat regele, uimit și mânios, totodată. „De ce nu ies?”

„Luminate rege, am fost optsprezece, de toți, a răspuns starostele. Zece au pierit în luptă.“

„Optsprezece?“ a strigat regele. „Netrebnicilor! Cum ați îndrăznit să vă împotriviți mie, marele rege Ian Sobieski, și să-mi nimiciți atâția viteji?“

„Noi n-am făcut alta decât ne-am apărat, mărite rege.“

Vorba aceasta l-a făcut pe Sobieski să turbe de furie:

„Spânzurați-i! Pe toți!“

Și, într-o clipă, cei opt plăieși au fost înconjurați și împinși spre un copac, unde se și pregătea ștreangul.

Dar generalul care-l sfătuisese pe rege să nu atace Cetatea Neamțului, a zis, cu durere în glas:

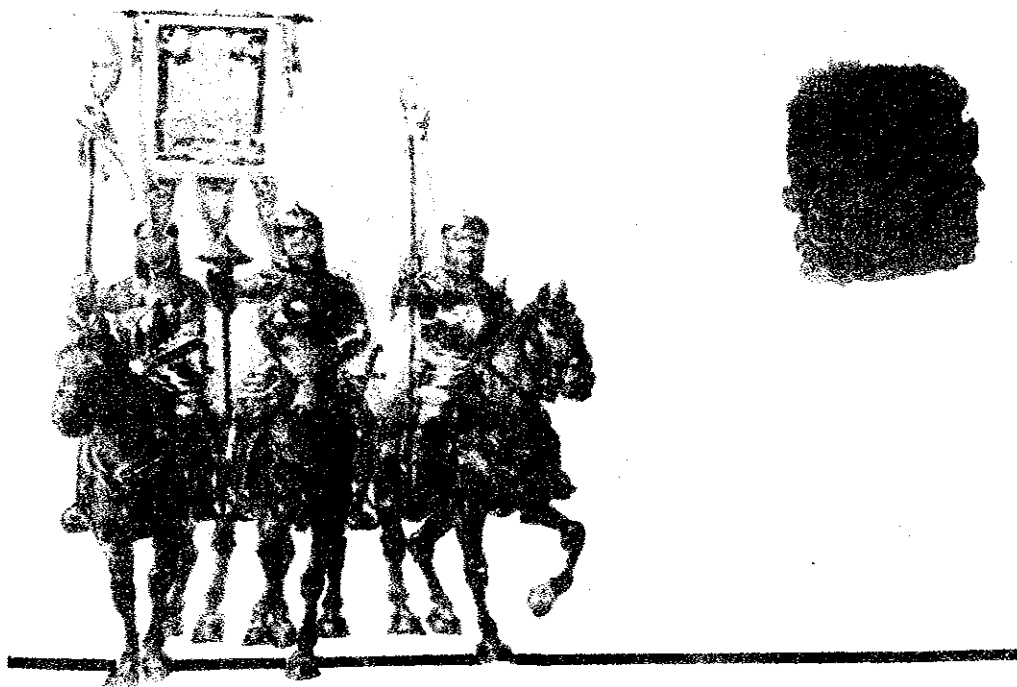
„Măria ta, acești plăieși și-au împlinit datoria, apărându-și vitejește țara. Merită laudă, nu ștreang.“

Pe rege l-au cutremurat asemenea cuvinte; a stat câteva clipe pe gânduri. Apoi a vorbit:

„Ai dreptate, generale, vitejia-i vrednică de slavă totdeauna.“

Iar către cei opt plăieși:

„Voinicilor, sunteți slobozi. Mergeți și spuneți copiilor și nepoților voștri că ați avut cinstea de a lupta, cinci zile, cu vestitul rege Ian Sobieski, apărându-vă țara!“

NECULAI MILESCU SPĂTARUL, CĂLĂTOR PRIN LUMEA LARGĂ

Eu știu, dragă Oana, Dorina și Andrei, că voi vreți să aflați cât mai multe despre oamenii de seamă români. Acum vreau să vă povestesc despre omul care a călătorit în foarte multe părți ale lumii. Se numea Neculai Milescu Spătarul. S-a născut într-un sat din județul Vaslui. A învățat carte la școala din Iași și apoi la școli înalte din Istanbul. I-a plăcut să învețe multe limbi: grecește, latinește, rusește, turcește. S-a rânduie printre cărturarii mari ai vremii sale.

Trebuie să vă mai spun că era om înalt, voinic și frumos, vesel, bogat și mândru. S-a împrietenit cu cei mai de seamă tineri și cărturari din țară, ca de pildă Miron Costin, despre care v-am povestit întâmplarea cu vizirul, cu Ștefan Cantacuzino care a ajuns și domnitor în Țara Românească. Împreună au hotărât să scrie cărți frumoase în limba română. Îi plăcea viața și mulți socoteau că n-ar fi rău dacă l-ar alege domn al țării. Mai ales că domnitorul din acea vreme era cam nevrednic. Dar n-a izbutit. Planul lui tainic a fost descoperit și domnitorul a vrut să-l ucidă. Știindu-l însă om foarte învățat și văzându-i frumusețea bărbătească, s-a mulțumit să-i taie nasul și să-l alunge din țară. Sluțit pe toată viața, lui Milescu i s-a pus porecla de „Câmul”.

După ce a călătorit prin multe țări din Europa, s-a oprit la Moscova, capitala Rusiei. Aici a ajuns mare slujbaș și chiar profesor al țarului, adică al împăratului Petru care, pe atunci era un copilandru.

Strălucit om de știință, Milescu a scris cărți pentru școală și a ajutat pe împărat să răspândească învățătura de carte în Rusia.

Faima lui a ajuns așa de mare, era atât de priceput și de iubit de toți, încât țarul l-a

numit conducătorul unei mari solii într-o împărăție foarte îndepărtată, împărăția Chinei. Ca să ajungă la Beijing, capitala acelei împărății, Milescu a străbătut multe țări și pustii și a trecut zeci de fluvii mari. A înfruntat multe, multe primejdii de tot felul, pentru că a mers pe drumuri neumblate, necunoscute până atunci. De multe ori a scăpat de la înec. A trecut prin pustii de gheață, de zăpadă și de nisip. A ocolit atacurile unor neamuri rădăcitoare și nu s-a lăsat până n-a răzbit spre hotarul Chinei. I-a trebuit multă iscusință, ca să înduplece paznicii acestei împărății să-l dea voie să intre. Pentru că, trebuie să știți, că, pe-atunci, greu se îngăduia unui străin să intre în China. Milescu însă a știut să se poarte cu atâta dibăcie, încă i s-a permis să vorbească chiar cu împăratul chinez, cu care n-aveau voie să vorbească decât dregătorii cei mari ai împărăției. Ba, mai mult decât atât, l-a poftit la el, la masă. Și i-a plăcut împăratului chinez așa de mult înțelepciunea și purtarea lui Milescu Spătarul, încât i-a dăruit un bolid de pietre scumpe și un diamant mare cât un ou de porumbel.

Dar când se întorcea din China, unii oameni răi și invidioși l-au întâmpinat pe cale, i-au luat toate darurile și l-au surghiunit într-un loc pustiu ca să nu mai știe nimeni de el. Și poate ar fi pierit acolo dacă, ajungând împărat, Petru n-ar fi întrebat pe sfetnicii săi:

„Unde-i Milescu Spătarul, dascălul care m-a învățat carte? Să mi-l aduceți, fără întârziere, la curtea mea, să mă sfătuiască cu el, că-i om tare priceput în toate treburile împărăției.”

Așa a scăpat Milescu de surghiun și a primit apoi pietrele scumpe dăruite de împăratul Chinei. Diamantul cel mare l-a dăruit țarului Petru, drept recunoștință că l-a scos din primejdia de moarte, în care-l aruncaseră neprietenii.

Fiind ales sfetnic al împărăției, Milescu s-a bucurat de ocrotirea, prietenia și dragostea țarului Petru. Dovadă că, atunci când Petru a poruncit ca toți boierii ruși să-și radă bărbile și să îmbrace straie după moda apuseană, împăratul Petru însuși a ras barba lui Milescu Spătarul. Era un semn de cinste și prietenie pentru acest dascăl și mare învățat, călător îndrăzneț, sol iscusit și sfetnic înțelept.

Pribegind și călătorind pe întinse și îndepărtate meleaguri străine, Neculai

Milescu Spătarul a văzut multe și a fost folositor multor conducători de împărății. Dar, totdeauna, el a jinduit să se întoarcă în patria lui, pe care o visa liberă și înfloritoare. Dar n-a mai putut. Odată, în timpul călătoriei spre China, privind apusul soarelui, scria:

„E așa de frumos, încât îmi pare că sunt în Moldova.“

Vorbele acestea arată că, deși Milescu umblase prin toată lumea largă, inima îi rămăsese totuși, acasă, în țara lui dragă.

Haiducul Pinteazul

Andrei a auzit cuvântul „haiduc“ și a vrut să știe ce înseamnă, ce este haiduc.

Ca să-l ajut să înțeleagă, mă pregăteam să povestesc, lui și celor două prietene: Oana și Dorina, o întâmplare din viața unui haiduc.

Dar tocmai când chibzuiam despre care haiduc anume să istorisesc, auzim la radio un cântec:

„Hai-hai!... În tot Maramureșu,
Nu-i ca Pinteazul viteazu,
Nu-i ca Pinteazul haiducu...
Pe bogați îi prinde-n clește,
Pe săraci bine-i păzește...”

După ce am ascultat toți trei cântecul, am povestit:

– Deși, dragii mei, înțelegeți că haiducii au fost niște bărbați îndrăzneți care, în vremea veche, când cei mari și bogați săvârșeau multe nedreptăți, ei căutau să facă dreptate poporului. Să-i pedepsească pe asupritori, să ia de la cei îmbogățiți pe nedrept și să dea săracilor muritori de foame.

Un astfel de haiduc a fost și Pinteazul, de loc din acea parte a țării noastre numită Maramureș. De aceea cântecul zice:

„În tot Maramureșu,
Nu-i ca Pinteazul viteazu...”

– Dar de ce-i zice viteazul? a întrebat Dorina.

– Pentru că așa a fost: viteaz. A strâns o ceată de doisprezece fărtați, adică tovarăși de haiducie. El era căpitanul cetei. Cu ceata lui, Pinteazul a atacat multe castele ale nobililor bogați și a luat hrană, îmbrăcăminte, bani și

le-a împărțit săracilor. Pentru asemenea fapte, poporul îi iubea pe haiduci: îi înștiințau, și-i ajutau să scape de urmărirea puterii, adică a jandarmilor trimiși să-i prindă și să-i ucidă.

Dar Pinteazul s-a dovedit și un bun comandant de oaste. Căci, pe lângă cei doisprezece fărtați, el a mai adunat încă vreo trei sute de luptători, îndeosebi țărani; i-a pregătit ostășește și a atacat cetatea Baia Mare, unde se ascuseseră nobilii, ca să scape de mânia poporului răsculat.

Lovind cetatea cu îndrăzneală și meșteșug, Pinteazul a izbutit s-o cucerească. Pe mulți nobili i-a luat prizonieri; dar cei mai mulți au fugit și s-au adăpostit în alte părți. De acolo au căutat să-l nimicească pe haiducul Pinteazul.

Și, așa cum ați auzit că spunea și cântecul, s-au înțeles cu un fărtaț de-al lui Pinteazul, ca să-l ucidă mișelește. Acel trădător a zis:

„Moartea Pinteazului eu oi spune
De mi-ați da trei sute bune.”

Adică o plată mare, pentru ticăloasa lui faptă. Mai cerea și „un plumbuț micuț de argint” cu care să-l lovească pe căpitanul său Pinteazul, drept în inimă.

Nobilii atâta au așteptat: să găsească un trădător. I-au dat, pe ascuns, banii, iar acesta a intrat în ceată ca și cum n-ar fi avut nici un gând rău. A pândit însă când Pinteazul n-avea nici o armă la dânsul și, încărcând fiinta cu acel „plumbuț micuț de argint”, i-a ochit drept în piept.

Așa a murit Pinteazul viteazul, căpitanul haiducilor și binefăcătorul săracilor.

Iar poporul care, cum am spus, îl iubi mult, l-a răzbunat: l-a prins pe acel trădător și l-a înecat în râul Mara.

Iar pe haiducul Pinteazul, după cum ați auzit, îl laudăm și-l slăvim în cântece și azi.

POVAȚA UNUI CĂRTURAR ÎNȚELEPT

Într-o zi, Oana m-a văzut citind dintr-o carte groasă și m-a întrebat:

– Bunicule, cine a scris cartea aceasta așa de mare?

– Un cărturar de demult, numit Miron Costin.

– Miron Costin? Frumos nume! Cine a fost el?

– Miron Costin a fost un cărturar foarte înțelept, am început eu povestea. El a povățuit de bine pe mulți voievozi: cum să cârmuiască țara, cum s-o înfrumusețeze și cum s-o apere de dușmani.

A știut să lupte și cu spade, după cum știa să-i combată pe neprieteni și cu vorba și cu pana, adică scriind cărți.

Odată, un mare vizir, adică un general turc, trecea cu armată mare prin țara noastră. Se ducea să cucerească o cetate de dincolo de hotarele țării noastre. Toți se temeau că acel pașă urmărea să subjuge și mai tare pe români. Ca să vadă ce gândeau românii despre asemenea supunere, acel vizir turc a cerut voievodului un dregător mai de seamă, cu care să se sfătuiască.

Pe cine să trimită voievodul? N-a aflat altul mai netemător, mai înțelept și mai chibzuit la vorbă decât Miron Costin. Acesta știa că o asemenea treabă era foarte primejdioasă. Trebuia să chibzuiască foarte bine fiecăruia cuvântul, ca să nu-l supere pe vizir. Că la cea mai mică supărare, vizirul îi putea pune, repede și degrabă, capul sub securea călăului. Totuși, Miron Costin s-a dus.

În cortul lui, vizirul sta turcește pe niște perne moi, cu fețe de mătase roșie, galbenă și verde. Pe jos, covoare moi și înflorate. De stâlpul cortului, într-un cârlig, atârna iataganul vizirului, cu teaca numai diamante și rubine strălucitoare de-ți lua ochii. Pe cap, vizirul avea turban mare, din mătase albă și verde. Straiul, lung și larg, cusut cu flori mari din fir de aur și argint.

Miron Costin încălțase ciubote din piele de căprioară și îmbrăcase o tunică scurtă, vișinie, fără înflorituri ori podoabe. Pe cap avea o

căciulă din piele de veveriță, cu o pană sură de cocor, în partea stângă.

La început, pașei nu i-a plăcut înfățișarea dregătorului român. L-a întrebat, totuși zâmbind: „Ce zici, românii se bucură că împărăția turcească a mai cucerit o mare cetate?”

„Mărite vizir, mă tem a spune ce zic românii, întocmai.”

„Ei, nu te teme, s-a încrunțat vizirul. Vreau să aud adevărul, nu vorbe lingușitoare. Făgăduiesc că nu-ți voi pricinui nici un rău.”

Auzindu-i făgăduiala, Miron Costin și-a luat îndemnul și a răspuns:

„Ne pare bine, nouă românilor, să se întindă împărăția otomană cât de mult, numai peste țara noastră nu ne pare bine să se întindă.”

O clipă, vizirul a dat să se mânie și să scoată hangerul din teacă, dar și-a amintit făgăduiala și s-a înseninat la față. Apoi a întrebat:

„Dar, ce zici? bine este ca armata mea să ierneze aici, în țara voastră?”

Miron Costin s-a gândit o clipă, apoi a grăit:

„Sfatul meu este, mărite vizir, ca orice oștire să stea în țara ei. Și apoi, ține seama că țara noastră e mică și săracă; n-are cu ce hrăni o oștire străină și așa de mare, cum este cea a măriei tale.”

„Și ce s-ar întâmpla, dacă aș lăsa-o cu de-a sila?”

„Ar fi rău, pentru ostașii măriei tale, că mulți ar pieri de foame. Și tot rău ar fi și pentru noi, că am îndura multe greutăți și lipsuri, fără nici o vină. Iar pentru asta poporul v-ar urî și n-ar aștepta decât ceasul ca să se răzvrătească și să vă alunge, cu arma.”

Asemenea vorbire îndrăzneată l-a cam descumpănit pe semețul vizir. Dar văzând neclintita demnitate din înfățișarea lui Miron Costin, s-a îmbunat și a zis:

„Drept ai grăit, ca un înțelept.”

Și, curând, vizirul a poruncit armatei sale să se gătească de plecare spre împărăția turcească, scutind Moldova de multe necazuri.

Deci, măcar uneori, vorba înțeleaptă prețuiește mai mult decât o biruință pe câmpul de luptă.

UN VOIEVOD BUN GOSPODAR ȘI UN MEȘTER ISCUSIT

Acum, dragii mei, să vă povestesc despre un voievod numit Constantin Brâncoveanu. El a fost un domnitor foarte gospodar și iscusit în treburile politice. A iubit cărțile și lucrurile frumoase. Pentru că era foarte bogat, turcii l-au poreclit „Printul de aur”. Iubindu-și mult țara, Brâncoveanu a căutat s-o înfrumusețeze și să-i câștige cât mai multă libertate și faimă bună în lume.

Cum a luat domnia, a izbutit să mai potolească lăcomia cea fără saț a turcilor. Apoi a adus meșteri din cei mai pricepuți și i-a pus să înalțe clădiri mari, măiestrit împodobite. A reparat și a lărgit Curtea domnească din București și pe cea din Târgoviște. A pus să zidească și alte palate, cum este cel de la Mogoșoaia, așezat pe malul unui lac liniștit. În apa limpede a lacului mii și mii de pești se joacă, zglobii, printre trestii și flori de nufăr. Pe deasupra zboară musculițe, libelule și fluturi în multe culori, iar păsările cuibăresc și cântă în sălcile și arinii de pe mal. Aici, la Mogoșoaia, venea adesea Constantin vodă Brâncoveanu, să se odihnească și să gândească la buna ocârmuire a țării. Îi plăcea mult să stea în jilț, în balconul cu stâlpi înalți de piatră gălbuie, sculptați cu frunze și flori. Se desfăta ascultând cântecul păsărilor și privind molcomul asfințit al soarelui de vară, peste întinderea netedă a șesului.

Aici, într-o seară de vară, voievodul s-a sfătuit cu meșterii lui cei mari, cum era și talentatul meșter zugrav Pârvu Pârvescu. Lumea îl poreclea Pârvu Mutu, nu pentru că n-ar fi putut vorbi, ci pentru că era tare scump la vorbă, adică tăcut. Mai ales atunci când

lucra, când așeza cu pensula culorile pe zid ori pe lemn, nu scotea nici un cuvânt. Ba îi și alunga, cât colo, pe cei care-i tulburau liniștea și nu-l lăsau să se dăruiască, în întregime, tablourilor pe care le picta.

„Pârvule, l-a întrebat voievodul, unde zici tu să înalț eu o mănăstire măreață?”

„Într-un loc măreț și frumos, măria ta.”

„Pârvule, a zis iar vodă, poftesc să nu fii și cu mine scump la vorbă și să-mi dai sfat lămurit, că de aceea te-am chemat și te cinstesc printre meșterii mei cei mari.”

Pârvu a zâmbit și a vorbit mai lămurit:

– „Iertare, măria ta. Știu că pe apa Hurezului, în sus, se află o poiană, unde a fost cândva un schit vechi. E luminată de soare, apărată de vânturi și de primejdii. Ar fi numai bună pentru o ctitorie măreață.”

Atât a vorbit Pârvu Mutu. Dar a fost de ajuns. Căci, peste o săptămână, Constantin vodă Brâncoveanu a urcat, călare pe apa Hurezului în sus, a măsurat cu pasul, a chibzuit și a zis:

„Da, Pârvu Pârvescu are dreptate. E un loc cât se poate de potrivit pentru ceea ce voiesc: să clădesc cea mai mare și mai bogată dintre zidirile înălțate sub domnia mea. O voi înconjura de ziduri tari. Voi face și o casă domnească, pentru că aici e mai liniște și aer mai bun ca la Mogoșoaia ori Târgoviște. Înăuntrul voi împodobi-o cu zeci de tablouri, să se minuneze lumea.”

A făcut cum a dorit. Când mănăstirea Hurez a fost gata, voievodul a înzestrat-o cu podoabe și vase scumpe din argint și din aur, precum și cu cărți mari, legate în catifea, cu ferecături aurite. Aceste podoabe le-au făurit meșterii cei mari din Sibiu și Brașov. Cum vedeți, brașovenii și sibienii trimiteau unor voievozi arme, altora lucruri de podoabă.

DUREROSUL SFÂRȘIT AL LUI CONSTANTIN BRÂNCOVEANU

Dragii mei, cu toate că, pe atunci, vremurile erau grele și stăpânirea sultanului turc tot mai lacomă și mai apăsătoare, totuși Constantin vodă Brâncoveanu a ocârmuit Țara Românească mulți ani. A condus-o cu dibăcie, ca un căpitan iscusit în a-și scoate corabia din vântoase și furtuni. O poveste ticluită de popor începe așa:

„Veste-n lume că s-a dus,
De la răsărit la apus,
Veste peste nouă mări,
Veste peste nouă țări,
De Brâncoveanu Constantin
Domn român și domn creștin!
Țara bine o domnea,
Pe avuți îi socotea,
Pe săraci îi miluia...”

Dar de la o vreme, a sporit mult numărul potrivnicilor și al dușmanilor: unii voiau să-i ia domnia, alții îi poșteau averile. Mai ales turcii, care-l porecliseră „Prințul de aur”, cătau să-i ia bogățiile. Și atunci l-au pârât sultanului că umblă cu viclenii. Printre pârători s-au aflat chiar unele rude ale sale, între care și vărul său Ștefan. Îl pârău de asemenea că asuprește poporul și chiar pe boieri. Sultanul a crezut învinuirile aduse de pârători. A trimis un pâlc de ieniceri care au pătruns, prin surprindere, în Curtea domnească. Voievodul nici nu gândea la vreo primejdie. Așa că nu s-a putut apăra.

Repede ienicerii l-au urcat, cu de-a sila, în trăsură, cu soția sa, doamna Maria, și cu toți cei patru feciori. Cel mai mic abia trecuse de zece ani. Și, în goana mare, i-au pornit spre palatul sultanului din Istanbul.

În urmă au încărcat în căruțe toate lucrurile de preț găsite în Curtea domnească și le-au dus în visteria sultanului.

În Istanbul, cei cinci Brâncoveni au fost închiși în închisoarea celor Șapte Turnuri. Acolo i-au schingiuit îngrozitor.

– De ce i-au schingiuit? întrebă Dorina, cu mare mâhnire.

– Ca să spună unde mai au averi ascunse. Între altele, călăii le-au pus pe capete cercuri de fier înroșite în foc, arzându-i și slujindu-i.

– Și au spus?

– Când n-au mai putut îndura durerile, au spus.

Povestea spune că sultanul i-a cerut, dacă vrea să-i lase viața, să se turcească.

„Dară vodă Constantin,
Domn român și domn creștin,
El din gură așa zicea:
– Nu mă dau în legea ta
Până capul sus mi-o sta...”

După ce le-a luat toate averile, sultanul a poruncit călăilor să le taie capetele, la toți, începând cu feciorul cel mic. Silit să vadă cum îi sunt uciși copiii, Constantin Brâncoveanu a răbdat totul cu o putere greu de închipuit.

Călăii au aruncat în apa mării trupurile celor cinci Brâncoveni.

De acolo, cu mare trudă și primejdie, doamna Maria a scos, noaptea, trupul soțului, al domnitorului Brâncoveanu, și pe ascuns, l-a dus la București.

La îngropat la biserica Sfântul Gheorghe. Trupurile feciorilor nu le-a mai găsit nimeni, niciodată: s-au topit în apa mării.

Aici am oprit povestea. Micuții mei prieteni au rămas triști și îndurerați.

– Era mai bine să nu vă fi povestit despre durerosul sfârșit al lui Constantin Brâncoveanu?

– Era mai bine, a suspinat Oana.

– Poate, draga mea, dar eu cred că voi trebuie să știți, de pe acum, cât au suferit strămoșii noștri. Ei s-au jertfit ca să ne păstreze țara mare și frumoasă. În acest chip o să înțelegeți mai bine de ce noi, românii, o iubim așa de mult.

MĂDĂLINA DIN VAD SALVEAZĂ O CARTE A LUI DIMITRIE CANTEMIR

Dragii mei, eu am o mare dragoste pentru voievodul Dimitrie Cantemir. Dacă mă întrebați de ce mi-i așa de drag, răspund: pentru că a fost un mare cărturar, care și-a iubit mult patria. A învățat în școli, înalte cu dascăli vestiți. A ajuns să știe istorie, filozofie, geografie, muzică. A ajuns să vorbească zece limbi. A scris cărți foarte interesante.

Multa lui știință îl așeza printre cei mai de seamă cărturari din acea vreme. Și, apoi, în timpul scurtei sale domnii, Dimitrie Cantemir a cutezat să se ridice cu arma împotriva armatei turcești. Dar prea puternică, această armată i-a înfrânt atunci pe români. Deznădăjduit, Dimitrie Cantemir a trebuit să părăsească țara.

Soția sa, doamna Maria, și câțiva prieteni l-au încurajat zicând:

„Ești bărbat înțelept și a multe știutor. Continuă să scrii. Și, știind, ai să fii de folos țării și poporului.”

S-a întâmplat ca, mării învățați din străinătate, din orașul Berlin, să-i ceară, tocmai atunci, să scrie o carte despre țara noastră și despre istoria poporului român.

„Vrem să le cunoaștem”, au zis ei.

„Adevărat, a încuviințat Dimitrie Cantemir. Prea puțini ne cunosc. Iar dacă nu ne cunosc, nici nu ne apără. Să ne facem deci cunoscuți prin scris.”

Și s-a apucat de muncă. A scris, în limba latină, cartea numită „Descrierea Moldovei”. A muncit la ea mai bine de trei ani, punând în paginile acestei cărți tot ce știa despre țara lui și despre români. Când cartea a fost gata,

a chemat doi dintre slujitorii lui, cei mai de credință, și le-a spus:

„Toma și Nestor, luați doi cai buni și plecați la Berlin, la prietenii mei cărturari și le dați acest manuscris, să-l citească. Aveți grijă de el: prețuiește mai mult decât o comoară.”

Slujitorii au închis manuscrisul într-o cutie din scândurele, subțiri, de brad, au legat-o la oblâncul șei și au pornit la drum.

Până la Berlin se mergea, pe atunci, vreo două săptămâni.

Și mai trebuie să spun că, pe vremea aceea, mișunau tâlhari la drumul mare. Atacau adesea călătorii, îi prădau și chiar îi ucideau.

Toma și Nestor au călătorit bine până la o pădure din miazănoaptea Transilvaniei, aproape de satul Vad. Aici i-au înconjurat șase tâlhari. Și măcar că s-au bătut cu săbiile, tot au fost biruiți. Tâlharii le-au luat caii, straiile, banii ce-i aveau la dânșii. Apoi i-au legat cu funia de câte un copac și au plecat.

S-au oprit mai încolo la un izvor, să împartă prada. S-au certat mult pentru cai: ai cui să fie? Când au descoperit cutia legată de șauă s-au bucurat grozav:

„Aici trebuie să fie aur ori pietre scumpe!”

Dar când au deschis-o, au rămas cu gurile căscate: nici bani de aur, nici pietre scumpe, cum își închipuiau, ci doar un caiet gros, scris frumos. Atât. Ce să facă ei, niște hoți nemernici, cu asemenea lucru? N-aveau ce face. L-au aruncat în iarbă, mânioși. Și au plecat după alte tâlhării: doi călări, patru pe jos.

O fetiță care păzea mieii prin preajmă, s-a apropiat de izvor. A văzut caietul. L-a luat. L-a cercetat. I-a netezit foile cu palma și s-a minunat de frumusețea scrisului. Dar ea,

săraca, nu știa a citi. A pus, totuși, caietul în trăistuța ei de merinde și s-a dus, fuguța, la dascălul din sat. Acesta a citit prima pagină: „Demetrius Cantemir, Descriptio Moldaviae”, și a spus:

„Fetițo, ai găsit un lucru de mare preț: o carte despre țara noastră. Dar cum a ajuns la izvor?” Fetița a povestit despre cei șase tâlhari.

„Mda... a zis dascălul. Bine-ai făcut c-ai adus cartea la mine. O să-i dau eu de rost.”

Bucuroasă că o laudă dascălul, fetița s-a întors la mieluseii ei. Dar, apropiindu-se de pădure, a auzit gemete omenești. Întâi s-a speriat și a dat să fugă. S-a răzgândit însă repede. Și, luându-și inima în dinți, cum se zice, a intrat printre arbori. A întâlnit doi oameni aproape goi, legați cu funii de doi copaci groși.

„Fetițo, cheamă pe cinevă să ne dezlege!” a rugat-o unul.

Fata a stat pe gânduri câteva clipe: apoi, cu unghiile, cu dinții, a deznodat funia care-l lega pe Toma. Slobod, acesta l-a dezlegat și pe Nestor.

„Cum te cheamă, fetițo?” a întrebat Toma.

„Mădălina mă cheamă. Și-s de aici, din satul Vad.”

„N-ai văzut tu, Mădălina, niște hoți?”

„Or fi fost cei șase oameni de la izvor: se sfădeau pentru doi cai frumoși înșeuati.”

„Și-ncotro s-au dus?”

„Spre apus. Au lăsat doar o cutioară din lemn de brad, fărâmată și o carte fiendurită.”

„O carte?” a întrebat Nestor, cu mare nerăbdare.

„Da, o carte, scrisă frumos, cu mâna.”

„Și unde-i?”

„Am dus-o la dom' dascălul. Că numai el știe citi în satul nost.”

„Mădălina du-ne repede la dom' dascălul! au cerut cei doi.

Fetița le-a împlinit vrea.

În fața dascălului, Toma și Nestor au spus cine sunt:

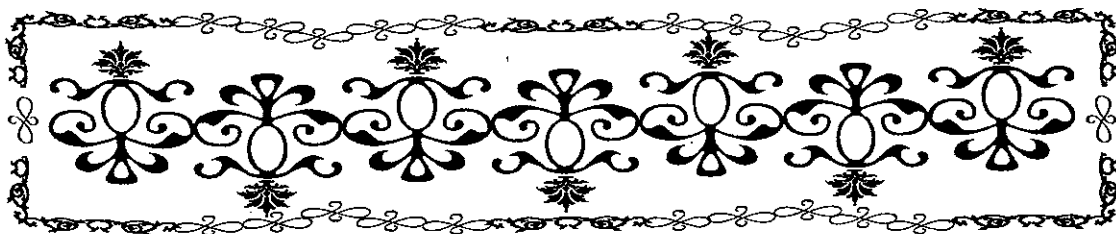
„Ne-a trimis stăpânul nostru Dimitrie Cantemir, care a fost domn în Moldova, să ducem această carte la învățații cei mari din Berlin. Dar, în apropiere de Vad, ne-au ieșit niște oameni răi în cale și ne-au prădat.”

Dascălul a zis:

„Am auzit și eu de Dimitrie Cantemir voievod. Luați cartea și urmați-vă calea.”

Sătenii le-au dăruit straiie bune, ceva bani și doi cai. Pe drum s-au întovărășit cu niște negustori și împreună au ajuns la cărturarii din Berlin. Citind cartea, acei cărturari s-au bucurat mult și au făgăduit s-o tipărească și s-o răspândească în lume, așa cum dorea Dimitrie Cantemir. Într-acest fel mulți cărturari din lume au aflat, din „Descrierea Moldovei”, cum trăiește poporul român și cum arată țara noastră.

Când s-au întors de la Berlin, Toma și Nestor au trecut iar prin Vad și au adus Mădălinei o salbă frumoasă, s-o poarte în zi de sărbătoare.

CUM A SCĂPAT CU VIAȚĂ MARIA ORBAN

Emult de atunci, iubii mei, dar nu trebuie să uităm vremurile când românii din Transilvania îndurau stăpânirea nedreaptă și aspră a nobililor, a grofilor și a împăraților străini de neam.

De aceea, vreau să vă povestesc o întâmplare, din cele multe, petrecute în timpul răscoalei țărănilor din Munții Apuseni.

În fruntea acestei răscoale au fost Horea și prietenii săi Cloșca și Crișan. Horea era un bărbat deștept, dârz, cu vorbă răspicată, limpede, hotărâtă. El cânta frumos din fluier, doine și hore. De aceea i s-a zis Horea.

Când n-au mai putut îndura necazurile, mulțime de țărani s-au adunat pe câmpia de lângă satul Țebea. Căpeteniile lor s-au strâns sub un gorun bătrân și s-au sfătuit. După aceea Horea a vorbit mulțimii:

„Oameni buni, nu mai putem trăi într-atâta suferință. Grofii jupoaie și pielea de pe noi. Ca să nu mai fim puși la munci grele, ca niște robi, ca pământul să fie al nostru, că noi îl muncim; ca să fie dreptate, grofii trebuie să plece în țara lor, iar noi să trăim slobozi. Dacă nu pleacă, punem mâna pe arme, pe furci, topoare și coase și pornim lupta împotriva lor.

Semnalul răscoalei l-au dat, sunând clopotele și buciurmând din tulnice.

Urcați pe munți, zeci de tulnicari și tulnicărese au chemat poporul la răscoală.

Strânși în cete, conduși de Horea, Cloșca și Crișan, armați cu furci, topoare, coase, ghioage și chiar puști, răsculații au pedepsit mulți grofi și au ars multe castele. În câteva zile, răscoala a cuprins, ca o vijelie, aproape toată Transilvania.

Mare pârjol și moarte a fost atunci! Țăranii au dat adevărate lupte cu grofii și slujitorii lor. La asediul castelului grofului Váradi au fost împușcați zece țărani și mulți alții, răniți.

Furioși, răsculații au dat foc castelului. Era iarnă și frig. Flăcările și fumul se înălțau până la cer. Groful Váradi a izbutit să scape și să fugă. În castel a rămas doar o fată bălaie, în vârstă de șaisprezece ani. Sta la o fereastră de la etaj, gata s-o învăluie flăcările.

„Sări, fată hăi!” îi strigau unii.

„Lăsați-o acolo, să ardă” s-au împotrivit alții.

Patru țărani tineri au luat repede un covor mare, l-au ținut de colțuri și au făcut semn fetei să sară, că ei o prind pe covor. Trecând prin flăcări, până jos, i s-a pârjolit părul și i s-a aprins rochia. Dar tinerii țărani au acoperit-o repede cu covorul și au stins focul care pornise să-i ardă îmbrăcămintea. Când au scos-o de sub covor avea fața mânjită de funingine și era foarte speriată. Totuși se vedea că era deosebit de frumoasă. Cei învrăjbiți au strigat:

„Aruncați în foc fata asta de grof!”

„Eu nu-s din neamul grofului, a suspinat fata: sunt doar sluga lui...”

„Tot un drac!” au zis cei înverșunați.

Fiind de față, Horea privea și aștepta să vadă ce hotărăsc oamenii săi. Fata a înțeles că el este căpetenia răsculaților și, deznădăjduită, s-a îndreptat, rugătoare, spre dânsul. Ar fi vrut să se roage pentru iertare dar nu găsea cuvintele. A întins mâna și, cu un semn, a cerut fluierul pe care Horea îl purta totdeauna la dânsul, în chimir.

Toți se mirau că Horea i-a întins fluierul. Fata l-a luat, l-a dus la gură și a zis câteva sunete de doină, apoi dintr-un ceardaș unguresc.

Auzind-o Horea a zâmbit.

Cei din jur s-au împlânzît și s-au luminat la față.

Că așa-i românul: când aude doina i se îndulcește inima ca mierea, oricât de supărat și de cătrănit ar fi.

„Cum te cheamă fătucă?” a întrebat Horea.

„Mă cheamă Orban Maria și-s slugă, nu grofiță”, a zis, cu durere că n-o credea.

„Bine... a încuviințat Horea. Duceți-o, fărtați, la adăpost, că i-o fi frig.”

Țăranii au ascultat porunca. Fata a mulțumit și a plecat spre satul ei.

Răscoala a cuprins toată Transilvania. Grofii au fugit, înspăimântați. Țăranii credeau că biruința va fi a lor. Numai Crișan se împăca greu cu blândețea lui Horea, cu îngăduința lui. L-a întrebat:

„Dacă acea Orban Maria era fiică de grof, ai fi scos-o din flăcări?”

„Da, Crișane.”

„Și dacă groful Váradi va veni cu oaste împotriva noastră? Ce folos aduce blândețea ta?”

„Nici una, Crișane. Dar arătând omenie, mă ridic deasupra grofului, chiar dacă el e de zece ori mai tare decât mine. Mă înalță omenia.”

FLUIERUL ȘI GORUNUL LUI HOREA

Dacă-mi amintesc bine, dragă Oana, Dorina și Andrei, v-am rămas dator cu povestirea despre sfârșitul lui Horea.

Cum am spus, răscoala pornită de el, împreună cu Cloșca și Crișan, a înspăimântat foarte tare pe grofii bogați. Și, au văzut multe castele pârjolite, multe averi pierdute, viața amenințată în fiecare clipă. Dar ei s-au bucurat foarte tare când armata împăratului i-a înfrânt pe țărani.

Și pentru că se temeau ca nu cumva răscoala să izbucnească din nou, în primăvară, au căutat să-i prindă pe Horea, Cloșca și Crișan, căpeteniile răscoalei.

Aceștia erau bine adăpostiți în pădurile din munți. Și nu i-ar fi găsit, dacă nu s-ar fi aflat un trădător. Pentru bani, acest nemernic a arătat urmăritorilor adăpostul. Și așa cei trei conducători ai marii răscoale țărănești au fost prinși. Le-au legat mâinile și picioarele în cătușe de fier și i-au pornit spre Alba Iulia. Soldați călări, armați cu bice și puști, îi trăgeau de lanțuri, legate de gât.

Foarte, foarte ostenit, Horea mai mult se târa decât mergea. Gleznele îi sângerau din pricina cătușelor; mâinile îi amorțeau sub povara fierului, iar gâtul îi înțepenise în cătușă. Se simțea nedreptățit, umilit și înjosit. Știa că-l duceau la moarte, deși nu săvârșise nimic alceva decât căutase dreptatea pentru cei obijduiți. Peste toate acestea îl mai chinuia și o sete grozavă; de-abia aștepta să întâlnească în cale un izvor să și-o potolească. După o îndelungă suferință, iată, în sfârșit, un izvor, la marginea drumului. Un șipot cu apă multă, limpede și rece.

Horea s-a oprit și s-a aplecat să bea apă. Dar soldatul călare, care-l ținea legat, a smucit lanțul și nu l-a lăsat să atingă apa ca să-și răcorească buzele.

Horea l-a privit, cu mânie, și a rostit:
„Secătură!”

Se zice că din clipa aceea, izvorul a încetat să mai curgă: a secat. Așa că nici cei care-l păzeau pe Horea n-au mai avut cu ce-și potoli setea.

Mergând înainte spre Alba Iulia, ca să-și mai aline durerea și arșița setei, Horea a scos fluierul din brâu și a început să cânte. Nu mai putea cânta ca mai înainte; îl încurcau cătușele. Toți țărani au cunoscut că-i fluierul lui Horea și doinele lui de durere și jale. Și îndată, de prin case, de prin grădini, de după arbori au început să se ivească ascultători: bătrâni, flăcăi, femei, fete, copii. Șopteau:

„Auziți! Fluierul lui Horea... Fluier vrăjit... Fluierul răscoalei, care zice doine despre durerea și dreptatea românilor.” Temându-se că asemenea cântare din fluier să nu fie semnal de nouă răscoală, un soldat i-a smuls fluierul de la gură, l-a rupt și l-a azvârlit cu ciudă, într-o râpă.

Horea a rostit doar un cuvânt:

„Blăstămatule!”

Se zice că, după câteva minute, calul acelui soldat a sărit în sus, aruncându-și stăpânul într-o prăpastie, de unde nimeni nu l-a mai scos.

După ce i-au ținut o vreme la închisoare, pe Horea și Cloșca i-au supus la cea mai cumplită pedeapsă: i-au strivit cu roata de vii.

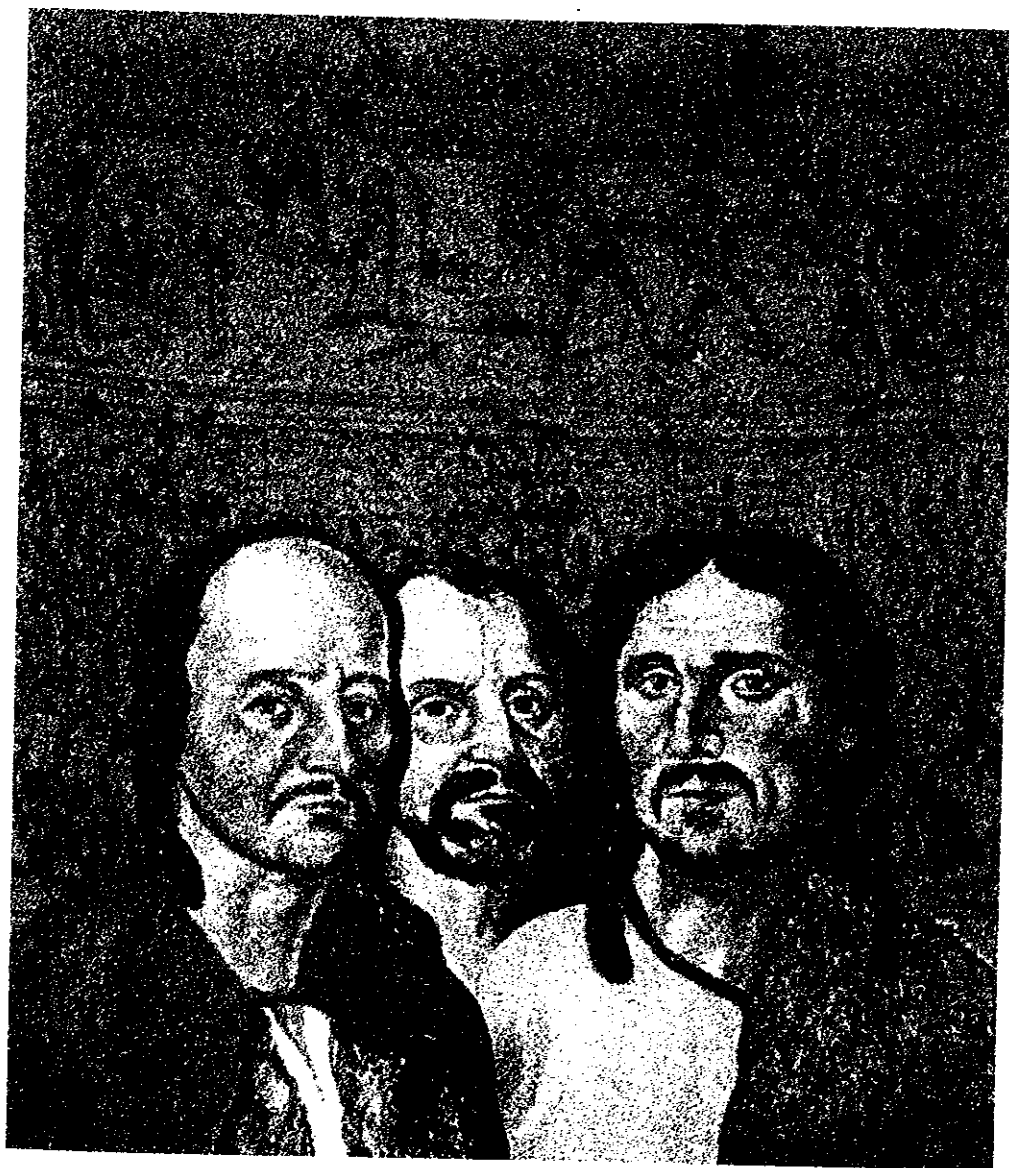
Horea nu s-a văietat, n-a gemut; a îndurat schingiuirea cu o răbdare neînchipuită. A șoptit doar atât:

„Mor pentru popor...”

De aceea poporul nu l-a uitat și nu-l va uita niciodată. L-a așezat printre marii eroi ai istoriei și ai patriei. L-a cântat faptele și numele în doine de slavă.

Gorunul din Țebea, de sub care a pornit răscoala, îngrijit de români, trăiește încă și azi.

De asemenea, se mai spune că un om de omenie ar fi dres fluierul lui Horea și l-ar fi așezat pe o stâncă în vârful Detunatelor. Glasul lui vrăjit se aude și astăzi, în bătaia vântului, cântând dreptatea și libertatea românilor.

CÂND TUDOR VLADIMIRESCU A TRECUT OLTUL

Dragii mei, vă povestesc acum despre Tudor Vladimirescu. El a condus o revoluție, adică o răzvrătire a poporului împotriva boierilor și a turcilor.

Pe atunci, poporul era asuprit de boieri și de sultan. Chiar voievozi nu se mai ridicau dintre români, ci sultanul ne trimitea ca domnitori, oameni de-ai săi, de alt neam. Acestor domnitori li s-a zis fanarioți. Nici nu vă dați seama ce greu, ce umilitor, ce dureros este să ai conducător străin de neamul tău. N-are nici o grijă pentru viața oamenilor și nici o milă pentru biata țară. Vrea numai să ia, să smulgă, să strângă averi pentru el și ai lui, lăsând pe români în lipsuri și suferință. Și dacă domnitorii și boierii cei mari se îmbogățeau jefuind țara, bietul popor român suferea sărăcia și foamea.

În acele vremi de restriște trăia un bărbat îndrăzneț, conducător de ostași, de panduri. Se numea Tudor Vladimirescu. El s-a ridicat semeț împotriva asupritorilor și a zis:

„Până aici, hapsânilor și lupilor și șerpilor veninoși! Cu arma vă vom alunga din țară!” a zis și a chemat poporul la arme. La glasul lui s-au răsculat mulți bărbați, înarmați, care cu ce au putut: furci, coase, topoare, sape...

Cu acești răsculați și cu pandurii săi, Tudor Vladimirescu a făcut o adevărată oaste. Cu ea a pornit din Oltenia spre București, cu gând să-i alunge pe boierii răi, pe fanarioți și pe turci.

Când a ajuns la râul Olt, s-a oprit să pregătească trecerea: adică să facă plute și bărci.

Când plutele și bărcile au fost gata, un pandur din straja lui Tudor a văzut că, în

mijlocul râului, cineva se lupta, din greu, cu valurile, parcă ar fi vrut să treacă Oltul înot.

A dat de știre căpitanului.

Acesta a trimis doi panduri cu o barcă să-l aducă la mal.

Apropiindu-se, cei din barcă au văzut că, aceea care voia să treacă Oltul înot era o fată.

Au ajutat-o să iasă la mal. Aici, sleită de puteri, a grăit în șoaptă:

„Duceți-mă la domnul Tudor.”

Pandurii s-au mirat:

„Ce treabă ai tu cu domnul Tudor?”

„Îl paște o mare primejdie... primejdie de moarte”, a gemut fata, gata să leșine.

„Aiurează!” a strigat unul din panduri și s-a repezit la dânsa și i-a înfipt sabia în coastă. Și ar fi ucis-o pe loc, de nu l-ar fi oprit alți panduri. Văzând mânia pandurilor, Tudor Vladimirescu a întrebat, răstit:

„De ce lovești o femeie cu sabia?”

„O spioană, Tudore!”

„Spioană? Aduceți-o aici, la cercetare.”

Doi bărbați o aduseră mai aproape.

„Spune, fată, cum te cheamă?” a întrebat Tudor.

„Sunt Leana din Drăgănești, grăi fata. În satul nostru au poposit mii de poterași, cu poruncă de la domnie să te lovească, acum, la trecerea Oltului. Să te prindă și să te omoare.”

„De unde știi, Leano?” a întrebat Tudor, descălecând de pe armăsarul lui alb.

„Am auzit pe mai-marele poterașilor, pe căpitanul lor, zicând către ai lui: „El, adică domnia ta, Tudore, o să treacă Oltul cu cea dintâi plută. Voi pândiți în sălcii, și vă repeziți, ca lupii... În tabăra lui, adică a domniei tale, Tudore, îl avem iscoadă pe Busuioc care-i stă în preajmă și-i va înfige pumnalul în spate, tocmai la coborârea de pe plută...”

„Busuioc, ai zis? Întrebă Vladimirescu, încruntând sprâncenele și improșcând flăcări din ochi. Ai auzit tu bine, Leano?”

„Am auzit bine...” adeveri fata și căzu jos istovită de puteri. Sângele îi năvăli pe gură; gemu de trei ori și-și dete sufletul. N-a mai avut când afla că, pandurul care o lovise cu sabia se numea Busuioc.

Tudor însă îl zări cum cerca să fugă și porunci, cu strășnicie:

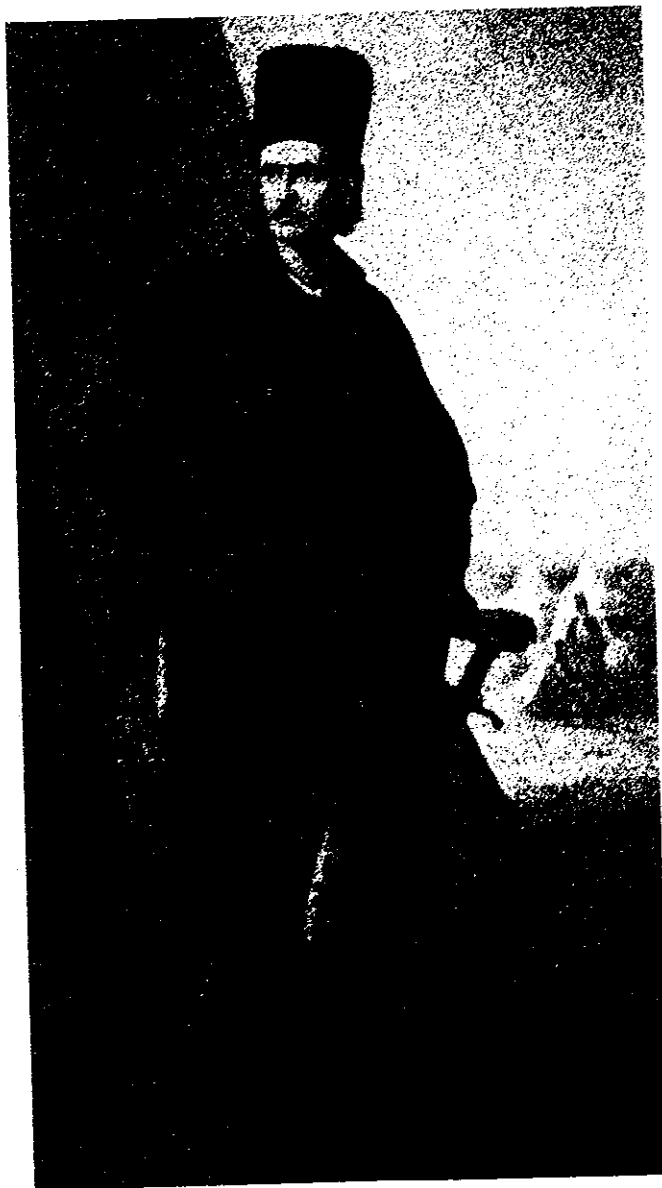
„Prindeți-l și aduceți-l la judecată!”

N-a fost greu să-l dovedească pe acel Busuioc ceea ce era: iscoadă și trădător.

Pandurii i-au dat pedeapsa meritată: ștreangul.

Cu durere, Vladimirescu a poruncit să se sape mormântul pentru Leana, la rădăcina unui plop înalt, pe malul Oltului. După ce au îngropat-o acolo, cu grijă și cinste, ca pe o eroină, Tudor a zis:

„Cu viața ta ai izbăvit și ai ajutat revoluția. Fii binecuvântată, Leano, fată din Drăgănești!”

TUDOR VLADIMIRESCU ȘI ARNĂUTUL CARE A DEVENIT PANDUR

Dacă a pornit revoluția pentru dreptatea și libertatea țării, firesc era, dragii mei, ca poporul să-l iubească mult, foarte mult pe Tudor Vladimirescu. Boierii însă îl urau.

Când au aflat că Tudor, cu oastea lui de panduri, se apropie de București, boierii cei mari au fugit și s-au ascuns, care-ncotro. În schimb, poporul l-a întâmpinat ca pe un eliberator, cu cântece și flori, cu muzici și sunet de clopote. Toți se veseleau și strigau:

„Domnul Tudor să trăiască
Și de rău ne izbăvească!”

Călare, însoțit de doi căpitani, Tudor Vladimirescu saluta mulțimea pentru asemenea primire sărbătorească. Dar chipul îi era întristat. Unul din căpitani însoțitori l-a întrebat:

„Tudore, de ce ești îngândurat și nu te veselești, împreună cu norodul?”

Strângând frâul calului, Vladimirescu a răspuns:

„M-aș veseli mai mult, căpitane, dacă n-aș ști că, până la izbânda deplină, multe și mari primejdii ne așteaptă.”

După câteva minute, din rândurile mulțimii, o fetiță a țâșnit înaintea calului, cu un buchețel de ghiocei albi în mână.

Tudor a oprit calul, s-a aplecat și a ridicat-o în șa. A strâns-o la piept și a sărutat-o, pe amândoi obraji. Apoi, cu fetița în brațe, a mers înainte prin șirurile de oameni care-l aclamau acum cu și mai mare însuflețire.

Mama fetiței îl însoțea pe marginea străzii. Tudor a întrebat-o:

„Cum te cheamă, fetițo?”
„Mă cheamă Petruța.”

„Și mă călăuzești până acasă?”
„Te călăuzesc, măria ta”, a zis fetița foarte fericită.

Când au ajuns la casa hotărâtă pentru găzduire, fetița a strigat speriată:

„Nu intra, măria ta, Tudore! În casa asta sunt oameni răi!”

„Zău?! s-a mirat Vladimirescu. De unde știi?”

„De la maica... Boierul a ascuns în pod un om care vrea să te ucidă...” a zis fetița tremurând de emoție.

„Căpitane, auzi? a zâmbit Tudor Vladimirescu. Și copiii mă apără. Cercetează încă o dată casa.”

Peste câteva minute, căpitanul a descoperit, într-o încăpere tainică, un arnăut, armat cu iatagăn și cu două pistoale. Văzându-se prins, a țintit pistoalele asupra căpitanului. Dar iute, Tudor l-a izbit peste mâini cu un scaun și plumbii din pistoale s-au improșcat pe pereți. Căpitanul lui Tudor i-a pus pistolul în piept, strigând:

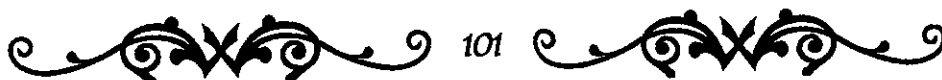
„În genunchi, tâlharule!”

„Nu mă ucide, căpitane, s-a rugat arnăutul, înainte de a destăinui că boierii fugari au lăsat, în casele lor, arnăuți cu gând ucigaș asupra lui Tudor Vladimirescu.”

„Ce te îndeamnă să-mi destăinui asemenea lucru?” a întrebat Tudor.

„Am văzut cu câtă bucurie te-a primit poporul. Și mă osândesc și-mi zic mișel că, ascultând porunca boierului, am vrut să te pierd pe tine, care-ți dăruie viața pentru binele țării. Poți porunci să mă spânzure, Tudore. Dar cred că ai face mai bine, dacă ai primi să te slujesc, cu înfocată credință, până la moarte. Jur!”

Tudor l-a țintit cu privirea și a întrebat:
„Cum te cheamă, arnăutule?”

„Visarion mă cheamă, Vladimirescule.”

Fără un cuvânt, Tudor a făcut semn străjii să-l scoată afară. Deși îl vedea luminat la față, greu îi venea a crede că un ucigaș se poate schimba, așa de repede, într-un slujitor de credință.

Peste câteva ceasuri, cercetând și alte case boierești din București, pandurii au descoperit doisprezece arnăuți ascunși anume cu gând ucigaș. Văzând că a spus adevărul, Tudor a cruțat viața lui Visarion. Apoi, după o săptămână de supraveghere, l-a primit printre panduri. l-a fost, în adevăr, unul din cei mai devotați. Cât a cărmuit Tudor Vladimirescu țara, Visarion i-a fost de mare ajutor. Odată a întâlnit un convoi turcesc cu căruțe încărcate cu arme. Repede a chemat câțiva panduri, au înconjurat căruțele, au luat armele și le-au predat lui Tudor.

Văzând că nu-i chip de a scăpa de revoluționarul Tudor Vladimirescu, boierii s-au

înțeles cu turcii și cu alți dușmani să-l piardă. L-au pândit într-un moment când n-avea strajă în jur și l-au răpit.

Când a auzit despre asemenea faptă, Visarion a pornit, cu încă patru panduri, să-l salveze. Dar când i-a ajuns, răpitorii îl ucisese rău pe Tudor.

„Trebuie să-l răzbun!” a strigat Visarion, și s-a repezit cu sabia asupra ucigașilor. A rănit pe unul. Dar tăbărând mai mulți asupra lui, l-au răpus.

Se crede că l-ar fi aruncat în aceeași fântână părăsită, unde aruncaseră și trupul lui Tudor Vladimirescu.

Înfrișoși de fapta lor nelegiuită, dușmanii aceia au fugit. Nimeni nu știe unde.

Noi știm însă că Tudor Vladimirescu și cei care l-au ajutat în lupta lui sunt binefăcători ai patriei.

Iar binefăcătorii trăiesc veșnic în amintirea și în inimile poporului.

FATA DIN DEALUL FELEACULUI

Acum, dragii mei, Oana, Dorina și Andrei, doresc a vă povesti niște întâmplări din timpul revoluției de la 1848, petrecute în acea parte a țării noastre numită Transilvania. Cum am mai spus și altă dată, aici stăpâneau grofii tirani, ajutați de un împărat rău. Ei îi asupreau foarte tare pe români.

Dar românii se gândeau mereu la Horea, la felul crud, sălbatic în care a fost ucis și nădăjduiau să se ridice un alt bărbat îndrăzneț care să-i ducă la luptă împotriva asupritorilor.

Și, în adevăr, iată că s-a ridicat un tânăr curajos, frumos și învățat și le-a vorbit de revoluție, precum vorbise Horea. Se numea Avram Iancu și era fecior de țăran din satul Vidra, sat ascuns în Munții Apuseni.

Când s-a auzit că revoluția a izbucnit în țările de apus, Avram Iancu, împreună cu tinerii lui prieteni: avocați, studenți, profesori, preoți, mineri și țărani s-au pregătit să dea bătălia cea mare cu tiranii.

Era primăvară, în luna lui mai, când românii au hotărât să țină o mare adunare în orașul Blaj, să ceară dreptate și libertate. Auzind despre asemenea adunare, grofii au strigat cu mânie:

„Nu aveți voie să vă adunați! Cine va cuteza să meargă la Blaj, va fi prins și spânzurat.“

Dar nu s-au mulțumit cu amenințările. Ci ca să-i oprească a veni la adunare, au împântărit spânzurători pe la răscruci de drumuri. Astfel de spânzurători au ridicat și pe Dealul Feleacului de lângă Cluj-Napoca. Iar când a trecut pe aici un grup de țărani, în drum spre Blaj, au prins pe trei dintre dânșii

și i-au spânzurat. Românii, văzând spânzurații de pe Dealul Feleacului, au început să se întorcă din cale. Oamenii din Cluj și din satele din jur au încercat să dea jos trupurile celor uciși și să-i îngroape, cum se cuvenea. Dar doisprezece străjeri înarmați, nu lăsau pe nimeni să se apropie de spânzurători. Auzind de asemenea fapte, Avram Iancu a luat pe bunul său prieten Ion Buteanu și încă trei flăcăi, armați cu pistoale. Când au văzut straja din jurul spânzurătorilor, s-au oprit: ei erau cinci, străjerii doisprezece.

Din casele de pe marginea drumului au ieșit la poartă trei fete. L-au cunoscut pe Avram Iancu, au înțeles repede cu ce gând se află acolo și i-au dat povață:

„Nu vă apropiați, că vă pușcă!“

Iancu a zis:

„Am venit să îngropăm pe acești uciși mișelește și să ardem spânzurătorile.“

„Iancule, domnia ta, a zis iar fata cea mai isteață, pe mine mă cheamă Mara, iar prietenele mele sunt Ana și Laura. Și vrem să te ajutăm.“

„Cum? a întrebat Avram Iancu.

„Zic așa: voi vă ascundeți după copaci și pândiți. Noi trei ducem străjerilor coșuri cu merinde. Când or lăsa puștile jos și s-or apuca de mâncat, vă fac semn, iar voi săriți și-i înconjurați.“

„Faceți așa, fetelor“, a zis Avram Iancu.

Fiind cam flămânzi, străjerii s-au bucurat că trei fete frumoase le-au adus de-ale gurii.

„Ei ați adus și un urcior cu răchie tare?!“ s-a veselit unul din străjeri care era român.

„Îndeamnă-i să bea, că-i tare bună răchia! Și-i cu priință la inima străjerilor împărătești.“

Dar când se veseleau străjerii, ca la praznic, Mara și-a dezbrobodit basmaua, a fluturat-o în vânt și a chiuit ca și cum ar fi vrut să înceapă o horă.

Avram Iancu și ai lui au înțeles semnalul. Au țâșnit din ascunzătoare și i-au luat pe străjeri, cum se zice, ca din oală. I-au legat în funii. Apoi, cu oamenii din sat și din Cluj, au îngropat, după cuviință, pe cei trei uciși din porunca grofului.

Mara și prietenele ei au adunat, repede, vreascuri în jurul spânzurătorilor, le-au dat foc și au ars, ca niște făclii uriașe la căpătâiul celor îngropați acolo, în vârful Dealului Feleacului.

Fapta lui Avram Iancu a îmbărbătat pe români și mulți s-au strâns în jurul lui să meargă la adunarea revoluționară de la Blaj.

„Fraților, le-a zis el, am la un meșter din Cluj niște marfă, trebuitoare pentru vreme de primejdie. Am nevoie de douăzeci și patru de care, cu câte patru cai!”

A doua zi, pe Dealul Feleacului au sosit șir lung de care mândre, acoperite cu cergi și covoare, trase de câte patru cai voinici și însoțiți de zeci de flăcăi călări. Puțini știau că în acele care se aflau șase tunuri și multe ghiulele.

„Frate Buteanu, a zis Avram Iancu, le duci la noi în munți, în taină, să nu afle grofii. Apoi vină și tu la Blaj.”

Privind șirul de care în drum spre munte, Mara, Laura și Ana au ticluit un cântec:

„Pe Dealul Feleacului
Mărg carele Iancului;
Nu mărg cum mărg carele,
Strălucesc ca soarele...”

Tuturor le-a plăcut cântarea fetelor, iar Avram Iancu s-a bucurat și mai mult, când străjerul român a cerut să fie dezlegat din funii, să meargă și el, cu oamenii revoluției, la Blaj.

„Mă iei și pe mine, Iancule?” a întebat Mara.

„Revoluția-i luptă, nu șezătoare cu veselie, fată dragă.”

„Știu, Iancule, a surâs Mara: tata mi-a dat un cal, să mărg și eu cu carele, care strălucesc ca soarele.”

„Bine, Mara, a încuviințat Avram Iancu. Hai!”

Așa, o fată din Feleac a ajuns în Munții Apuseni, să apere revoluția și să scape țara de tirani.

NICOLAE BĂLCESCU, PRIETENUL POPORULUI

Aflați, dragii mei, că Nicolae Bălcescu a fost un cărturar de seamă și unul din fruntașii revoluției de la 1848. Nu era prea voinic, avea însă minte pătrunzătoare, o inimă caldă și o mare, o nespus de mare dorință de a face bine, de a ajuta oamenii aflați în suferință. Cu acest scop a scris cărți de istorie. Cu acest scop s-a avântat în lupta revoluționară. Încă foarte tânăr el s-a străduit să învețe pe români cum să lupte pentru drepturi și libertate. Însă pe cât iubea de fierbinte poporul și țara, pe atât ura de necruțător pe cei care-i asupreau pe români și subjugau țara. Asemenea gânduri, simțăminte și fapte l-au așezat pe Nicolae Bălcescu printre cei mai de seamă oameni ai vremii sale.

Dar aflând despre faptele și gândurile sale, boierii care conduceau atunci țara, l-au osândit la închisoare. Silit să stea într-o celulă întunecoasă și umedă, el s-a îmbolnăvit de plămâni.

La dezlănțuirea revoluției din 1848, deși era suferind, el a fost rânduit să răscoale poporul de pe valea Prahovei. Trebuia să ajungă la un sat numit Telega, unde se aflau mulți muncitori, care lucrau la scos sare din ocnă. Ca să nu-l simtă jandarmii stăpânirii, umbla mai mult noaptea. Zicea că e învățător și ajută copiii să învețe a citi și a scrie.

Fiind vară, ziua se odihnea la vreo casă, în vreo căpiță de fân ori în vreo colibă. Cum amurgea, se întâlnea cu oamenii pe prispe, prin ogrăzi și-i îndemna să se ridice la luptă împotriva stăpânirii nedrepte.

Dar oricât s-a păzit de bine, jandarmii stăpânirii tot l-au aflat și i-au luat urma.

Și iată că, într-o seară, când intra în ograda unui țăran, trei jandarmi l-au impresurat și i-au pus baionetele în piept, strigându-i:

„Dă-te prins, Bălcescule!”

Bălcescu i-a privit cu ochii lui mari, luminoși, buni și i-a întrebat cu glas blajin:

„De unde știți voi că eu sunt... Bălcescu?”

„Știm! Porți păr lung, ai frunte înaltă, ochi mari, negri.”

„Nu mai spune! S-a făcut Bălcescu a se mira. Eu am auzit că Bălcescu e un bărbat voinic înarmat cu pistoale, ca un haiduc. Ori eu, iată, sunt doar un biet învățător, cam slăbuț, cam pipiriu. Vedeți, merg cu cartea sub braț și învăț copiii sătenilor citirea și scrierea.”

Vorbirea aceasta i-a cam pus în încurcătură pe cei trei jandarmi. Părăndu-li-se că s-au înșelat și-au pus puștile pe umăr, gândind să-l lase în pace și să plece. Dar, deodată, unuia i s-a părut c-ar avea ceva sub haină. L-a prins de umăr și l-a întrebat iscoditor:

„Dar nu cumva ai pistoale la brâu?”

„Am!” a zis Bălcescu, și, lepădând cartea, a scos repede pistoalele de la brâu și a strigat tare:

„Mâinile sus! Sus, că trag!...”

Țintiți de cele două pistoale, jandarmii au ridicat brațele în sus, tremurând. Când unul a încercat să-și ducă pușca în față, Bălcescu, fără a șovăi, a descărcat un pistol, lovindu-l în picioare și doborându-l.

„Vezi ce pățești, dacă nu ești cuminte?” a surâs el, smulgându-i arma. Și către ceilalți: Lepădați puștile, ici, lângă gard... așa. Și cartușele! Să le dăm sătenilor și muncitorilor de la ocnă, că mâine pornim revoluția și avem mare trebuință de arme.”

Auzind împuşcătura, sătenii au ieşit grabnic din case, să vadă ce s-a întâmplat. Bălcescu le-a grăit:

„Oameni buni, eu sunt trimis de conducerea revoluţiei să vă îndemn a porni la luptă, chiar acum. Mă cheamă Nicolae Bălcescu. De cinci zile umblu prin sat, cu treburile revoluţiei. Aceşti jandarmi au vrut să mă arestuiască. Dar pistoalele mele le-au luat-o înainte.“

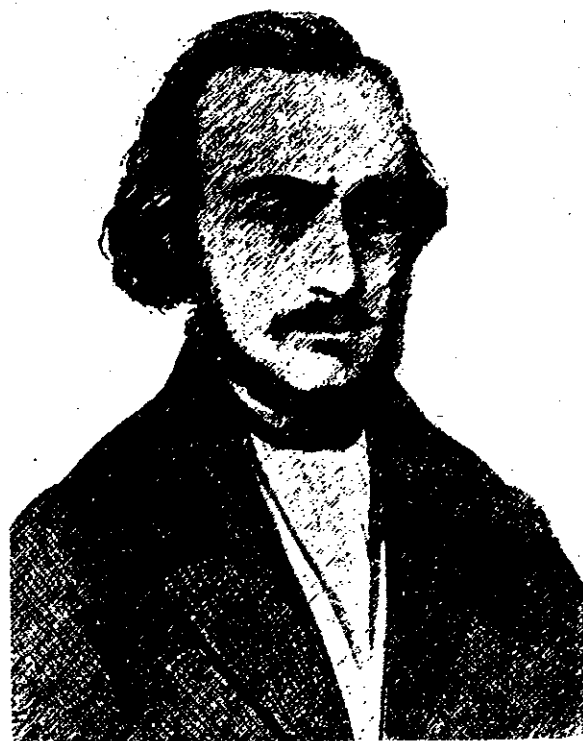
„Ei, am auzit de domnia ta, Bălcescule: eşti dintre aceia care luptă pentru drepturile noastre, ale poporului. Eşti prietenul nostru. Te aşteptam şi, deci îţi spunem: fii binevenit!“

În scurt timp, oamenii au legat pe cei doi jandarmi. Iar pe cel rănit femeile l-au dus în casă şi l-au bandajat.

Până la ziuă, zeci şi zeci de ţărani şi de muncitori, din Telega şi din satele vecine, s-au adunat şi, în frunte cu Nicolae Bălcescu, s-au îndreptat spre Bucureşti.

Aici s-au întâlnit cu alte sute şi mii de oameni şi, împreună, au alungat pe stăpânitorii tirani.

Aşa a început revoluţia de 1848 care, pentru un timp, a dat poporului libertate şi ţării legi mai bune.

PETRIȘOR, FIUL REVOLUȚIEI

Avenit vremea să vă spun, dragi copii, că revoluția de la 1848, despre care am pomenit în povestirile trecute, a avut dușmani mari și puternici. Unul a fost sultanul turcilor, altul împăratul Austriei, al treilea țarul Rusiei. Auzind că poporul s-a ridicat la luptă revoluționară, ca pe vremea lui Horea sau a lui Tudor Vladimirescu, sultanul și ceilalți împărați vecini au trimis asupra românilor armate cu puști și tunuri multe.

În satul Copăceni, din apropierea orașului București, trăia pe atunci un băiețuș, căruia îi zicea Petrișor. Era orfan de tată. Împreună cu maică-sa și cu doi frațiori mai micuți, el muncea în gospodăria și pe ogorul lor sărac.

Într-o zi de toamnă, Petrișor scutura nuci, dintr-un nuc înalt. Privind în zare, spre miazăzi, a văzut o ceată mare de călăreți. Veneau în trap, pe drumul de la Giurgiu la București. În urma lor se răsucea un nor gros de praf. Înțelegând că acei călăreți erau turci, Petrișor a coborât repede din copac, gândind să se ascundă. Dar călăuza acelei cete l-a zărit și l-a strigat:

„Măi țacă! Ia fă-te-ncoa și spune: e bun podul peste Argeș?”

Speriat cum era, Petrișor a stat o clipă, să-și liniștească bătăile inimii și să se gândească. Apoi a zis, cu îndrăzneală și stăpânire de sine:

„Nu, neică; nu-i bun. L-au rupt apele. Oamenii trec pe la Sângureni.”

„Spui drept, băiețuș?”

„Drept, neică. Țăsta-i adevărul: este pod bun de trecut, mai ales acolo, la Sângureni.”

Călăuzul a explicat pe turcește, cum stau lucrurile. Și, îndată toată ceata de călăreți turci

a pornit într-acolo. De asemenea și cetele care veneau din urmă, tot pe drumul de la Sângureni s-au îndreptat.

În urma lor, Petrișor s-a furișat de-a dreptul prin holde. A trecut Argeșul pe pod, care era foarte bun. Și cum a intrat în București, a strigat cât îl ținea gura:

„Vin turcii!... Vin turcii!...”

Auzind, femeile și copiii s-au ascuns, iar bărbații s-au adunat pe Dealul Mitropoliei și în Cazarma pompierilor de pe Dealul Spirei, să se apere împotriva dușmanilor revoluției. Se auzeau sute de glasuri:

„Dați-ne arme, să ne batem cu năvălitorii!”

Dintre conducătorii revoluției, Nicolae Bălcescu a cerut, cu cea mai mare stăruință, să se armeze poporul și, cu îndrăzneală să iasă în fața dușmanilor. El spunea:

„Românilor, numai cu vitejia îi putem răpune pe asupritori. Să luptăm! Să nu ne fie frică de moarte!... Cine moare pentru libertate e cinstit ca un binefăcător, ca un erou.”

Ocolind tocmai pe la Sângureni, turcii n-au mai putut intra în aceeași zi în București. Așa, revoluționarii români au avut mai mult răgaz să se adăpostească și să orânduiască apărarea orașului.

Printre cei care au luptat în zilele acelea împotriva turcilor au fost pe lângă ostași, și mulți muncitori, țărani, cărturari și Petrișor care încărcă puștile și căra pietrele pentru baricade.

În cazarma de pe Dealul Spirei românii n-au lăsat arma din mână decât atunci când au sfârșit cartușele și când i-a copleșit mulțimea dușmanilor.

N-au putu birui, totuși, întâi pentru că dușmanii erau mulți și bine armați, pe când ai noștri, mult mai puțini, aveau prea puține arme și prea puține cartușe.

Se spune că, printre cei căzuți în lupta cu năvălitorii de pe Dealul Spirei a fost și Petrișor, băiețușul din Copăceni, fiu și erou al revoluției.

AVRAM IANCU „CRAIUL MUNȚILOR“

Dragii mei, v-am povestit că în Transilvania revoluția de la 1848 a început cu Marea Adunare de la Blaj. Românii se adunau în acest oraș chemați de fruntașii revoluției, în frunte cu Avram Iancu. Trecând prin satul Bucium, un bătrân a ieșit în calea revoluționarilor, însoțit de un țaran ungur, pe nume Aladár István.

„O veste rea, Iancule, a zis bătrânul; grofii au arestat pe un văr de al tău și zvonesc că, dacă pornești revoluția, vor arde satul tău Vidra, și-ți vor ucide părinții și frații.“

Avram Iancu a stat câteva clipe cu privirea scăldată în durere și mânie, apoi a întrebat:

„Ați auzit, fraților, ce fac grofii cei tirani?“

„Auzirăm! Au răspuns cei adunați. Dar nu ne temem. De ne-or fierbe, de ne-or frige, noi tot vom merge la Blaj, cu tine, Iancule. Că tu ești nepotul lui Horea!“

„Ce zici tu, Aladár István, despre treaba asta?“ a întrebat Avram Iancu.

István a răspuns:

„Zic așa, că și noi, țaranii unguri, îndurăm aceleași asupriri ca și voi românii. S-ar cuveni, deci, să luptăm împreună împotriva tiranilor.“

„Eu am mulți prieteni printre unguri, a grăit iar Avram Iancu. Împreună ne-am sfătuit să ne ridicăm întru dobândirea drepturilor. Fiecare pe ale sale. Noi, românii, totdeauna am arătat că-i iubim pe unguri ca pe niște frați; dar dreptatea cere ca și ei să ne iubească pe noi. Poftim deci pe toți care iubesc dreptatea, libertatea, poporul și țara să meargă cu noi la revoluție.“

Iar pe români, Iancu i-a întrebat: „Gata, fraților?“

„Gata!“ a răspuns mulțimea, într-un glas.

„No, hai!“ a poruncit Iancu, scurt.

Și a pornit mulțimea de țărani români din munți, la vale, ca o mare oaste, îmbrăcată în alb, împestrițată cu punctele negre ale căciulilor. În frunte, Avram Iancu, călare pe

un armăsar sur, purta un cojoc cu o blană de miel brumăriu, cu cizme negre și căciulă rotundă, tot brumărie. În chimir avea două pistoale, cu mănunchiuri strălucitoare. Arăta ca un Făt Frumos, pornit să doboare nedreptatea din lume. Pe drum, în cinstea lui, poporul a izvodit încă un cântec:

„Astăzi, cu bucurie,
Românilor veniți
Pe Iancu în câmpie
Cu toți îl însoțiți.“

Prin satele pe unde treceau răsunau și alte cântări:

„Iancu din Vidra pleacă
Și dreptate să ne facă...“

În drum s-au oprit, un ceas la Țebea, sub gorunul cel bătrân, să slăvească numele lui Horea.

La Blaj, pe „Câmpia Libertății“, românii l-au primit pe Iancu și pe ai lui cu cântece și urale așa de puternice încât tremura văzduhul.

Fruntașii revoluției au arătat de ce trebuie să lupte pentru drepturi și libertate, pentru unirea tuturor românilor.

Vorbirea lui Avram Iancu a fost scurtă, dar atotcuprinzătoare. El a spus:

„Uitați-vă pe câmp, românilor! Suntem mulți precum cucuruzul brazilor. Dreptatea e cu noi. Și dacă suntem uniți, de cine ne vom teme?“

Auzindu-l, uriașa adunare de pe Câmpia Libertății a strigat, cu clocotitoare glasuri:

„Vrem să ne unim cu Țara! Cu frații noștri de peste munți!“

Văzând că grofii tirani atacă satele șiucid oamenii, Avram Iancu a înarmat țaranii și s-a retras iar în munți. Acolo a înfruntat, multă vreme, pe dușmanii libertății.

Pentru priceperea și vitejia lui, poporul l-a numit pe Iancu „Craiul Munților“ și l-a slăvit în cântece, ca pe un Făt Frumos:

„Un șoiman viteaz ales
Din mijloc de codru des
Din mijlocul codrilor,
De sub poala munților!“

FAPTA DE ISPRAVĂ A UNUI OM DIN POPOR

V-am povestit, dragii mei, despre lupta din Dealul Spirei, unde revoluționarii români s-au bătut cu armata trimisă de sultan să înăbușe revoluția din anul 1848.

Biruindu-i pe ai noștri, generalul turc a luat prizonieri pe cei mai de seamă dintre conducătorii revoluției românilor. Printre ei s-a aflat și Nicolae Bălcescu. El a strigat către generalul turc:

„Săvârșești mare nelegiuire! Sugrumi libertatea unui popor. Îi calci în picioare drepturile. Te porți ca un tiran blestemat. Fapta ta e osândită de toate legile omenirii!”

Înfuriat peste măsură, generalul turc a poruncit să încarce toți prizonierii pe o corabie veche și strâmtă, mirosind urât a pește și a catran. Se zvonea că o să-i înece în Dunăre.

În primele zile, cât au plutit pe valuri. Nicolae Bălcescu a tăcut, așa cum tăceau, mânăniți, și ceilalți prizonieri. Era foarte slăbit și durerea înfrângerii în revoluție îl chinuia grozav. Dar, în zilele următoare, s-a mai întremat. A început să povestească. Să facă planuri. Să se bucure că mai sunt în viață. Ba chiar să-și încurajeze prietenii:

„Să nu deznădăjduim, fraților! Dacă scăpăm din prinsoarea turcilor, trecem în Transilvania, ne unim cu Avram Iancu și pornim iară revoluția, cu și mai mare avânt.”

Când corabia a ajuns la o insulă în mijlocul Dunării, străjerii turci au coborât prizonierii pe uscat și i-au închis în beciurile cetății de acolo.

„Tot mai crezi că vom scăpa și vom aprinde iar revoluția?” I-a întrebat prietenul C.A. Rosetti, răpus de deznădejde.

„Tot, a răspuns Bălcescu. Poporul știe că pentru binele lui am dezlănțuit revoluția. Și dacă ne iubește, de bună seamă că ne va ajuta să scăpăm de aici.”

A treia zi, turcii i-au urcat iară în corabie, să-i ducă mai departe.

Dar un pescar aflat, ca din întâmplare, cu barca prin preajmă, a strigat deodată:

„Nicolae, la popas te așteaptă traista cu merinde!... Fii gata!”

Bălcescu a tresărit: glasul i se părea cunoscut, dar nu-și amintea de unde. Vru să răspundă, dar un turc de strajă îl fulgeră pe bietul pescar cu un glonț și-l prăbuși în apă. Valurile au răsucit barca, pornind-o la vale în a lor voie.

Vestea ciudată și jertfa aceluia pescar român au mișcat adânc inimile revoluționarilor prizonieri.

Chibzuind îndelung, Bălcescu și-a amintit că glasul aceluia pescar fusese al unui oștean, pe care l-a învățat carte.

„Fraților, a șoptit el, să ne pregătim. «Traista cu merinde» e salvarea noastră, care va veni în curând, la primul popas.”

Au mai plutit pe Dunăre încă o zi. Apoi turcii au tras corabia la țarm, să ia hrană.

„Dacă aprovizionează din nou corabia, a zis Rosetti, înseamnă că ne duc încă mai departe, să ne ucidă.”

Dar abia și-a sfârșit cuvântul că, deodată, de pe țarm, din umbra unor sălcii, au țâșnit vreo zece bărbați armați. Au încercuit străjerii turci și au strigat la revoluționari:

„Fugiți!... Vă așteaptă cai și căruțe, dincolo de sălcii!”

Toți s-au furișat și s-au răspândit, ca potârnicile. Așa au scăpat revoluționarii, în frunte cu Nicolae Bălcescu, din prizonieratul turc.

Mai pe urmă s-a știut că eliberarea a fost pregătită de Maria, soția lui Rosetti și Sevastița, sora lui Nicolae Bălcescu. Numele pescarului jertfit s-a uitat. I-am reamintit noi isprava în povestea aceasta.

TOȚI ROMÂNII CÂNTĂ „HORA UNIRII“

Dragii mei Oana, Dorina și Andrei, azi vreau să vă povestesc ceva despre un cântec. Adică despre „Hora Unirii“. Din această povestire doresc să înțelegeți cum un cântec a însuflețit lupta pentru Unire a românilor într-o singură țară.

Dar mai întâi trebuie să vă amintesc că cele trei țări române: Țara Românească, Moldova și Transilvania, după uciderea lui Mihai Viteazul, iar au fost despărțite.

Cântecul de care e vorba începe așa:

„Hai să dăm mână cu mână
Cei cu inima română...“

Dar aflați, dragii mei, că mai mulți mari boieri se împotriveau unirii. Ei nu sufereau să audă asemenea cântec. Un astfel de împotrivor era și boierul stăpân al moșiei și satului Câmpuri din Vrancea.

În schimb, sătenii din acest sat, ca și din toată țara, așteptau Unirea ca pe o binefacere. Printre cei mai înfocați luptători pentru împlinirea acestui vis de Unire se număra și moș Ion Roată, din satul Câmpuri. Era un țăran înțelept, sfătos la vorbă, dârz, neînfricat. De aceea, consătenii voiau să-l aleagă în înaltul sfat menit să hotărască Unirea.

Dar stăpânul moșiei și al satului Câmpuri răcnea clocotind de mânie:

„Nici un supus de al meu să nu cuteze a pomeni de Unire. Pe acel care strigă pentru Unire, îl gonesc din sat!“

De mai multe ori, moș Ion Roată a urcat la conacul boierului și l-a rugat să nu mai asuprească pe prietenii Unirii.

Dar degeaba a vorbit moș Ion Roată cu toată căldura inimii. Degeaba a arătat că, așa despărțiți și călcați în picioare de fiecare dușman, românii nu mai pot trăi, boierul o ținea pe a lui. „Dacă îndrăznești să te alegi în sfatul Unirii, te arestuiesc! Să-ți putrezească oasele în închisoare.“

Cum să se apere moș Ion Roată de mânia și ura boierului? S-a dus la dascălul din sat și i-a spus ce nenorocire îl amenința.

„Moș Ioane, a zis dascălul, eu am învățat copiii să cânte, frumos și cu mare însuflețire, «Hora Unirii». Zic să facem așa: când o veni boierul cu jandarmii să te aresteze, mata să te închizi în casă. Eu, cu cei cincisprezece copii pe care-i învăț a citi și scrie, o să ne suim pe prispă și n-o să-l lăsăm să intre.“ „Dar cum vor putea înfrunta jandarmii niște bieți copii?“ a întrebat moș Ion Roată.

„Păi, o să cântăm, cu toții, din răspuțeri, «Hora Unirii». Auzindu-ne, oricât o fi dumnealui, boierul, de rău și de dușmănos Unirii, nu se poate să nu i se cutremure sufletul și să i se moaie inima.“

După ce a chibzuit o clipă, moș Ion Roată a grăit:

„Frumos gândul matale, dascăle: vrei să mă scapi de năpastă. Dar oare bine mi-ar sta mie, cât mi ți-i moșneagul, să mă ascund în spatele unor copilași? Mai bine primește-mă în rândul lor, să cântăm toți hora pe care o cântă acuma toți românii. Că eu pentru asta trăiesc și mă zbat: să văd pe români adunați, toți, laolaltă, uniți și frați.“

Peste câteva zile, boierul a venit în satul Câmpuri, în trăsură mândră, trasă de patru cai. Și a oprit drept la casa lui moș Ion Roată. Îl însoțeau doisprezece jandarmi.

Cum au auzit că boierul a intrat în sat, copiii s-au și strâns, fuguța, la casa lui moș Ion Roată. S-au urcat pe prispă. Au poftit gazda în mijlocul lor:

„Cânți cu noi, moș Ioane?”

„Cânt, voinicilor, cât m-o ține glasul” a zis bătrânul.

Și au și început, cu toată puterea și din toată inima:

„Hai să dăm mână cu mână
Cei cu inima română...”

Vizitiul a oprit trăsura în fața casei. Jandarmii și-au strunit caii și au înconjurat pe boier, ca și cum ar fi trebuit să-l apere de cine știe ce primejdie.

Boierul, bătrân, cu barbă mare, sură, și cu anterior lung, cu guler de jder, s-a ridicat în picioare, a privit cu ură și a poruncit:

„Jandarmi, goniți-i!”

Și toți jandarmii au întors caii cu fața către casa lui Roată.

Dar copiii, dascălul și moș Ion Roată nu s-au spăimântat: au cântat încă mai tare și mai cu foc.

Ba, mai mult, din casele vecine și de pe uliți au venit, cărduri-cărduri, copii, bărbați, femei, fete. Toți și toate cântau „Hora Unirii”.

Încă mai furios, boierul mai răcni o dată la jandarmi:

„Înțepați-i cu baioneta!”

Dar jandarmii parcă nici n-ar fi auzit. Căscău gura la sătenii care se tot adunau, cântând. Apoi, cu încetul s-au prins de mână și au jucat hora, ca-n zi de mare sărbătoare. Cu hora înconjurată trăsura boierului și pe cei doisprezece jandarmi. Cântau și dăntuiau

cu atâta îndârjire, dăruire și veselie încât, unul câte unul, înșiși jandarmii descălecară și se prinseră și ei în horă.

Boierul se lăsă pe pernele trăsorii, galben și pierit la față, făcându-se parcă mic și nevăzut.

Țăranii l-au ținut așa până au terminat și a treia oară cântecul.

Atunci de pe prispă, din mijlocul copiilor, moș Ion Roată a întrebat:

„Ei, ce zici, mărite boier: nu-i așa că-i mândră „Hora Unirii”? Și o cântă, azi, toți românii, de pretutindenea. Așa că, rogu-te, nu te mai împotrivi.”

„Iarba rea din holde piară,
Piară dușmanii din țară...”

Otrăvit de ciudă și mânie, boierul și-a zburliit barba și a șoptit ciudos vizitiului:

„Dă bice cailor!”

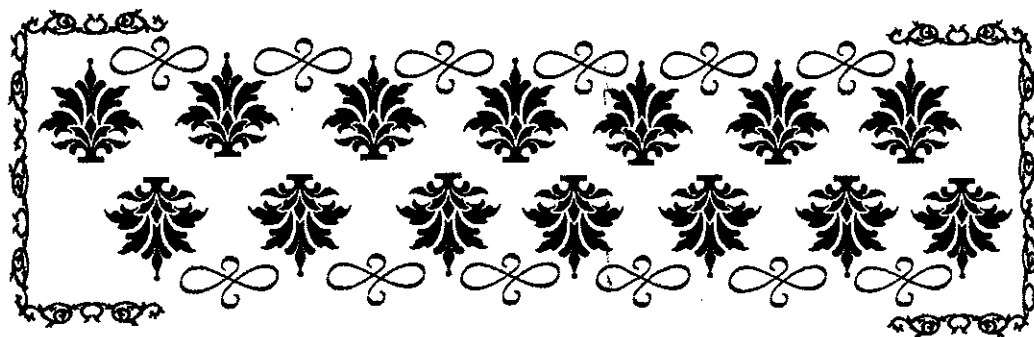
Strunind hățurile, vizitiul pocni din bici și făcu semn cântătorilor să rupă cercul horei și să lase boierului cale slobodă.

Oamenii i-au împlinit voia, lăsându-l să plece.

În urmă-i hora s-a încheiat din nou, încă mai veselă:

„Între noi să nu mai fie
Decât flori și armonie,”

Nu știm ce a mai făcut boierul, dar știm bine că n-a mai cutezat a se împotrivi ca moș Ion Roată să fie ales în sfatul cel mare care a hotărât Unirea dintre Moldova și Țara Românească.

CUZA VODĂ ȘI SULTANUL

Dragii mei copii, deși sfaturile cele mari ale poporului au hotărât ca Țara Românească să se unească, imediat, cu Moldova, marii împărați au cerut să se aleagă în fiecare țară câte un domnitor. Dar românii au ales pe Alexandru Ioan Cuza domn în amândouă țările.

Așa au făptuit Unirea.

Dar din această pricină sultanul turcilor s-a supărat foarte tare. Se gândea chiar să trimită armată să-l alunge pe Cuza din țară.

Ce putea face Cuza vodă? Război? Nu, nu avea armată. Atunci a hotărât:

„Mă duc să stau de vorbă eu însumi, cu acest mare împărat. Să-i arăt că poporul m-a vrut domn, domn al Unirii. Și că nu se poate călca în picioare, așa, la nesfârșit, vrerea lui.”

„Prietenii, a zis Cuza, știu că, în istoria noastră, mai mulți voievozi au fost uciși de sultanii turci. Ci eu nădăjduiesc că, vorbindu-i omenește, înțelept, ca de la om la om și ca de la conducător la conducător, să ne înțelegem și să mă lase să conduc netulburat, țara unită, România.”

Și s-a dus Cuza vodă la Istanbul, acolo unde sta sultanul în palat. A călătorit până acolo ca un domnitor, cu suită aleasă, îmbrăcată frumos.

Trebuie să știți, dragii mei, că toți voievozii, înainte de Cuza vodă, când se înfățișau sultanului, erau obligați să facă o temenea, adică să îngenunche și să-i sărute pulpana. Cuza vodă știa aceasta. Dar mai știa că, îngenunchind, umilește țara și poporul care l-a ales. De aceea, la intrarea în palat, când ofițerii din gardă i-au spus să îngenunche, Cuza a răspuns, cu mândrie și demnitate:

„Sunt domnitor; conduc o țară de oameni inimoși, harnici, buni și iubitori de libertate.”

Auzindu-l vorbind așa de răspicat, ofițerii din gardă i-au îngăduit să intre în sala cea mare, unde sultanul îl aștepta pe tronul lui înalt, de aur, împodobit cu pietre scumpe, orbitor de strălucitoare. Și straietele-i erau cusute tot numai

cu fir de aur. Foarte îngâmfat, sultanul l-a privit pe Cuza vodă cu încruntare și mânie. Voia să-l vadă îngenunchind, umilit.

Dar domnitorul român a salutat fără sfială, militărește, frumos.

„Să trăiți, mărite sultan!”

Îngâmfarea și mânia sultanului s-au schimbat în uimire. A întrebat:

„Cutezi să mi te înfățișezi fără temenea?”

„Cunosc obiceiul cel vechi al închinăciunii înaintea măriei tale, a zis Cuza, dar eu sunt un domn nou, la vremuri noi. Și dacă eu, ca om, aș putea îngenunchea, ca domn nu am dreptul să umilesc poporul și țara mea, România, care mi-a poruncit să mă port demn. Îngăduie deci, măria ta, să mă înfățișez și să grăiesc ca un conducător de țară către alt conducător de țară. Chiar dacă România, țara mea, este mult mai mică decât împărăția măriei tale.”

Deci Cuza a vorbit curajos, înțelept și mândru.

Sultanul n-a mai avut încotro; l-a ascultat. Apoi, văzând că în fața lui se afla un bărbat îndrăzneț și deștept, a coborât de pe tron și l-a poftit să stea alături, pe fotoliu. Acolo au sfătuit îndelungată vreme.

Cu inteligența, cu priceperea în treburile conducerii, cu talentul lui de vorbitor, Cuza vodă a muiat inima sultanului, i-a împlânzit trufia și ura.

Până la urmă s-au înțelese bine. A recunoscut Unirea.

Ba chiar mai mult: în cinstea domnitorului României, sultanul a rânduit un banchet, cu mulți invitați de seamă, cu muzicanți care au cântat, în cinstea oaspetelui, cântece populare românești. Așa ceva nu se mai întâmplase niciodată, până atunci, la curtea sultanului.

Deci, cu priceperea, cu îndrăzneala și îndemânarea lui în purtarea cu oamenii, Cuza vodă a dobândit o mare victorie: recunoașterea Unirii.

La întoarcerea în țară, el a spus, pe drept cuvânt, cu mândrie:

„Alesul vostru vă dă azi o singură Românie!”

„BĂIATUL CARE A VORBIT CU VODĂ“

Dragii mei, pe Cuza vodă l-a iubit poporul ca pe un binefăcător și ca pe un părinte. Ca să vă încredințați despre aceasta, am să vă povestesc o întâmplare auzită de la bunicul meu.

Într-o zi de primăvară, când avea doar zece ani, bunicul se afla pe câmp, la arat, cu tatăl său. Ducea de funie boii înjugați, ca să meargă drept, pe brazdă, iar tatăl lui apăsa pe coarnele plugului, ca brazda să fie cât mai adâncă. Călcau desculți pe pământul plin de bulgări aspri; îi usturau tălpile; îi dureau mâinile și picioarele.

La amiază, au oprit plugul în brazdă. Au dejugat boii. Le-au pus dinainte un braț de fân, iar ei s-au tras lângă tulpina unui cireș. Au scos din traistă o bucată de mămăligă și două cepe. Când au început să mănânce, s-a apropiat de dânșii un bărbat îmbrăcat țărănește, cu opinci, ȋtari, cămașă albă, chimir și suman negru. Avea ochi albaștri, foarte vii și o barbă scurtă, cam roșcată.

„Noroc, oameni buni, și poftă bună! a urat cu un glas plăcut, prietenos. Cum merge plugul?“

„Dacă-l strângi zdravăn de coarne, merge...“ a răspuns străbunicul.

„Al cui e pământul?“

„Al boierului. Dar de ce întrebi? Nu ești de pe aici? Nu știi că și pământul și vitele și uneltele și chiar noi, țărani, suntem ai boierului?“

„Ba știu, omule, dar am vrut să mă încredințez dacă știința mea-i adevărată.“

„Adevărată.“

Străinul a clipit din ochi și l-a întrebat pe bunicul care, cum am spus, atunci era abia un copilandru.

„Câți ani, băiețaș?“

„Zece, merg pe unș'pe“, a răspuns, cu sfială, bunicul.

„Dar la școală mergi?“

„Noi n-avem școală în sat, gospodarule, a zis străbunicul. În tot satul ista nu sunt decât doi știutori de carte: popa și dascălul. Până și primarul iscălește cu pecetea.“

„Și asta-i bine?“

„Cum să fie bine? Că se uită săracu-n hrisoave ca mîța în calendar. Și-l cam duc de nas boierii.“

„Dar tu, băiețaș, ai vrea să înveți carte?“

„Păi... aș cam vrea. Am mare dorință. Dar unde?“

„Ei, gospodarule, a zis străbunicul, toate ar fi cum ar fi, dacă am avea pământ și n-am fi siliți să robim la boier. Când l-am ales pe Cuza vodă domn și am făcut Unirea, ne-a făgăduit și nouă, țărănilor, câte un ogoraș, s-avem din ce trăi. Da, iaca, au trecut patru ani și, nimic. Nimic!... S-aude că el, Cúza, ar vrea să ne dea ceva pământ, dar nu-l lasă boierii cei mari. Ce zici? Așa să fie?“

„Știu și eu? Așa o fi...“

„Dar dacă l-am pus domn și i-am dat puterea, dacă știe că trăim în sărăcie și suferință, de ce nu-i arestuiește pe toți boierii împotriviți și nu le ia moșiile, să le împartă țărănilor? Noi îi spunem Cuza, domn al poporului, iar el, te pomenești, că s-o fi dat cu boierii...“

„Ar fi urât din partea lui“, a zis gospodarul, surâzând.

„Foarte urât! Și dacă-i vorba pe așa, dacă nu ne ajută, îl scoatem de la inima noastră...“

„Ar merita!“ a încuviințat călătorul și glasul i s-a asprit.

Apoi a urat „noroc bun“ plugarilor și și-a văzut de cale.

Seara, în sat, străbunicul a aflat că acel țăran gospodar, cu suman negru, opinci și

ițari, a stat de vorbă cu mai mulți oameni. Apoi s-a dus la marginea satului, unde-l aștepta un slujitor cu doi cai. Dintr-o lădiță slujitorul i-a scos niște straie strălucitoare de voievod. Când le-a îmbrăcat și a urcat pe cal, țărani au înțeles, cu uimire, că acela era însuși vodă Cuza. Călare a mers la conacul boierului. De la slujitori, satul a știut că acolo s-a iscat sfadă mare între domn și boier.

Dintre toți sătenii, străbunicul era cel mai îngrijorat. Se ocăra singur:

„Tii, cap sec și nechibzuit! Am vorbit prea îndrăzneț și necuviincios...”

„Ei, nu se supără Vodă din asta, l-au mângâiat sătenii. Oricum, tu ești țăranul care l-a dojenit pe vodă.”

Peste o lună Cuza vodă a dat o lege, care împărțea pământ țăranilor. Așa că străbunicul și-a căpătat un ogor al lui.

Iar în toamnă s-a înființat și școală în sat. Bunicul, „băiatul care a vorbit cu Vodă”, cum îi spuneau sătenii, și-a împlinit marea dorință de a învăța carte.

DOI EROI ÎN LUPTELE DE LA GRIVIȚA

După ce au făcut Unirea, românii au fost nevoiți, dragii mei, să lupte pentru a îndepărta stăpânirea sultanului asupra României.

Acel război s-a numit Războiul pentru Independență din anul 1877.

Atunci românii s-au bătut cu nespusă vitejie în luptele de la Plevna, Rahova și Smârdan.

Țineți minte aceste nume de localități, pentru că acolo străbunii noștri au scuturat, definitiv, jugul turcesc.

În orașul Plevna și în împrejurimile lui, se întărise Osman pașa, cel mai de seamă general turc din acea vreme. Avea multă armată, multe arme și tunuri. În jurul orașului, pe înălțimi, soldații turci construiseră un fel de cetăți, numite redute. Le întăriseră cu șanțuri, cu garduri, cu pari ascuțiți și cu tunuri, așa fel ca nimeni să nu le poată cuceri.

Ostașii români doreau să intre cât mai repede în luptă:

„Să sfârșim războiul, ziceau ei, și să ne întoarcem acasă.”

Unii erau îngrijorați; alții veseli și încrezători în victorie. Se numeau dorobanți sau căciulari, pentru că purtau pe cap căciuli, cu câte o pană de curcan țanțoșă, înfiptă într-o parte. Și cântau:

„Toți dorobanți, toți căciulari,
Români de viță veche
Purtând suman, opinci, ițari
Și cușma pe o ureche.”

Jucau și o horă cu stigări de haz:

„Colo-n Plevna și-n redute
Stau păgânii mii și sute,
Stau la pândă tupilați
Ca zăvozi de cei turbați.
Las' să șadă mari și mici...
Trageți hora, măi voinici!”

În bătălia de la Plevna, ostașii români au primit misiunea să cucerească redutele de la Grivița. Sarcină foarte grea, pentru că erau cele mai tari și mai bine apărate dintre toate redutele de la Plevna.

În fruntea atacului de la Grivița a fost rânduit batalionul comandat de maiorul George Șonțu.

După ce și-a înzestrat soldații cu gloanțe, scări, snopi de nuiete, frânghii, maiorul Șonțu le-a vorbit, cu mare însuflețire, arătându-le că luptă pentru sfânta libertate a țării. Apoi a ordonat:

„Gornist, sună atacul!...”

Gornistul a sunat prelung: ta-ta-a-a-a, Tata-taaa... ca un îndemn și ca un întăritor al cugetelor.

„La asalt băieți! Înaintee!” a strigat maiorul. Ostașii au pornit, cu îndrăzneală, cu inima bărbată. În frunte fâlfâia drapelul tricolor, purtat de un portdrapel voinic și falnic. Parcă nici nu le păsa că, din redute, turcii trăgeau furioși, trăgeau cumplit, cu puștile și cu tunurile. Nu le păsa că gloanțele vâjâiau prin aer, ca mii și mii de vipere ucigașe. Nu le păsa că șrapnelele explodau asurzitor și răscoleau pământul ca zeci de tauri turbați, lovind și ucigând zeci și zeci de români. Gloanțele și bucățile de schije sfâșiau pânza drapelului, parcă ar fi tăiat-o cu foarfecele.

Căci furia turcilor nu mai avea margini. Îi vedeau pe români căzând răpuși de gloanțe și se bucurau. Se întristau însă și se mâniau mai tare când vedeau că, din urmă, atacau alții, mereu alți români, ca niște nepotolite valuri, apropiindu-se pas cu pas de redute.

Dar dintr-o dată, se ivește în fața românilor o vale adâncă. Nu știau că există. Totuși nu șovăi nimeni: se aruncară printre spini și măracini, mai răi decât o rețea de sârmă ghimpată. Unii înaintau în picioare; alții se târau în genunchi ori pe brânci. Toți trăgeau glonț după glonț în turcii din redută. De-abia așteptau să urce pe parapete și să dea lupta la baionetă, corp la corp.

Dar iată că un glonț turcesc îl izbește pe cel care înainta în frunte: pe maiorul Șonțu. Îl izbește drept în piept. Cade, răpus, dar mai are putere să strige:

„Flăcăi, tot înainte!”

Comanda batalionului o ia căpitanul Nicolae Walter Mărăcineanu.

Ostașii lăcrimează după viteazul lor maior și merg înainte, salt după salt. Vor, cu orice preț, să-l răzbune.

Trompeta sună tot mai îndârjit:

„Ta-ta-taaa! Ta-ta-taaa!...”

Cade lovit de glonț și gomistul.

Dar alt dorobanț ridică goarna și sună înainte mai cu putere:

„Ta-ta-taaa...”

Așa dorobanții români au ajuns la parapete. Au aruncat frânghiile și scările, au urcat.

S-au încăierat cu turcii sus, pe parapete.

În această luptă e ucis și căpitanul Mărăcineanu.

Dar nici acum dorobanții noștri nu-și pierd curajul. Urcă scările și, izbind cu mare mânie în dreapta și în stânga, îi răpun pe dușmani.

Un oștean doboară steagul turcesc și în locul lui înfițe drapelul românesc.

Turcii din reductă cad uciși de baionetele românilor. Unii fug. Pe alții, dorobanții îi iau prizonieri.

Așa au cucerit românii strașnica reductă Grivița, de la Plevna.

Toți cei care au văzut această aprigă bătălie au rostit cuvinte de mare laudă despre vitejia ostașilor noștri.

CUCERIREA MUNTELUI ALION

Să vă povestesc acum, dragii mei, o întâmplare dintr-un greu război, numit primul război mondial. Poporul român lupta atunci cu Germania și Austro-Ungaria, care țineau subjugați pe frații noștri transilvăneni și se împotriveau ca românii să-și aibă țara lor, întreagă, mare și puternică.

Ostașii români care luptau pe valea râului Cerna erau comandați de generalul Ion Dragalina. Fiind militar foarte priceput și înflăcărat patriot, toți soldații îl iubeau ca pe un părinte. Le vorbea însufleșitor:

„Băieți, voi sunteți viteji. Nu vă temeți de moarte. Credeți în victorie! Dorim din toată inima să eliberăm pe frații transilvăneni. Ei ne așteaptă dincolo de muntele Alion. Cucerind muntele, îi putem vedea!„

Dar, pe muntele Alion dușmanul era foarte bine întărit cu tranșee, cu sârmă ghimpată, cu trunchiuri de copaci, cu puști mitraliere, cu grenade, cu tunuri. Cucerirea lui numai prin asalt era o treabă foarte grea. Dacă nu chiar cu neputință.

Dar, în război ordinul trebuie îndeplinit cu orice preț.

Și fără șovăire, ostașii au pornit la asalt, spre vârful muntelui. Urcușul era greu. Și, în plus, îi potoleau gloanțele și obuzele dușmane. Se adăposteau ostașii noștri care cum și unde puteau: după stânci, după copaci. Și după câteva clipe de odihnă, iar mai înaintau, prin salturi, mereu mai sus, spre vârful muntelui Alion. Dar prea adesea gloanțele dușmane loveau pe ai noștri. Se vedea limpede că dușmanii erau mai puternici, mai bine pregătiți. Urcând greu, cu mari eforturi și jertfe, ostașii au băgat de seamă că, de la o anumită înălțime, pe

stânci, se găseau ierburi și bălării uscate. Ce s-au gândit:

„Ia să le dăm foc! Vântul bate spre inamic. Deci ține cu noi, ca un prieten...“

Și chiar așa au făcut: cu câte un chibrit, au aprins iarba uscată ca iasca. Au făcut și niște smocuri de iarbă uscată, le-au aprins și le-au aruncat înainte. Curând flăcările s-au întins, vâlvătaie. Părea că tot muntele a luat foc. Și cum vântul bătea spre vârful Alionului, flăcările și fumul au urcat, repede, ca un val înăbușitor spre întăriturile dușmane.

Ascunși în valurile de fum și urmând pâlălaia flăcărilor, ostașii români au înaintat tot mai sus, pe muntele pârlit și pleșuit de foc.

Dar focul nu numai că i-a adăpostit pe români, ci a aprins și pulberea și minele puse de inamic în fața întăriturilor din vârful. Putem spune că acum armele lor îi ucideau tot pe ei.

Astfel ostașii români au ajuns până la locul unde puteau porni la asalt.

„După mine, flăcăi!...“ au strigat ofițerii.

Iar soldații s-au repezit ca niște lei asupra întăriturilor, i-au încercuit pe dușmani și i-au silit să ridice mâinile, semn că se predau.

Așa au cucerit românii muntele Alion și apoi și alte vârfuri din munții Cernei. În această luptă ei au luat peste șapte sute de prizonieri, printre care se afla și comandantul trupelor dușmane din acea parte a frontului. Nu avusese vreme să fugă.

Generalul Ion Dragalina a lăudat mult soldații pentru curajul lor. Și a adăugat:

„Aprinderea bălăriiilor a fost un gând isteț. Iar istețimea ajută mult pe cei viteji, care își iubesc și își apără țara. Priviți spre apus și o să vedeți cum mii și mii de frați, bătrâni, femei, copii vă așteaptă să-i eliberați, să vă îmbrățișeze și să vă binecuvânteze, ca pe niște eroi.“

BRANCARDIERA DE LA RAHOVA

Am socotit, dragii mei, că este bine să mai aflați și despre alte întâmplări din vremea Războiului pentru Independență.

Era iarnă. Frigul pătrundea până la oase. Dar soldații români nu se jeleau. Se pregăteau să asalteze, cât mai repede, redutele de la Rahova, cea din urmă cetate în care se mai apărau turcii.

Dar trebuie să vă spun, că printre soldații de aici se afla și Ileana Boghian, o tânără țărancă din Vrancea. Venise pe câmpul de luptă să aducă îmbrăcăminte mai călduroasă: o flanelă și mănuși de lână pentru fratele ei mai mare, Boghian Alecu, dorobanț în batalionul maiorului Ene Constantin.

Când a ajuns la Rahova, a aflat că fratele ei murise în luptele de la Plevna. Foarte îndurerată, Ileana a hotărât să rămână printre soldați, ca brancardieră. Adică să ajute la adunarea răniților de pe locul bătăliei. Așa au povățuit-o și maiorul Ene și sergentul Trif Ion, un transilvănean voluntar în război:

„Rămâi cu noi, Ileana, până sfârșim socotelile cu dușmanul. Și apoi ne întoarcem împreună în țară, biruitori.“

Înțelegând că va fi de folos pentru dobândirea victoriei, Ileana a rămas. S-a împrietenit cu altă fată, Irina din Gorj. Și, amândouă, au cărat zeci și zeci de răniți cu brancarda, repede, dându-i în seama sanitarilor și a doctorilor să-i opereze și să le bandajeze rănilor.

Batalionul maiorului Ene Constatin a dat, la Rahova, asalturi grele, crâncene. Ostașii au trecut prin gloanțe și șrapnele care șuierau și improșcau foc și moarte. Maiorul Ene flutura sabia în vânt și striga, cu toată puterea:

„Nu vă lăsați, băieți! Înainte!... Să cucerim și cea din urmă redută!“ Dorobanții se avântau în luptă cu tot mai multă mânie și bărbăție. Trăgeau focuri după focuri cu puștile. Iar când pătrundeau între turci, loveau năpraznic cu patul puștii ori înfigeau baionetele. Sute de dușmani au căzut răniți ori morți. Dar și dintre români au căzut destui.

Din urmă, Ileana și Irina, la șir cu alți brancardieri, au ridicat răniții, transportându-i la adăpost. Umblau tupiluș, să nu le vadă dușmanii și să le împuște.

Când dorobanții maiorului Ene au ajuns la locul potrivit pentru asalt, comandantul le-a poruncit:

„Copii, cu același avânt, să dăm dușmanului cea din urmă lovitură. Cucerind Rahova, sfârșim războiul. Gornist, sună asaltul!“

Și măcar că dușmanul trăgea cumplit din tunuri, iar gloanțele șuierau prin aer ca niște viespi nebune, ostașii țâșniră ca din praștie, la asalt. Îndrăzneala și vitejia românilor îi zăpăci, îi copleși pe dușmani. Luptând la baionetă, ai noștri au pătruns în reduta cea mare de la Rahova. Maiorul Ene lovea cu sabia, culcând la pământ pe toți cei ce-i stăteau în cale. Lupta și-și îmbărbăta ostașii:

„Nu vă lăsați, băieți! Dați fără milă!... Îi răpunem... Îi răpunem acuși!...“

Dar nu sfârși bine această comandă și un glonț dușman îl nimeri drept în piept. Căzu. Sergentul Trif Ion se apropie, fuga, să-l ridice. Din urmă veni și Ileana cu brancarda. Maiorul vărsa sânge pe gură și sânge îi curgea din rana de pe piept. Zise, totuși:

„Sprijiniți-mă, în picioare, să-mi văd ostașii, frații, cum cuceresc Rahova... Să mă încredințez că n-am murit degeaba...“

Când a văzut tricolorul românesc fâlfâind pe cel mai înalt parapet al redutei, a zis:

„Așa... Victoria e a noastră!... Acum așezați-mă pe targă...”

Întins pe targă, ofițerul a închis ochii pentru totdeauna. Ileana i-a dus trupul la adăpost.

Sergentul Trif Ion a intrat din nou în luptă. Alături de tovarășii lui au răzbunat moartea comandantului lor.

Dar s-a întâmplat ca, printre cele din urmă gloanțe, trase de turci, unul să-l lovească și pe sergentul Trif, în piciorul drept. S-a târât câteva sute de pași, până l-a întâlnit Ileana brancardiera. Întâi fata s-a speriat: îi era drag sergentul și suferea pentru durerile lui.

Așezându-l pe brancadră, l-a dus, în grabă, la doctor, rugându-l să-i scoată imediat glonțul din picior.

„O să se vindece repede, i-a spus doctorul. E tânăr și voinic.”

Peste o lună, turcii au fost biruiți cu totul și pretutindeni.

Întorcându-se în Vrancea, Ileana l-a luat pe Trif Ion cu dânsa, să-l vadă și părinții ei. Cu voia lor au făcut nuntă frumoasă de au jucat românii din Transilvania și din România, devenită țară independentă.

ECATERINA TEODOROIU, EROINA DE LA JIU

Mă-i foarte greu, dragii mei, să vă povestesc despre miile și miile de fapte eroice săvârșite de români în primul război mondial, război greu și îndelung, pe care noi am fost nevoiți să-l purtăm, ca să înfăptuim Unirea cea mare.

Dar despre o fată nespus de vitează, tot vreau să vă povestesc. S-a numit Ecaterina Teodoroiu și se născuse în Tîrgu Jiu. Acasă, părinții și frații îi spuneau Cătălina și o iubeau, pentru bunătatea și cuminența ei. Nu era prea voinică, dar avea ambiție, dorea să facă bine tuturor și își iubea țara mai mult ca orice. Când a început războiul, abia terminase școala normală și se pregătea să devină învățătoare.

Dar încă din primele lupte cu nemții, pe Valea Jiului, i-a murit fratele, sergentul Teodoroiu Nicolae.

Văzând că dușmanii năpădesc țara și o jefuiesc sălbatic, aflând că dușmanii i-au ucis fratele, Cătălina a hotărât să se facă soldat și să-și înlocuiască fratele, pe câmpul de luptă. A înșfăcat arma pe care o purtase și Nicolae și a pornit, cu toate că pe atunci nu se auzise încă de femeii soldat. Multă îndrăzneală a dovedit pe câmpul luptei cu nemții la Podul Jiului. Dar puhoiul dușmanilor i-a silit pe români să se retragă. În timpul retragerii soldații noștri dădeau lupte zi și noapte, ca să-i întârzie cât mai mult pe năvălitori.

În una din aceste bătălii, pe înserate, pe o vreme ploioasă, soldatul Teodoroiu Ecaterina a căzut prizonieră.

Toți au crezut că nemții o vor ucide.

Și poate chiar așa s-ar fi întâmplat, dacă n-ar fi fost înzestrată cu curaj și cu o voință mai tare ca oțelul. O păzea un sergent neamț,

care se mira foarte tare văzând că, în România, și fetele luptă ca soldați. Îi luase arma și o mână din urmă s-o ducă spre comandantul lui sau poate chiar s-o împuște.

A încercat Ecaterina să-l convingă pe neamț să-i dea drumul. Cu cele câteva cuvinte germane, pe care le știa, a căutat să-i arate că nu vrea nimic altceva decât să-și apere țara. Dar neamțul una știa:

„Vorwärts!“ adică „înainte“ spre comandant.

Dacă a văzut așa, Ecaterina s-a gândit să încerce a fugi de sub escortă. Și când a trecut pe lângă un neamț mort, s-a aplecat, a smuls de la brâu lui un revolver și, fulgerător de repede, l-a îndreptat asupra sergentului escortator:

„Halt! Sus mâinile!... Die Hände hoch!“

Sergentul, înspăimântat, a lăsat arma jos și a ridicat mâinile.

Românca și-a luat arma, a pus pistolul în coasta neamțului și l-a împins spre locul unde se aflau românii. Acum el era prizonier și ea, Ecaterina, îl escorta și-l tot împingea înainte:

„Vorwärts!“

Când au văzut-o apărând, din întuneric, cu segentul neamț mânat din urmă, cum ai mână un armăsar năvăș, toți camarazii ei s-au minunat:

„Cum ai făcut, Cătălina, de l-ai prins?“

„Am învățat de la el, că el m-a prins întâi. Se arăta grozav și-mi făcea semne că mă ucide. Dar din clipa în care am avut un revolver în mână, s-a făcut blând și fricos ca mielul.“

L-a dus la comandantul batalionului și, acolo, prizonierul neamț a spus că ai lui se pregătesc să atace pe români cu un tren blindat. Știrea aceasta a fost de mare preț: ai noștri și-au rânduit apărarea, ca să se poată retrage cu cât mai puține pierderi.

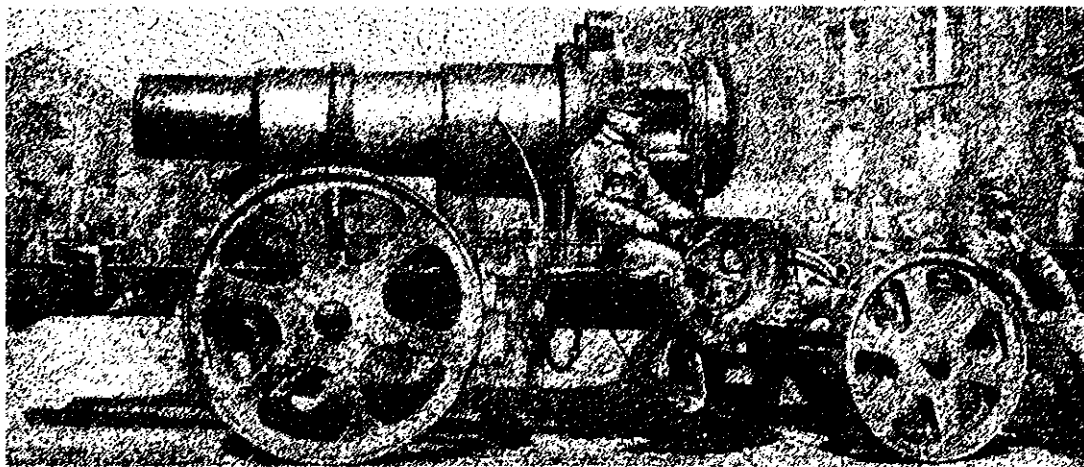
Pentru fapta aceasta camarazii ei au numit-o „Eroina de la Jiu“.

Dar, într-o bătălie din acele zile necuprins de grele, Ecaterina Teodoroiu a fost rănită de o explozie, la ambele picioare. În ciuda cumplitelor dureri, a vremii de iarnă și a năvălitorilor care îi urmăreau pe ai noștri și pârjoleau țara, fata soldat a ajuns până la un spital din Iași. Aici, îngrijită de doctori, s-a vindecat.

Și iar a plecat pe front să lupte pentru țară. A fost decorată cu virtutea militară și înaintată la gradul de sublocotenent.

În vremea bătăliei de la Mărășești, conducându-și cu îndrăzneală plutonul, a săvârșit și alte fapte vrednice de laudă. A căzut însă lovită de un glonț dușman. S-a stins, îndemnându-și soldații să lupte, până la alungarea dușmanului din țară.

Faima Ecaterinei Teodoroiu s-a răspândit în întreaga țară. Toți o iubeau și îi lăudau faptele. Ea se numără printre româncele care și-au dat viața pentru libertatea și unitatea țării noastre, România. De aceea o cinștim și noi, cu toții, ca pe o eroină. Și o vom cinși întotdeauna.

CAPORALUL CONSTANTIN MUȘAT

Să vă povestesc, dragii mei, despre un soldat viteaz.

Era în timpul aceluia greu război pentru întregirea țării și a poporului român, pentru desăvârșirea unirii tuturor românilor. Fără teamă de moarte, mii și mii de ostași se băteau cu nemții și austro-ungarii.

Printre cei care au făcut adevărat zid, cu pieptul lor, în bătăliile de la Oituz s-a aflat și soldatul Mușat Constantin. Bărbat înalt, vânjos, venit din sat, de la plug. Lăsase acasă soția și doi copii. Pentru ei și pentru țară, pentru libertatea lor se bătea soldatul Mușat cu dușmanii. Împreună cu cei din compania lui a doborât mulți dintre dușmanii năpustiți la atac asupra tranșeelelor române. Se număra printre bravii ostași care la Oituz au strigat dușmanului:

„Pe aici nu se trece!”

Dar iată în timpul unui atac dușman, un obuz a explodat lângă el și l-a acoperit cu țărână.

După oprirea atacului inamic, soldații l-au scos pe Mușat la lumină și l-au dus, pe targă, la spital. Avea mâna stângă cu totul strivită. Doctorii au fost nevoiți să i-o taie, din umăr. A stat Mușat în spital vreo două luni, până i s-a vindecat rana. Rămas cu o singură mână, trebuia să plece acasă, ca invalid, ca mare mutilat. Dar nu: Constantin Mușat a cerut să lupte în continuare. Spunea:

„Mai am un braț și vreau să-l pun în slujba țării. Nu mai pot trage cu arma, dar pot mânui grenada. Trag focosul cu dinții și o arunc în

tranșeea dușmană. Așa, îi silesc pe inamici să fugă din fața noastră. Să ne lase a trăi slobozi în România.”

Văzând cu câtă hotărâre și bărbăție cerea să lupte, comandanții i-au dat gradul de caporal și l-au primit iar, în rândurile lor, pe frontul de luptă de la Oituz.

Și, în adevăr, caporalul Mușat a luptat din răzputeri. A aruncat sute de grenade asupra dușmanilor, improșcându-i cu foc, fum și bucățele de schije ucigașe. l-a mers vestea pe toate fronturile și în întreaga țară. Toți românii auziseră de „grenadierul Mușat”. Și se minunau de vitejia lui. Văzându-l, toți ostașii se îmbărbătau în lupta pentru apărarea patriei.

Îl văzuseră și dușmanii din tranșeele lor și se mirau de spiritul lui de jertfă. Ziceau: „Poporul care are asemenea ostași, netemători de moarte, nu poate fi înfrânt.”

Pentru vitejia lui, caporalul Mușat Constantin a primit multe decorații.

l-a fost dat însă ca, de la un asalt pe dealul Coșnei, să-l lovească un glonț dușman și să cadă răpus.

Tuturor le-a părut foarte rău și l-au jelit cu amar.

Dar noi știm că, prin jertfa lui și a altora mulți ca dânsul, românii au arătat dușmanilor de pe frontul de la Oituz că, în adevăr:

„Pe aici nu se trece!”

Iată de ce în Bușteni, frumos oraș de munte, s-a ridicat caporalului grenadier Mușat Constantin o statuie în care-i înfățișat aruncând grenada. Prin asemenea statui cinștim pe toți cei care s-au bătut și s-au sacrificat pentru libertatea și unirea României.

FETIȚA DIN NUC

La Mărășești s-a dat cea mai grea, mai îndelungată și mai eroică bătălie din timpul primului război mondial. Pe locul acela s-a înălțat un monument impresionant, un mausoleu închinat eroilor. În el se află și mormântul unei fetițe: Maria Ion Zaharia.

Să vă explic, dragii mei, de ce se află așezată acolo, la loc de mare cinste, printre osemintele a zeci de mii de ostași eroi, jertfiți în luptă.

Maria sau cum o alintau prietenii, Măriuca, trăia în satul Răzoare, la casa bunicului ei, Ion Zaharia. Frontul a ajuns în dreptul satului lor și acolo se da o cumplită bătălie între armata română și cea germană. De aceea satul a fost evacuat: adică toți sătenii și-au luat ce au putut fiecare și au plecat în altă parte, la adăpost, în munți. Numai moș Ion Zaharia a rămas în casa lui. A săpat șanț adânc în livadă. Aici se ascundea ori de câte ori nemții bombardau satul.

S-a întâmplat ca soldații români să instaleze un post de observație tocmai în nucul cel înalt și stufos din livada lui moș Zaharia. Un ostaș urca în vârful aceluia pom, se așeza pe ramurile mai groase, ascuns în frunze. Și de acolo, cu un binoclu, supraveghea mișcările dușmanului. Ceea ce vedea, povestea sergentului care sta jos, la tulpina nucului, cu receptorul telefonului în mână. Sergentul transmitea artileriștilor, prin telefon, cele văzute. De pildă așa:

„O companie inamică înaintează din dreapta, 3 km distanță!”

Din adăposturilor lor, artileriștii îndreptau tunurile într-acolo, și:

„Foc!”

Iar obuzele țâșneau din gura tunurilor ca niște fulgere, trăsând în dușman.

Așa, multe zile și nopți, din nucul lui moș Zaharia, artileriștii au aflat și au știut unde să-l lovească pe inamic cât mai bine, ca să nu poată înainta.

Măriuca păștea o capră și un ied în livadă, și se afla tot timpul în preajma celor doi ostași observatori. De multe ori s-a suit în nuc lângă ostașul cu binoclu.

„Vezi, Măriuca? Acolo sunt tranșeele nemților, îți arăta ostașul. Dincolo, vezi? Se pregătesc de atac... Sergent, comunică: mișcări inamice drept în față, la patru km.”

Și Măriuca auzea cum sergentul vorbea la telefon cu artileriștii. După câteva minute, tunurile începeau să bubuie: Bum! Bum! Bum! Iar ghiulelele cădeu și prăpăd făceau în rândurile dușmanului.

De multe ori ostașul striga:

„Nu-i bine!... Mai la stânga, cu o sută de metri!...”

Ori:

„Scurtează tragerea cu două sute de metri. Așaa!”

Astfel, Măriuca a deprins bună parte din meșteșugul observației. Și pentru că avea ochi foarte buni, îl ajuta pe observator:

„Bădie ostaș, eu văd mulți dușmani, acolo, lângă arborii aceia...”

„Ai dreptate, Măriuca! Te fac observator... Numai că n-o să găsec o cască pe măsura capului tău...”

Dar în a zecea zi de luptă, germanii au descoperit observatorul din nuc. Și au început să-l bombardeze cu ghiulele mari cât coafele.

Ostașii, moș Zaharia și Măriuca s-au adăpostit în tranșee.

Exploziile zguduiau pământul. Răpăiala mitralierelor și a puștilor sfărâmau văzduhul, parcă ar fi fost de sticlă.

Sergentul telefonist a comunicat tunarilor:
„Ne-a descoperit dușmanul! Bombardamentele lui distrug nucul.“

„Nu părăsiți postul! A ordonat ofițerul. Ai noștri pornesc curând la contraatac.“

Încă vreo două ceasuri, printre explozii, cei doi ostași au continuat să transmită știri artiferiștilor, măcar că nucul era tot mai tare zdrelit de bombe. Dar o schijă a ucis pe ostașul observator.

Deși o chinua spaima, Măriuca s-a urcat ea în nuc printre crengile rupte; urmărea mișcările dușmanilor și-l anunța pe sergent:

„Să tragă la șase sute de metri!... Mai la dreapta!... Așa... acum e bine!“

Dar dușmanii, mulți și tot mai furioși, înaintau mereu-mereu printre explozii.

Deodată sergentul telefonist a gemut:

„Măriuca...sunt rănit...“

Fetița a coborât, repede. Sergentul i-a întins receptorul telefonului și a zis, cu glas stins:

„Telefonează tu...“

Apucând receptorul, Măriuca a strigat:

„Trageți!...Trageți la trei sute de metri... Trageți că s-au oprit... Da, eu sunt Măriuca... Țineți-i așa, sub ghiulele!... Mă urc în nuc să mai văd ce fac... Soldatul observator e mort! Sergentul e rănit...“

„Măriuca, i-a spus ofițerul, de la celălalt capăt al firului, continuă tu să ne informezi.“

De patru ori s-a cățărat Măriuca în nuc, ca o veveriță. Observa unde se aflau dușmanii. Cobora, în grabă, și transmitea la telefon tot ce vedea.

La câteva sute de metri de casa și nucul Măriucăi valurile de nemți s-au oprit, lovite de ghiulelele artileriei noastre.

În momentul acela, românii au pornit contraatacul.

Fremătând de bucurie, fetița și-a dat drumul din copac, și însuflețită de bucurie, striga în receptor:

„S-au oprit... Atacă ai noștri!... Lungiți tragerea!...Cu o sută de metri!... Cu două sute!... Așaaa!...“

Urcată iar în nucul schilodit de bombardament, Măriuca vedea cum se ridicau nemții, se întorceau și gheboșiți, printre explozii, începeau să se retragă.

„Fug!... Fug!...“ striga cuprinsă de o bucurie fără margini.

Dar când se bucura așa, un glonț tras de un dușman, care o observase, i-a străbătut pieptul. A amuțit și a căzut din nuc. A mai auzit glasul românilor, răsunând printre explozii:

„Uraaaa... Uraaa!... Uraaa!...“

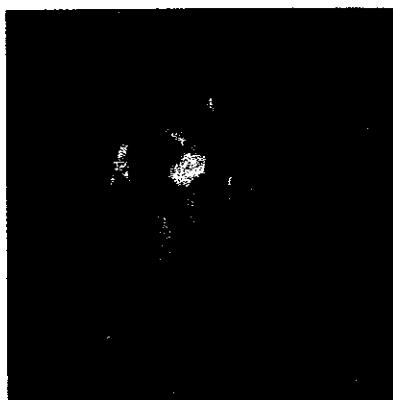
Răsunau în văzduh și în urechile, în sufletul Măriucăi, ca o nădejde, ca o mângâiere.

Și apoi n-a mai auzit nimic.

Românii au oprit atacul dușmanilor și i-au respins mult înapoi.

Și, iată așa, Măriuca Zaharia și-a împlinit o mare și eroică datorie.

Acum înțelegeți, dragii mei, de ce în Mausoleul de la Mărășești, pentru Maria Ion Zaharia, fetița din nuc, s-a zidit o criptă de onoare și un monument.

NICI PE AICEA NU SE TRECE!

De data aceasta mi-am început povestirea așa:

Dragii mei, tatăl meu, adică străbunicul tău Oana, istorisea cu plăcere cum a luptat și el în marea bătălie de la Mărășești. Zicea:

„Era vară fierbinte, iar noi, de vreo două săptămâni, ne băteam întruna cu nemții. Tunurile trăgeau mii și mii de obuze, răscolind adânc pământul și schilodind copacii. Gloanțele de mitralieră șuierau nebune, unele pe deasupra, iar altele sfredeleau marginea tranșei și improșcau cu țărână fierbinte ca jarul. Nimeni nu mai nădăjduia să biruim. Și nici măcar să mai scăpăm cu zile. Luptam cu îndârjirea deznădejzii. Ne închipuiam cum generalul neamț, Mackensen, poreclit „spărgătorul de fronturi”, striga la soldații săi:

„Cum îndrăznesc acești români să mi se împotrivească?... Asaltați-i fără încetare!... Zdrobiți-i!”

Noi nu-i auzeam glasul, dar auzeam tunurile și mai ales simțeam explozia obuzelor, șuierul nebun al gloanțelor. Mirosul ucigaș al gazelor otrăvitoare, toate azvârlite de soldații germani asupra noastră. Simțeam de asemenea, ascuțișul baionetelor mânuite de soldații lui Mackensen. Ne scosese rădăcină din poziții, din tranșeele noastre și ne dăduseră înapoi cu vreo șase-șapte km. Pământul se zguduia de explozii, iar cerul se întuneca de pulbere și fum. Părea că se sfârșește lumea, nu alta.

În clipele acelea de disperare, când nu mai puteam apăra pădurea de la Răzoare, printre noi cei care mai rezistam în gropi de obuz, s-a ivit un bărbat voinic, înalt, frumos; mergea

drept, țănoș, însoțit de un aghiotant. Pe față i se scria un zâmbet prietenos, răspânditor de bunătate și de încredere. Era generalul Eremia Grigorescu. Noi, soldații, știam că, la Oituz, în 1916, comandase și însuflețise ostașii cu atâta pricepere încât dușmanii, de zece ori mai numeroși, n-au izbutit să spargă frontul. Divizia condusă de el s-a numit „Divizia de fier”.

Cum zic, știam aceasta și ne uitam la generalul Grigorescu cu un licăr de nădejde, izvorât din cine știe ce adânc de suflet.

Dar, iaca, tocmai când îl priveam noi așa, cu bucurie, un obuz nemțesc a explodat la câțiva pași. Schijele și țărâna au improșcat împrejurimea. Au căzut și pe noi, acoperindu-ne. Generalul și-a apărat fața cu mâna, parcă ar fi alungat niște muște săcâitoare. Speriat, aghiotantul l-a înșfăcat de tunică și l-a tras, să se culce, la pământ. Dar el a zâmbit:

„Lasă, dragă: nu s-a fabricat încă obuzul care să-lucidă pe generalul Grigorescu...”
Apoi, către noi: „Băieți, luptați! Rezistați cu îndărătnicie!... În curând vă vin ajutoare. Dacă ne ținem bine și azi, i-am răpus pe dușmani. Că și ei, dușmanii, sunt la capătul puterilor. La Oituz ostașii au strigat: «Pe aici nu se trece!» Și s-au ținut de cuvânt. Voi cum spuneți?”

„Nici pe aici nu se trece!” am strigat, cu o bărbăție și o putere pe care nici noi nu o mai bănuiam.

Văzând că am prins curaj, generalul Eremia Grigorescu a trecut la compania vecină.

Noi am rezistat, în adevăr. I-am respins de cinci ori pe nemți. Gloanțe nu mai aveam. Dar loveam cu patul puștii ori îi împungeam cu baioneta.

Luptam numai în cămăși și desculți. Doar pe cap mai aveam cască.

După vreo trei ceasuri, am primit ajutoare și am pornit la contraatac. Vai, vai, cu ce furie ne-am repezit... Urlam ca fiarele. Dam și cu pumnii. Mușcam și cu dinții. Și așa, parcă mai mult cu strigătul și cu patul puștii, i-am răzbit. I-am împrăștiat. I-am fugărit ca pe lupii năpustiți la stână. Compania noastră a luat câteva zeci de prizonieri. Tot înintând, în amurg, am ajuns în dreptul gării Mărășești.

După ce ne-am reocupat tranșeele, ca pe niște ziduri de apărare, am privit cerul. Se

înălța rotocolul roșu al lunii. Parcă suferea și ea de rănille noastre și se bucura de victoria noastră. Arătasem generalului german că:

«Nici pe aici nu se trecel!»

Și deci nu orice front poate fi spart, chiar dacă dușmanul are faima de „spărgător de fronturi”.

Conduși de Eremia Grigorescu, la Mărășești, noi cu baioneta și cu pumnul, am spulberat faima de „spărgător de fronturi”, cu care se fălise în lume acel trufaș general german.

Așa și-a încheiat povestirea tatăl meu și străbunicul tău, Oana.

AM FOST ȘI EU LA ALBA IULIA ȘI AM VĂZUT UNIREA CEA MARE

Cel mai mare și mai fericit moment din istoria noastră s-a desfășurat la 1 Decembrie 1918.

La 1 Decembrie 1918 s-a înfăptuit Unirea tuturor românilor. Adică Unirea cea mare. Cum s-au petrecut lucrurile, o să aflați de la cineva care pe atunci era fetiță ceva mai mărișoară ca voi. Se numea Dumitrița. Trăia în satul Bruiu, din Transilvania. Ea povestea:

„De micuță, am tot auzit că era un război mare. Pe noi ne stăpânea atunci împăratul Austro-Ungariei. În acel război tata a murit pe front. Mama s-a îmbolnăvit și s-a dus și ea pe cea lume. Am rămas numai cu bunica.

Spre toamnă s-a auzit că Austro-Ungaria a fost înfrântă. Că popoarele subjugate s-au răsculat. În locul acelei împărății, fiecare popor și-a alcătuit țara lui. Într-o zi, bunica mi-a spus:

„Să știi, fetiço, că românii din Transilvania se adună la Alba Iulia, să hotărască unirea cu frații noștri din România. Să fim toți la un loc și să alcătuim o țară mare și puternică. Pe mine m-a ales satul printre cei care trebuie să meargă la acea mare adunare. Acolo am să stau vreo patru-cinci zile. Și zic ca tu să rămâi acasă, să îngrijești de orătâni.”

Mai rămăsesem de multe ori acasă, singură. Dar acum am început să plâng. Plâns mut, numai cu lacrimi multe, șiroaie.

„De ce plângi, Dumitrițo? m-a întreat bunica. Ți-i frică să rămâi singură acasă?”

„Nu bunico, dar mi-i jale că nu merg și eu la Alba Iulia, să văd acea adunare.”

Bunicii i s-a făcut milă de lacrimile mele și s-a răzgândit; a rugat vecina să aibă grijă de

casa noastră. Apoi, mi-a zis să mă încalț cu opincile noi și să mă îmbrac cu cojocel de sărbătoare. Că era vreme de iarnă, cu ninsoare și ger.

Am pornit cu vreo treizeci de oameni din sat, cu steaguri în trei culori. Am mers o zi întreagă. Pe drum s-au adunat de prin multe sate, sute și sute de oameni. Toți fluturau steaguri. Bucuroși, veseli, fericiți, își ziceau:

„De-amu n-om mai fi supuși nici la nobilii tirani, nici la împăratul austriac, ci vom trăi slobozi, în țara noastră, în România Mare!”

Mândră tare și cu inima bătând gata să-mi spargă pieptul de bucurie, mă rânduiam și eu printre hotărătorii Unirii. Și-mi tot potriveam glasul să fac strigare, o dată cu toți:

„Vrem Unirea!... Vrem Unirea!... Trăiască România Mare!”

Noaptea am ajuns aproape de Alba Iulia. Am dormit într-o căruță pe marginea drumului. Mi-a fost frig. Dar mă îmbărbătam, zicând în sinea mea:

„Ce? Lui Mihai Viteazul, lui Horea, lui Avram lăncu le-a fost ușor? Ei au murit pentru unirea noastră, iar eu să mă vaiet că-mi clănțanesc o țară dinții de frig?”

A treia zi am ajuns pe câmpia de lângă Alba Iulia. Când am văzut câtă omenire se adunase acolo, m-am simțit necuprins de mândră că sunt româncă și că mă aflu între românii hotărâți să făptuim unirea tuturor fraților.

Strânși în jurul a douăsprezece tribune, mii și mii de oameni din toată Transilvania strigau, din toate puterile, de se cutremura cetatea Alba Iulia:

„Vrem Unirea!” Și cântau: „Deșteaptă-te, române, din somnul cel de moarte!” Cântau de asemenea, „Pe-al nostru steag e scris Unire!”

Pe bunica au poftit-o într-o sală mare, frumos zugrăvită, unde se aflau, la sfat, toți conducătorii Transilvaniei.

M-a luat și pe mine.

Ce minunății am văzut acolo! Ce vorbiri înflăcărâte am auzit atunci!...

După ce acei conducători au votat Unirea cu mare bucurie, afară, pe câmpie, doisprezece cuvântători s-au suit la tribune și au strigat să audă mulțimea toată:

„Fraților! Noi toți românii din Transilvania am hotărât să ne unim cu frații din țara liberă, să alcătuim o singură țară: România. Trăiască România Mare!”

Și acum mă minunez de izbucnirea miilor și miilor de glasuri:

„Trăiască Unirea! Trăiască România Mare!”

Clocotul glasurilor, amestecat cu sunetul tulnicelor, cu dangățul clopotelor, au zguduit

pământul și văzduhul și s-au înălțat până la cer, să-l audă lumea toată.

Entuziasmul nu mai avea margini. Românii își împlineau cel mai străvechi și mai scump vis al lor. Vis pentru care au luptat două mii de ani.

Văzându-mă micuță, un bătrân înalt, drept, cu plete și mustăți albe, m-a ridicat în brațe, m-a strâns la piept și mi-a zis:

„Să nu uiți fetițo, ziua aceasta, cea mai mare din viața noastră. Ziua Unirii tuturor românilor!...”

După cum vedeți nu uit. Și sunt nespus de mândră că am fost și eu la Alba Iulia, la 1 Decembrie, și-am văzut „Unirea cea mare”.

Dragii mei, aceasta este povestea Dumitriței din Bruiu.

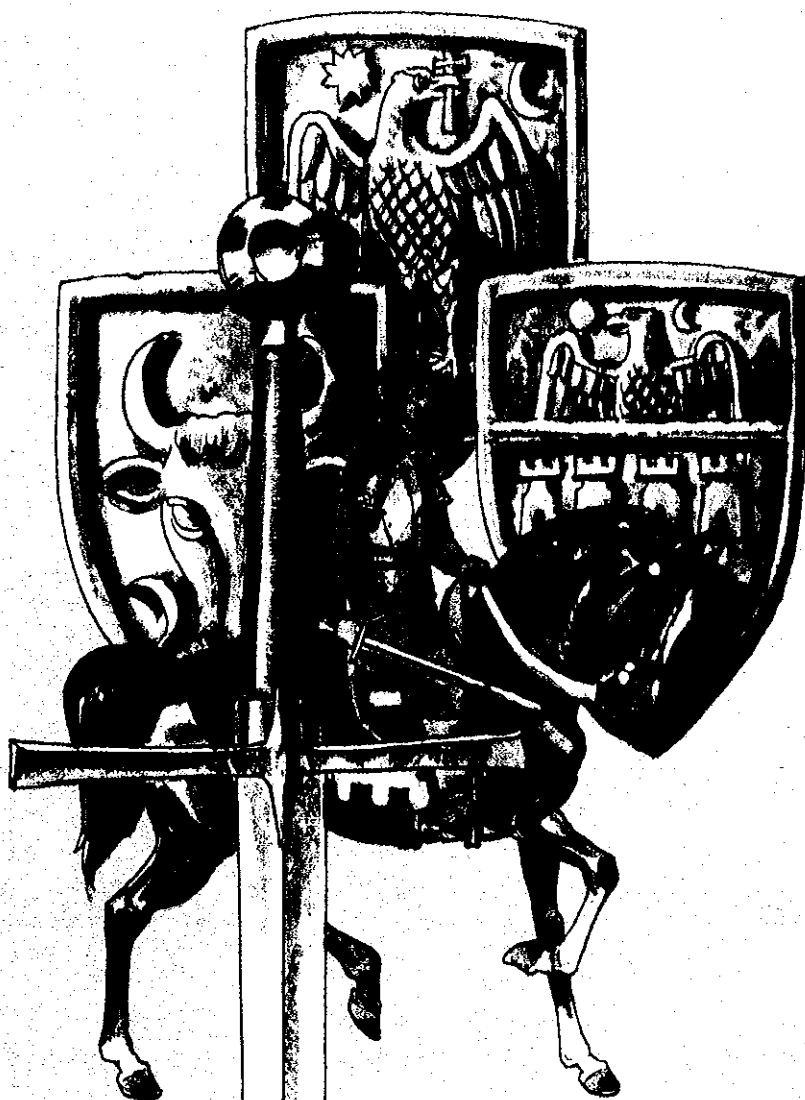
Vă rog să n-o uitați, pentru că este o poveste adevărată din măreața noastră istorie.

CUPRINS

Scurtă lămurire	3
Despre niște nume frumoase din patria noastră dragă	5
„Hora de la Frumușica“	6
Străbunul străbunilor – Burebista	8
Decebal, eroul dacilor	10
Cum l-a înfrânt Traian pe Decebal	12
Povestea preafrumoasei Dochia	14
Viteazul Gelu Românul	15
Un prieten al dacilor: Apollodor din Damasc	16
Menemuror cel înțelept	18
Basarab voievod, eroul de la Posada	20
Dragoș cel mândru ca soarele	22
O poveste cu un stup de albine	23
Condeiele lui vodă	24
La Rovine, în câmpie	26
Ileana Cosânzeana din „Țara Hațegului“	29
Condrea și tătarul	30
De ce s-a numit Corvin?	33
Prizonierii din Castelul de la Hunedoara	34
Dreptatea lui Vlad vodă Țepeș	35
O noapte de pomină	38
Povestea despre întemeierea Bucureștiului	40
Ștefan cel Mare, biruitor în lupta de la Vaslui	41
Movila lui Șoiman al lui Burcel	44
Brașovenii și Ștefan cel Mare	46
Povestea mătușii Floarea din Vrancea	48
Bătălia din Codrii Cosminului	49
Pavel, cneazul cel uriaș	52
Un voievod cărturar, ctitor la Curtea de Argeș	53
Împăcarea dintre Petru Rareș și sultanul Soliman cel Mareț	54
Pîrvu, căpitanul lui Radu vodă de la Afumați	57
Curajul și puterea lui Ion Vodă	58
O poveste cu un prea frumos mărgăritar	60
Banul Mihai și călăul	62
Mihai Viteazul câștigă victoria de la Călugăreni și numele de viteaz	65
Mihai Vodă și Hasan Pașa	68
Novac, Gruia și corbul năzdrăvan	71
Mihai Viteazul, voievod al tuturor românilor	73

Întâmplări de pomină văzute din turnul Chindiei	76
Matei vodă Basarab și căpitanul din straja curții domnești	78
Plăieșii din Cetatea Neamțului	81
Neculai Milescu Spătarul, călător prin lumea largă	84
Haiducul Pinteza Viteazul	86
Povața unui cărturar înțelept	88
Un voievod bun gospodar și un meșter iscusit	89
Durerosul sfârșit al lui Constantin Brâncoveanu	90
Mădălina din Vad salvează o carte a lui Dimitrie Cantemir	92
Cum a scăpat cu viață Maria Orban	94
Fluierul și gorunul lui Horea	95
Când Tudor Vladimirescu a trecut Oltul	98
Tudor Vladimirescu și arnăutul care a devenit pandur	101
Fata din Dealul Feleacului	104
Nicolae Bălcescu, prietenul poporului	106
Petrișor, fiul revoluției	109
Avram Iancu „Craiu Munților“	110
Fapta de ispravă a unui om din popor	112
Toți românii cântă „Hora Unirii“	113
Cuza vodă și sultanul	116
„Băiatul care a vorbit cu vodă“	118
Doi eroi în luptele de la Grivița	120
Cucerirea muntelui Alion	122
Brancardiera de la Rahova	124
Ecaterina Teodoroiu, Eroina de la Jiu	126
Caporalul Constantin Mușat	129
Fetița din nuc	130
Nici pe aicea nu se trece!	133
Am fost și eu la Alba Iulia și am văzut Unirea cea mare	135

POVESTIRI ISTORICE

0 039411 051042

Pret: 22

0:13.12

ISBN 97870438-3

9789738704381